

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK ÇATIŞMASI, ÇATIŞMA
ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARININ
İNCELENMESİ

Derya ŞENGÜL ÖNER

İzmir

2013

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK ÇATIŞMASI, ÇATIŞMA
ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARININ
İNCELENMESİ

Derya ŞENGÜL ÖNER

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Zekavet KABASAKAL

İzmir
2013

YEMİN METNİ

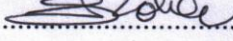
Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Evli Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi” adlı çalışmanın; tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynaklarda gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Derya ŞENGÜL ÖNER

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

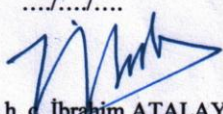
İşbu çalışma, jürimiz tarafından Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan :..... Prof. Dr. A. Dilek GÜLDAL

Üye :..... Yrd. Doç. Dr. Zekavet KABASAKAL

Üye :..... Yrd. Doç. Dr. Tarık TOTAN

Onay
Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../.....

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstitü Müdürü

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Tez Veri Giriş Formu

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYINLAMA İZİN FORMU

Referans No	463713
İşlem Türü	İşlemede
Yazar Adı / Soyadı	Derya ŞENGÜL ÖNER
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 13691482116
Telefon / Cep Telefonu	
e-Posta	deryasenguloner@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Evliliğin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumlularının İncelenmesi
Tezin Tercümesi	Study Of Examining Marital Conflict, Conflict Resolution Styles And Marital Adjustment Of Married Individuals
Konu Başlıkları	Psikoloji
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2013
Sayfa	123
Tez Danışmanları	Yrd. Doç. Dr. Zekavet KABASAKAL
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	evlilik=marriage çatışma=conflict evlilik çatışması=marital conflict çatışma çözüm stilleri=conflict resolution style evlilik uyumu=matital adjustment
Yayımlama İzni	☒ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelemesini istiyorum

a. Yukarıda başlığı yazılı olan tezinin, ilgilenerinin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtım ve yayımı için, tezimize ilgili fikri mülkiyet haklarımız saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

19.03.2013

İmza: Derya Şengül Öner

TEŞEKKÜR

“Evli Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi” çalışmamın her aşamasında bana güvenen ve beni destekleyen danışmanın Sayın Yrd. Doç. Dr. Zekavet KABASAKAL’a,

Kaybettiğim babama,

Yaşamımın her adımında bana sonsuz emek sarfeden anneme,

Hayatımdaki tüm işlerde her daim beni destekleyen ablam, eniştem ve yeğenlerime,

Tez sürecimde sabır ve sevgisini her an yanımda hissettiğim eşime,

Tez yazım aşamasında gözlerini dünyaya açan bal kaymak kızıma,

teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	İ
DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ.....	İİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU	İİİ
TEŞEKKÜR.....	İV
İÇİNDEKİLER	V
TABLO LİSTESİ.....	İX
ÖZET.....	Xİ
ABSTRACT.....	Xİİ

BÖLÜM I GİRİŞ

GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.3. PROBLEM CÜMLESİ	3
1.4. ALT PROBLEMLER	3
1.5. SAYILTILAR.....	4
1.6. SINIRLILIKLAR.....	4
1.7. TANIMLAR.....	5
1.7.1. Evlilik	5
1.7.2. Çatışma	5
1.7.3. Evlilik Çatışması	5
1.7.4. Çatışma Çözüm Stilleri	5
1.7.5. Evlilik Uyumu.....	5
1.8. KISALTMALAR.....	5

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	7
2.1. EVLİLİK	7
2.2. ÇATIŞMA	8
2.3. EVLİLİK ÇATIŞMASI.....	9
2.3.1. <i>Eşlerarası İlişkiler ve Evliliğe İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar</i>	18
2.3.1.1. Yükleme Kuramı	18
2.3.1.2. Denge Kuramı	19
2.3.1.3. Çok Jenerasyonlu Aile Kuramı	19
2.3.1.4. Bağlanma Kuramı	20
2.4. ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ.....	21
2.5. EVLİLİK UYUMU	27
2.6. EVLİLİK ÇATIŞMASI İLE İLGİLİ YURT DIŞI VE YURT İÇİNDEKİ ARAŞTIRMALAR	30
2.7. ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ İLE İLGİLİ YURT DIŞI VE YURT İÇİNDEKİ ARAŞTIRMALAR	38
2.8. EVLİLİK UYUMU İLE İLGİLİ YURT DIŞI VE YURT İÇİNDEKİ ARAŞTIRMALAR	41

BÖLÜM III

YÖNTEM

YÖNTEM.....	47
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	47
3.2. KATILIMCILAR – ARAŞTIRMA GRUBU	48
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	50
3.3.1. <i>Kişisel Bilgi Formu</i>	50
3.3.2. <i>Evlilik Çatışması Ölçeği</i>	51
3.3.3. <i>Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği</i>	52
3.3.4. <i>Evlilikte Uyum Ölçeği</i>	53
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI	55
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	55

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

BULGULAR VE YORUMLAR.....	56
4.1. KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK YAPILARINA İLİŞKİN BULGULAR	56
4.2. ALT PROBLEMLERE İLİŞKİN BULGULAR	59

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	74
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA	74
5.2. ÖNERİLER	81

KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	97
EK 1: YÖNERGE.....	97
EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	98
EK 3: EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ.....	100
EK 4: ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ.....	101
EK 5: EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ.....	102
EK 6: İZİN BELGELERİ.....	104

TABLO LİSTESİ

TABLO 1: TÜİK 2006 “AİLE YAPISI ARAŞTIRMASI” NDA EŞ İLE SORUN YAŞANAN KONULAR.....	36
TABLO 2: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU (TÜİK) ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ (ADNKS) 2009 VERİLERİNE GÖRE (31.12.2010 TARİHİ İTİBARIYLA) İZMİR’İN 30 İLÇESİNDEKİ EVLİ BİREY SAYISI.....	49
TABLO 3: ARAŞTIRMA GRUBUNU OLUŞTURAN EVLİ BİREYLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI.....	56
TABLO 4: KADININ ÇALIŞMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	56
TABLO 5: EVLİ BİREYLERİN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	57
TABLO 6: EVLİ BİREYLERİN EVLENME KARARINA GÖRE DAĞILIMI.....	57
TABLO 7: EVLİ BİREYLERİN ÇOCUK SAHİBİ OLMALARINA GÖRE DAĞILIMI	58
TABLO 8: EVLİ BİREYLERİN SAHİP OLDUKLARI ÇOCUK SAYISINA GÖRE DAĞILIMI.....	58
TABLO 9: EVLİ BİREYLERİN ÇATIŞMAYI KİMİN BAŞLATTIĞINA GÖRE DAĞILIMI.....	58
TABLO 10: EVLİ BİREYLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARINA AİT BAĞIMSIZ ÖRNEKLEMLER İÇİN T-TESTİ TABLOSU	59
TABLO 11: EVLİ BİREYLERİN KADININ ÇALIŞMA DURUMUNA GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARINA AİT BAĞIMSIZ ÖRNEKLEMLER İÇİN T-TESTİ TABLOSU	61
TABLO 12: EVLİ BİREYLERİN ONLARIN EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARINA AİT KRUSKALL WALLIS TABLOSU	62
TABLO 13: EVLİ BİREYLERİN ONLARIN EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE OLUMLU VE OLUMSUZ ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNE AİT MANN WHITNEY U TABLOSU	63
TABLO 14: EVLİ BİREYLERİN EVLENME KARARINA GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARINA AİT BAĞIMSIZ ÖRNEKLEMLER İÇİN T-TEST TABLOSU.....	64

TABLO 15: EVLİ BİREYLERİN ÇOCUK SAHİBİ OLMALARINA GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARINA AİT BAĞIMSIZ ÖRNEKLEMLER İÇİN T-TEST TABLOSU	65
TABLO 16: EVLİ BİREYLERİN ÇOCUK SAYILARINA GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARINA AİT BAĞIMSIZ ÖRNEKLEMLER İÇİN T-TEST TABLOSU.....	67
TABLO 17: EVLİ BİREYLERİN ÇATIŞMAYI KİMİN BAŞLATTIĞINA GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARINA AİT BAĞIMSIZ ÖRNEKLEMLER İÇİN T-TEST TABLOSU	68
TABLO 18: EVLİ BİREYLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERE AİT TABLO.....	69
TABLO 19: EVLİ BİREYLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE EVLİLİK ÇATIŞMALARI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNİN EVLİLİK UYUMLARINA AİT ÇOKLU REGRESYON ANALİZİ TABLOSU	72

ÖZET

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK ÇATIŞMASI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE EVLİLİK UYUMLARININ İNCELENMESİ

ŞENGÜL ÖNER, Derya

Yüksek Lisans, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Bölümü

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Zekavet KABASAKAL

2013

Bu çalışmanın amacı, evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek, evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek, ayrıca evli bireylerin evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stillerinin onların evlilik uyumu üzerindeki yordayıcı etkisini araştırmaktır.

Araştırmada evreni İzmir il/ilçe merkezlerinde ikamet eden ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 113 çiftten (226 kişi) oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak; evlilik çatışmasını ölçmek için ‘Evlilik Çatışması Ölçeği’, çatışma çözüm stillerini ölçmek için ‘Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği’, evlilik uyumunu ölçmek için ‘Evlilikte Uyum Ölçeği’, demografik özellikler için ise oluşturulan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmış, katılımcıların demografik özellikleri ve ölçeklerden elde edilen veriler ile ilgili çözümlenmeler için t-testi, varyans analizi, korelasyon ve çoklu regresyon analizleri yapılmıştır.

Bulgular: Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarında onların cinsiyetlerine göre, çatışma yaygınlık ve olumlu çatışma çözüm

stilleri alanında; kadının çalışma durumuna göre, olumlu çatışma çözüm stillerinde; eğitim durumlarına göre, olumlu ve olumsuz çatışma çözüm stilleri alanında; çocuk sahibi olmalarına göre, evlilik uyumunda; sahip olunan çocuk sayısına göre, olumsuz çatışma çözüm stillerinde; çatışmayı kimin başlattığına göre, çatışma sıklık alanında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Evli bireylerin evlenme kararına göre, önemli farklılıkların var olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasında kadınlara, erkeklere ve katılımcıların tümüne ait önemli olduğu belirlenen ilişkiler saptanmıştır.

Kadınlarda, çatışma yaygınlığının ve olumsuz çatışma çözüm stillerinin; erkeklerde, çatışma yaygınlığının ve boyun eğmenin; katılımcıların tümünde ise çatışma yaygınlığının, olumlu çatışma çözüm stillerinin, olumsuz çatışma çözüm stillerinin ve boyun eğmenin evlilik uyumunun önemli birer açıklayıcısı oldukları bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Evlilik, çatışma, evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri, evlilik uyumu

ABSTRACT

STUDY OF EXAMINING MARITAL CONFLICT, CONFLICT RESOLUTION STYLES AND MARITAL ADJUSTMENT OF MARRIED INDIVIDUALS

The aim of the study is to examine whether marital conflict, conflict resolution styles and marital adjustment differs according to some variables and whether there is a meaningful relation with their marital conflict, conflict resolution styles and marital adjustment. In addition the aim of the study is to investigate the predictive power of marital conflict and conflict resolution styles of marital individuals on marital adjustment.

The universe of the research is 113 volunteer couples (226 persons) residing in İzmir. As a tool to gather data to measure marital conflict “Marital Conflict Questionnaire”, to evaluate conflict resolution styles “Conflict Resolution Styles Scale”, to measure marital adjustment “Marital Adjustment Test”, and for the demographic features “Individual Information Form” were used.

To analyze data, SPSS 15.0 was used. T-test, variant analysis, correlation and multiple regression analysis were used to analyze data gathered from scales and demographic features of the participants.

Findings: Some significantly differences have been detected in the field of frequency of marital conflict depending on who started the conflict, in the field of negative conflict resolution styles depending on the number of the children being possessed, in the field of marital adjustment depending on having any children or not, in the field of positive and negative conflict resolution styles depending on the levels of education, in the positive resolution style depending on the female employment condition and in the field of conflict expansion depending on sex of individuals.

Some relations with marital conflict, conflict resolution styles and marital adjustment depending on sex of married individuals have been found that are considered to have some significance which is carried by entire participants both male and female.

It has been found that there is a fair explanation to women's conflict expansion and negative conflict resolution style, men's conflict expansion and subordination and for all participants' conflict expansion, positive conflict resolution style, negative conflict resolution style and subordination.

Key Words: Marriage, conflict, marital conflict, conflict resolution style, marital adjustment.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Ülkemizde boşanma oranları giderek artmaktadır. T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumunun 2009 yılı ‘Evllenme ve Boşanma İstatistikleri’ verilerine göre; 591.742 çift evlenmiş, 114.162 çift boşanmıştır, 2010 yılı verilerine göre; 582.715 çift evlenmiş, 118.568 çift boşanmıştır, 2011 yılı verilerine göre; 592.775 çift evlenmiş, 120.117 çift boşanmıştır, 2012 yılı üçüncü dönem (Temmuz-Ağustos-Eylül) verilerine göre, 184.206 çift evlenmiş, 25.295 çift boşanmıştır. Boşanmaların yaklaşık % 40.2’si evliliğin ilk 5 yılı içinde gerçekleşmektedir. Boşanma oranları, evlilik sorunları, psikolojik yardım talebinde bulunan çiftlerin sayısının artması nedeniyle birçok araştırmacı evlilik ile ilgili araştırmalar yapmaktadır. Tutarel-Kışlak (1999), boşanma oranlarının yüksekliğine rağmen evliliğin hala istenilen ve gerçekleştirilen bir kurum olarak varlığını sürdürdüğünü ifade etmektedir.

Çiftlerin iletişimi, çatışma çözme becerileri, evlilik uyumları ve boşanma oranları arasında yüksek bir korelasyon bulunmaktadır. Çoğu boşanma vakası, çiftler arasında çözümlenmemiş evlilik çatışmalarından kaynaklanmaktadır. Zargar, Doost, Khojastehmehr ve Takrimi tarafından 2008 ve 2009 yıllarında yapılan bir araştırma İran’da boşanma ile ilgili bazı yaygın faktörleri göstermiştir, bunlar; iletişim becerisi eksikliği; roller, sorumluluklar üzerine olan çatışmalar; erkeklerin fiziksel ve sözlü kötü muameleleridir (Askari, Noah, Hassan ve Baba, 2012).

Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi araştırmasının ortaya çıkış kaynakları, günlük yaşam ve geçmiş araştırmalardır;

1-Günlük yaşam: Evlilik çatışması hakkındaki bilgiler araştırmalar yapıldıkça ortaya çıkmıştır. Fincham ve Beach (1999), Kurt Lewin’in “*hiçbir şey pratik kadar iyi bir teori değildir*” gözleminin kısmen evlilik araştırmacılarına da hitap etmesinin gerekli olduğunu aktarmıştır; evlilik çatışması araştırmalarının pratikteki problemlere yanıt vermek amacıyla ortaya çıkmasına değinmiştir.

2-Geçmiş araştırmalar: İlgili yurt içi araştırmalar incelendiğinde, özellikle evlilik çatışmasının çalışıldığı araştırmaların oldukça az olduğu görülmektedir, Yüksek Ğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde evlilik atışması ile ilgili 8 tez mevcuttur. Ülkemizdeki çalışmaların genellikle evlilik uyumu ve doyumunu üzerine odaklandığı görülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın  amacı vardır. Bunlar;

1-Evli bireylerin evlilik çatışmalarının, çatışma çözüm stillerinin ve evlilik uyumlarının bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek,

2-Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek,

3-Ayrıca evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stillerinin onların evlilik uyumu üzerindeki yordayıcı etkisini araştırmaktır.

1.2. Araştırmanın nemi

Charles Dickens'ın "*Aile yaşamı gibisi yoktur, bir ülkenin yükselmesi ev ve aile sevgisine bağlıdır*", Virginia Satir'in "*iftler, ailenin mimarlarıdır*" sözleri göz önüne alındığında sağlıklı evlilikler, sağlıklı çocuklar ve sağlıklı toplum döngüsü dşnldĞinde evliliklerin önemi çok büyüktür.

Evlilik atışmaları hemen hemen herhangi bir Őeyle ilgili olabilir. Çiftler, sözel ve fiziksel istismardan, kişisel özellikler ve davranışlara kadar değişen çatışma kaynaklarından Őikayet ederler. Çiftlerin iş bölümündeki gözle görülür eşitsizlik, evlilik çatışmasıyla ve erkeğin çatışmaya karşı çekilme eğilimi ile ilgilidir. İktidar/G konusundaki çatışma da evlilik doyumсуuzluĐu ile ilişkilidir (Fincham, 2003).

Kurdek (1995); Metz ve Rosser (1994); Christensen ve Shenk (1991); Peterson (1983) gibi araştırmalar ilişkide doyumunu yordayan etmenin çatışma değil

çatışmayı çözümlmek için eşlerin kullandığı stratejilerin olduğu yönünde sonuçlar sunmaktadır.

Fışiloğlu'na (1992) göre, aile sorunlarına neden olan faktörlerin araştırılmasında, üzerinde en çok durulan değişkenlerden birisi hem aile içi hem de aile dışı ilişkilerin belirleyicisi olan evlilik uyumudur.

Evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen problemlerini olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanır.

“Evli Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi” araştırmasının evlilik çatışmasında oldukça az olan literatüre veri sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen verilerin olgunun tanımlanması açısından önemli olmakla birlikte bu konu ile ilgili yapılabilecek deneysel çalışmalar için zemin oluşturacağı, uygulama alanında ise bu araştırmadan elde edilen verilerin evli bireyler ile çalışan tüm uzmanlara çalışmalarında ışık tutacağı, çiftlerin çatışmalarını sağlıklı çözebilmesinde yardımcı olacağı kanaatindeyim.

1.3. Problem Cümlesi

Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları bazı değişkenlere göre farklılık göstermekte midir? Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri onların evlilik uyumlarının önemli birer yordayıcısı mıdır?

1.4. Alt Problemler

1. Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
2. Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları kadının çalışma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

3. Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
4. Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların evlenme kararına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
5. Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların çocuk sahibi olmalarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
6. Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların sahip oldukları çocuk sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
7. Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
8. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasında önemli ilişkiler bulunmakta mıdır?
9. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri onların evlilik uyumlarının önemli birer yordayıcısı mıdır?

1.5. Sayıtlar

Çalışmaya katılmış olan bireylerin Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Çatışması Ölçeği, Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği ve Evlilikte Uyum Ölçeği sorularına samimi cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

1.Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmada kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen bulgularla sınırlıdır.

2.Araştırmanın katılımcıları İzmir ili il/ilçe merkezlerindeki katılımcılar ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

1.7.1. Evlilik

Türk Dil Kurumu'na göre *evlilik*, “evli olma durumudur”.

1.7.2. Çatışma

Psikoloji kapsamındaki bir kavram olarak çatışma, a) Birbiriyle çatışan ya da zıtlaşan uyumsuzluk eylemi (farklı düşünceler, ilgiler ya da kişiler gibi), b) Çatışan ihtiyaç, dürtü, arzu ya da içsel ve dışsal kararlardan kaynaklanan zihinsel mücadele olarak tanımlanmıştır (Webster, 1950).

1.7.3. Evlilik Çatışması

Eşlerden biri diğerinin ilgilerine müdahale etmeye kalktığında ortaya çıkan kişiler arası bir süreçtir (Hatipoğlu, 1993).

1.7.4. Çatışma Çözüm Stilleri

Genel olarak bireyin çatışma durumunda verdiği tepki örüntüsü anlamına gelmektedir.

1.7.5. Evlilik Uyumu

Burgess ve Cotrell (1988), evlilikte uyumu, farklı kişiliğe sahip eşlerin mutluluğu elde etmek ve müşterek hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması olarak tanımlanmıştır.

1.8. Kısaltmalar

CES : Çatışma Yaygınlık Puanı

FMCS : Çatışma Sıklık Puanı

CRSS : Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği

EUÖ : Evlilikte Uyum Ölçeği

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Evlilik

Kottak, evliliği, “Kadının doğurduğu çocukların her iki eşin meşru evladı olarak kabul edilmesi için erkek ve kadın arasında kurulan bir birlik” şeklinde tanımlar (Royal Anthropological Institute, 1951).

Yakın geçmişte evlilik, temel amacı çocuk yetiştirmek olan, koca yönetimindeki bir iş ortaklığı olarak görülmekteydi. Günümüzde evlilik, kadın ve erkeğin yardımlaşma, karşılıklı cinsel doyum, çocukların özenle yetiştirilmesi için gereken ortamı sunan özel bir aşk ilişkisi olarak tanımlanmaktadır (Gittins, 1985).

Doğan (2009)’a göre, evlilik, aileyi meşru temellere oturtan toplumsal bir olgudur. Kuruluş ve sonraki dönemlerde evlilik eski Türklerden (İslam öncesi dönem) intikal eden bir anlam taşır. Eski Türkler izdivaca “evlenmek”, “ev-bark” sahibi olmak derler. Bark, Orhun Anıtları’nda “mabet” anlamına gelmektedir. Evde kutsal bir mabet kabul edildiğinden “bark” adını alır. Bu anlamda evlilik eski Türklerde kişilerin kutsal bir güvenceye kavuşmasıdır. Kuruluş döneminin tarihçisi Aşık Paşazade yaşadığı dönemde de evliliğin diğerleriyle birlikte dünya hayatının amacı ve anlamı olduğunu belirtir: “Bu alemde maksüd olan birkaç şeydir: Oğul evlendirmek, kız çıkarmak ve dünyadan iman ile gitmek”.

Evlenme, nişanlıların evlilik birliğini meydana getirmek için yaptıkları bir hukuki işlemdir. Evlenmenin tanımı kanunda yapılmamıştır. Öğretide çeşitli tanımlara yer verilmiştir. Baskın görüşe göre evlilik ayrı cinse mensup kişilerin, tam ve sürekli bir hayat ortaklığı kurmak üzere, hukukun aradığı koşullara uygun olarak birleşmesidir (Özta, 2009: 419).

Sokrates’e: “*Evleneyim mi evlenmeyeyim mi?*” diye sormuşlar, Sokrates de “*evlensen de pişman olursun, evlenmesen de*” yanıtını vermiştir.

Türk kültüründe evlilik, birey için yaşamın en önemli dönüm noktalarından biridir. Evlilik, bireyin ailesine ve topluma karşı görevi olarak görülür. Evli olan bir bayanın, evli olmayan bayanlara göre toplumda ağırlığı vardır. Evlilik ona, denetimli ve sınırlı da olsa belli bir statü sağlar. Evlilik, özellikle geleneksel ailede yaşayan kızlar için alımlı bir seçenektir. Genç kız, evlilik yolu ile yetişkinlik statüsü kazanırken, kendine ait bir eve de sahip olabilmektedir. Kadının ve erkeğin toplumsal cinsiyet kimlikleri birbirini tamamlayıcı bir şekilde tanımlanmıştır. Erkekler, ev işi yapmaktan aciz görülürken, kadınlar, bu işleri kendi değerlerinin bir ifadesi olarak algılamaktadır. Türkiye’de evlilik ilişkisi görev ve sorumluluklara dayanan, kültürel değerlerle pekiştirilen bir işbölümü görünümündedir (White, 1999).

Türkiye’de aileler, eşlerin aileleri ile olan etkileşim ve tarafların birbirlerine karşılıklı bağlılığı ile karakterize edilirler. Çiftlerin aileleri evlilik ile ilgili harcamaların büyük bir bölümünü yüklenirler, bakımına yardım ederler, eşlerin ailelerine ziyaretler yapılır, dul kalan eşler genellikle çocukları ile birlikte yaşarlar ve akrabalar arasında da maddi ve manevi yardımlaşmalar söz konusu olur (Hortaçsu, 2007).

2.2. Çatışma

Türk Dil Kurumu çatışmayı, görüş ve kanıların aykırılığından doğan karşıtlık olarak tanımlamaktadır.

Deutsch (1973)’e göre çatışma, bir davranışın başka bir davranış ile karıştığı, davranışı durdurduğu, bozduğu veya bazen etkisiz hale getirdiği uyumsuzluktur (Messman ve Mikesell, 2000).

Thomas 1976 yılında çatışmayı, taraflardan birinin kendi işini, diğer tarafın engellediğini fark ettiği zaman başlayan bir süreç olarak tanımlanmıştır (Greef ve Bruyne, 2000).

Kelley, Berscheid, Christensen, Harvey, Huston, Levinger, McClintock, Peplau, Peterson’a (1983) göre çatışma, bir bireyin eylemleri diğer bireyin eylemleri tarafından engellendiğinde ortaya çıkan kişilerarası süreçtir.

Pruitt ve Kim'e göre çatışma, bir tarafın istediği şeyi elde etmesi ve diğer tarafın da bunu yapamayabileceği kanısı şeklinde ilgi ve alakada "algılanmış uyuşmazlık" anlamına gelir (Hamilton, 2009).

Genel olarak, her ne zaman bir kişi, bir başkasının eylemlerini engeller, zorlaştırır ya da ona müdahale ederse, kişiler arası bir çatışma ortaya çıkar.

Canary, Cupach ve Messman (1995), çatışma konusunda çeşitlilik gösteren tanımları dönemsel ve özel olarak iki boyutta ele almışlar ve bu iki boyutun birleşimlerinden yola çıkarak dört grup tanım ortaya koymuşlardır. Birinci grup tanımlar *dönemsel olmayan ve özel olmayan* olarak isimlendirilmiştir. Bu tanımlara göre çatışma, belirli bir davranış tipi ya da belirli çeşitteki etkileşim dönemi olarak ele alınmaz. Cahn (1992)'a göre, çatışma, eşler arasındaki anlaşmazlık ya da uyumsuzluktan daha fazlası olup etkileşimin kalıcı bir elemanıdır (Canary ve ark., 1995). Bu tip tanımlar her şeyi çok fazla içine aldıkları için eleştirilmişlerdir. İkinci grup tanımlar ise, *dönemsel ve özel olmayan* olarak isimlendirilmiştir. Bu tür tanımlara göre çatışma anlaşmazlığa eşlik eden olumsuz duyguları içeren etkileşim dönemi olarak tanımlanır. Bu tanımlara göre, kişilerarası çatışma belirli bir dönem ya da daha uzun zaman boyunca birbirlerine karşı olumsuz hisseden insanların zihinlerinde gerçekleşir. Üçüncü grup tanımlar ise *dönemsel olmayan ve özel* tanımlardır. Bunlar, çatışmaya ilişkin bir etkileşim döneminden bahsetmez, belirgin çatışma ile başa çıkma davranışlarına odaklanır. Yani çatışma belirli tipte davranışlar olduğunda gerçekleşir. Ancak bu tür tanımlar söz konusu olduğunda hangi özel davranışların çatışma etkileşimini başlattığı konusunda fikir birliğine varılamamıştır. Dördüncü grup tanımlar ise, *dönemsel ve özel* olarak adlandırılırlar ve bunlar hem fikir olmamayı içeren, belirli dönemde gerçekleşen özel iletişim davranışlarını kapsar (Canary ve diğerleri, 1995, Akt; Curun, 2006).

2.3. Evlilik Çatışması

Sprey (1979), çatışma kuramını evlilik birliğine uyarlayan kişi, her çiftin bir sistem oluşturduğunu, eşlerin kendilerine ait amaçlarının bulunması nedeniyle evlilik sisteminde çatışmanın kaçınılmaz olduğunu vurgulamıştır.

Eşler arasındaki çatışma, eşlerin sorun çözme konusunda yaşadığı zorluklar, birbirlerinin farklılıklarını kabul etmedeki güçlüktür. Evlilik çatışması, yetersiz bir şekilde yönetilmiş ya da yönetilen çatışmadır.

Partnerler açısından tatmin edici olmayan çözümlere ulaşıldığında çatışma meydana gelir. Yani çatışma, çiftlerin birbirine bağlılıklarından kaynaklanan problemleri çözecek stratejilerin başarısızlığından kaynaklanır. Çatışma, “*yakın ilişkinin fonksiyonunu görebileceğimiz bir pencere*” dir (Dhir ve Markman, 1984).

Bazı kuramcılar ve araştırmacılar - Kline, Pleasant, Whitton ve Markman, 2006; White ve Klein, 2002; Farrington ve Chertok, 1993- çatışmanın çiftler için normal bir olay olduğuna inanmaktadır. Çatışma, genelde bütün ilişkilerde meydana gelen kaçınılmaz bir olgu olarak kabul edilmektedir (Troupe, 2008).

Tezer (1986) çatışmayı, bir tarafın kendi isteklerini diğerinin engellediğini veya engellemek üzere olduğunu algılamasıyla başlayan bir süreç olarak aktarmıştır.

Hatipoğlu (1993) çalışmasında evlilik çatışmasını, eşlerden biri diğerinin ilgilerine müdahale etmeye kalktığında ortaya çıkan kişiler arası bir süreç olarak tanımlamıştır.

Tümer (1998) ise çalışmasında iki farklı evlilik çatışması kavramına yer vermiştir. Birinci tanımda, evlilik çatışması, eşlerden birinin diğerinin eylemlerine müdahale etmesiyle ortaya çıkan kişiler arası bir süreç olarak aktarılmıştır. İkinci tanımda ise, birbirine zıt ya da bağdaşmayan gereksinim, hedef ve beklentilerden kaynaklanan uyuşmazlık ya da anlaşmazlıklar olarak verilmiştir.

Bradbury, Fincham ve Beach’e (2002) göre çatışma, bir kişinin davranışlarının diğer kişinin davranışlarını engelleyici olduğunda gözlenen bir süreçtir. Özellikle sıkıntılı olaylar ve geçiş dönemleri örneğin doğum, iş kaybı vb durumlar bireylerin çatışma olasılığını arttırmaktadır. Fincham (2003), evlilikte çatışmanın ortaya çıkışını eşler arasındaki iletişim açısından ele almıştır, çatışmanın ortaya çıkışına zemin hazırlayan bazı duygu ve düşünceler vardır. Bireyin, partnerinin davranışını çatışmaya ortam hazırlayacak şekilde anlamlandırması buna örnek verilebilir.

Uğurlu'nun (2003) çalışmasında ise evlilik çatışmasının, genellikle bir eşin diğerine keyifsiz bir şekilde davranması ile başlayacağı, bu durumda eşlerin ya tartışmaya girebileceği ya da tartışmadan kaçınabileceği aktarılmıştır.

Özen'in (2006) çalışmasında, çatışmanın, çiftler için mevcut çözümler tatmin edici olmadığına oluşabileceği aktarılmaktadır.

Çatışma teorisinin nispeten uzun bir geçmişi vardır. Aile sosyolojisi çerçevesinde, Collins (1971), LaRossa (1977) ve Sprey (1979) davranışın açıklanmasında çatışma teorisini kullanmışlardır. Eshleman (1981), bu teorik perspektiften elde edilen en temel varsayımın çatışmanın tüm insani etkileşimlerde doğal ve kaçınılmaz olduğu gerçeğine dikkat çekmiştir. Çatışmayı kötü veya sosyal sistemlerin ve insani ilişkilerin bozucusu olarak görmektense, *“çatışma aile sistemleri ve evlilik etkileşimleri dahil olmak üzere tüm sistemlerin ve etkileşimlerin varsayılan ve beklenen bir parçası olarak görülür”*. Bu nedenle, eğer karı-koca veya ebeveyn-çocuk hedefleri sık sık çatışma halindeyse, mesele kaçınma değil de bunlarla nasıl baş edileceği, nasıl çözüleceğidir. Böyle yaparken, *“çatışma, bozucu veya negatif olmasındansa ilişkileri, güçlendirip çatışmanın öncesindeki hallerinden daha anlamlı ve ödüllendirici bir hale getirebilir”*. Sprey (1979)'e göre, aile ve evlilik süreci, *“düzenin ve kişiler arasındaki uyumun sadece uzlaşmayla sürdürülebileceği bir durum olan daimi bir ‘verme ve alma’ halini yansıtır”* (Rank ve LeCroy, 1983).

Evlilik çatışması, sıklık, şiddet, içerik ve çatışmanın çözümü açısından farklılık gösterir. Bazı eşler günde bir iki kez çatışma yaşar iken bazı eşler yılda bir iki kez çatışma yaşamaktadır. Çatışmada sözel ifade yerine fiziksel şiddet kullanan çiftler vardır. Eşler arasında çatışmaya yol açan konular örneğin kadının çalışma durumundan çocuk sahibi olmaya kadar değişiklik gösterebilmektedir. Kimi çatışmalar çözümlenebilmekte kimi çatışmalar ise çözümsüz kalmaktadır.

Evlilikler gönüllü veya zorunlu bir ilişki haline gelebilir, zorunlu evlilik ilişkilerinde eşler birbirleriyle geçiniyormuş gibi görünseler bile, gerçekten istedikleri için değil birlikte olmak zorunda oldukları için beraberliklerini devam

ettirirler. Çiftler evliliklerini zorunlu olarak algıladıklarında eşler arasında çatışmalar çıkmaya başlar (Haley,1988).

Richter, eşlerin bilinçdışında oluşturdukları beş tür yansıtmanın çatışmalara yol açtığını ifade etmiştir;

1-*Başkasının yerine koyma*: Eşin diğer eşi, ruhsal çatışma yaşadığı bir başkasının yerine koymasındadır. Böyle bir yansıtma durumunda eşlerden biri, genellikle geçmişte çözümlenmeden kalmış ruhsal sorunlarını, çocukluk dönemindeki çatışmalarını, şimdi o role uygun gördüğü eşi üzerinden yeniden yaşayarak yeni çatışmalara yol açmaktadır. Geçmişte annesiyle olan çatışmalarını şimdi karısıyla yaşayan bir koca ya da babasıyla olan çatışmalı duygusal ilişkilerini kocasıyla sürdüren bir kadın buna örnek verilebilir.

2-*Ayna rolü*: Eşlerin, ailenin bir ya da birkaç üyesinin aynen kendilerinin bir aynası olmasını istemeleri durumu olarak tanımlanabilir. Burada, ailedeki egemen birey ya da bireyler, diğerlerini buna zorlamakta, aykırılıklara izin vermemektedir.

3-*İdeal ben rolü*: Kişinin, kendisini olmak isteyip de olamadığı birinin yerinde görme isteğidir. Kendisi için idealleşmiş fakat bir türlü gerçekleştirilememiş bir duruma, ailenin bir başka üyesinin ulaşması üzerinden doyuma ulaşmasıdır. Kendi istediği yüksek eğitimi yapmamış veya istediği mesleği seçememiş bir ebeveynin, kendi idealleri için çocuğuna baskı yapması örneği gibi.

4-*Negatif ben rolü*: Birey, beğenmediği ve kabullenmediği bir yanını, kendi üstünden alması için eşine ihtiyaç duymakta ve bunu iki türlü hayata geçirmeye çalışmaktadır:

a- *Günah keçisi rolü*: Evli birey, kendisinde var olan fakat kabullenmediği bütün kötü özelliklerini eşinin üzerine atarak onun suçlanmasını talep etmektedir.

b- *Zayıf yönün üstlenilmesi rolü*: Evli birey, kendisinde var olan zayıf yönlerini eşinin üzerinden gösterip kendini güçlü hissedebileceği bir durumda olma isteğindedir.

5-Yoldaş rolü: Evli birey, kendi düşünce, etkinlik veya savaşımlarında eşiyle aynı paralelde olmayı yani eşin yoldaşlığını istemekte ve onu zorlamaktadır. Kendisine eşlik edebilecek bir eş seçip ona bu rolü yüklemektedir (Richter, 2000).

Evlilikte çatışma konusuna odaklanan araştırmalarda üç temel görüşten bahsedilmektedir. *Bu temel görüşlerden ilki*, birbirine birçok yönden bağımlı olan ve birbirlerini çeşitli şekillerde etkileyen; birbirinden farklı ihtiyaçları, ilgileri ve amaçları olan ya da amaçları aynı bile olsa bu amaçlara farklı stratejilerden ulaşmaya çalışan bireyler arasında ve sınırlı kaynaklardan dolayı çatışma yaşanması kaçınılmazdır. *İkinci temel görüş*, çatışmanın başlangıçtan “kötü” veya “iyi” olarak ele alınamayacağıdır; çatışma yıkıcı olabileceği gibi yapıcı etki de gösterebilir. Çatışma; olumsuz duygular, kaçınma, katı olma ve saldırganlığa neden olabileceği gibi değişme, bireylerin birbirlerine yaklaşması, uyum sağlaması ve bütünlüğe de neden olabilir. *Son temel görüş*, çatışmanın bir bilişsel işlem olduğudur. Bu bilişsel işlem; içinde tutumlar, değerlendirme, tolerans, ilişkideki çatışmanın kabul edilmesi, eşler arası fikirlerin, görüşlerin veya amaçların farklı olması, bu farklılığın anlaşılması, yaşanan çatışmayı çözme, çatışma ile başa çıkma veya çatışma yönetimi ve bunlar sonucunda ilişkide duygusal yakınlığın azalıp çoğalma durumları gibi birçok olguyu içerir (Ridley ve ark., 2001, Akt. Uğurlu, 2003).

Eşler arasında yaşanan çatışmalara yol açan birçok konudan söz edilebilir. Blood ve Wolfe, şehirde yaşayan 1 ile 40 yıllık evli 731 kadın eşten topladığı bilgilere dayanarak, eşler arasındaki belli başlı çatışma alanlarının en çoktan en aza doğru;

- 1) Para,
- 2) Çocuklar,
- 3) Boş zaman etkinlikleri,
- 4) Kişilik,
- 5) Kayınpeder, kayınvalide,
- 6) Roller,
- 7) Dinsel-politik görüş,
- 8) Seks olarak saptandığını belirtmektedir (Akt. Tezer, 1986: 18).

Blood ve Wolfe, evlilik süresi arttıkça çatışma konularının değiştiğini, yaşlı eşlerin daha az çatışma belirtmelerinin büyük ölçüde aralarındaki iletişimin azalmasına bağlı olabileceğini ifade etmektedir.

Greene, 750 eşten elde ettiği verilere dayanarak, eşler arasında en çok çatışmaya neden olan konuların kadın ve erkek eşlerde aynı sırada olmak üzere, en çoktan en aza doğru şöyle sıralandığını belirtmektedir:

- 1) İletişim yokluğu,
- 2) Sürekli tartışma,
- 3) Giderilmemiş duygusal gereksinimler,
- 4) Cinsel doyumsuzluk,
- 5) Parasal anlaşmazlıklar,
- 6) Kayınvalide-kayınpeder,
- 7) Sadakatsizlik,
- 8) Çocuklara ilişkin çatışmalar,
- 9) Otoriter eş,
- 10) Şüpheli eş,
- 11) Alkolizm,
- 12) Fiziksel saldırı (Akt. Tezer, 1986: 19).

Scanzoni ve Scanzoni, 1981; Straus ve diğerleri, 1980 araştırmasında belirgin olarak görünen çatışma konuları para ve çocuklardır. Genellikle bunlar listenin en üstündedir, para özellikle en yaygın çatışma alanıdır. Bununla birlikte, ev işleri idaresinin para ya da çocuk meselelerine nazaran daha belirgin bir anlaşmazlık konusu olduğu tespit edilmiştir. Pek çok çift açısından anlaşmazlık yaratan dördüncü konu ise cinsel ilişkidir (Kammeyer, 1987).

Evlilik çatışmalarının varlığı olumsuz evlilikleri düşündürmesinin yanı sıra, hiç çatışmanın olmaması da her zaman iyi bir evlilik vardır anlamına gelmez.

Boylamsal yapılan çalışmalar çatışmadan uzak duran çiftlerin, evliliklerinde çatışma yaşayan çiftlere nazaran daha az mutlu olduklarını ortaya çıkarmıştır (Mackey ve O'Brien, 1998).

Araştırmalar, evlilikle ilgili mutsuzluk ve dağılmaya yol açan pek çok değişkene önemli ölçüde dikkat çekmiştir. Kayda değer miktarda pek çok araştırma örneğin Mathews, Wickrama ve Conger, 1996; Gottman 1994 evlilikle ilgili mutsuzluğun en güçlü belirtilerinden birinin düşmanca çatışma olduğunu göstermektedir. Aslında, bazı araştırmalar Mathews ve diğerleri, 1996; Gottman, 1994; Gottman ve Levenson, 1992 düşmanca çatışmanın varlığının evlilikle ilgili dağılmayı % 80 doğrulukla önceden haber verebileceğini ortaya çıkarmıştır. Gottman (1994) düşmanca çatışmayı, negatif bir çiftin etkileşim modeli olarak tanımlamıştır ki bu etkileşim ateşli ve sık tartışmaları ve hakaretleri, olumsuz anlamda isim takmaları, dinleme isteksizliğini, duygusal algıdaki eksikliği ve olumlu davranışlara nazaran daha fazla olumsuz davranışları kapsamaktadır (Topham, Larson ve Holman, 2005).

Çatışma esnasında oluşan davranış sırası, yıpranmamış evliliklere nazaran yıpranmış evliliklerde daha kolay tahmin edilebilirdir ve genelde artan olumsuz davranışlar zinciri hakimdir ve çiftlerin durması zordur. Olumsuz davranışlar sergileme çıkmazına giren çiftler için en büyük mücadelelerden birisi böylesi dalgalanmalardan kurtulmanın adapte edici yolunu bulmaktır. Bunlar, iletişimi düzeltmeyi tasarlamış olan karşı tepkilerdir mesela, "Beni dinlemiyorsun"; fakat olumsuz etkiyle örneğin öfke iletilir. Partnerler, olumsuz etkiye karşı yanıt verme eğiliminde olup, bunun sonucunda da döngüyü devam ettirirler. Bu, onların etkileşimlerini yapılandırılmış ve tahmin edilebilir yapmaktadır. Bunun aksine yıpranmamış-sorunsuz çiftler onarma girişimlerine daha eğilimlidir ve buna bağlı olarak olumsuz davranış sergilemelerini daha erken terk ederler. Örnek olarak, eşlerden biri "Bir dakika, bana bitirmem için izin vermiyorsun" veya "Özür dilerim, lütfen sözünü bitir" şeklinde yanıt verebilir. Bu yüzden, onların etkileşimleri daha gelişigüzel ve daha az tahmin edilebilir gibi görünür (Fincham, 2003).

Evlilikle ilgili yıpranmış çiftlerce sergilenen ikinci önemli davranış örneği ise isteme-geri çekilmedir ki (demand-withdraw) burada bir eş diğerini birtakım talepler, şikayetler ve eleştirilerle baskı altına alır buna karşın diğer eş tepkiyle ve pasif hareketsizlikle geri çekilir. Özellikle, erkek eşin çekildiği ve kadın eşin düşmanca şekilde karşılık verdiği davranış sırası, memnun çiftlere nazaran sorunlu evliliğe sahip olan çiftlerde daha yaygındır. Son araştırmalar geri çekilen eşlerin hangi partnerin değişiklik istediğine göre (örnek olarak, bir erkek değişiklik istediği zaman, geri çekilmek isteyen kadındır) farklılaştığını göstermiştir (Fincham, 2003).

Cartensen ve Gottman (1994), çatışmaya kadınların ve erkeklerin psikolojik tepkilerinde biyolojik olarak cinsiyet temelli farklılıklar olduğunu iddia etmektedirler ki bu da kadın tarafından çatışma konusu ortaya çıkarıldığında erkeğin geriye çekilmesinin daha olası olduğu bulgusunu açıklayabilmektedir (Faulkner, Davey ve Davey, 2005).

Evlilik çatışması eşlerin ruh sağlığı, fiziksel sağlığı ayrıca aile sağlığı açısından önemlidir.

Ruh Sağlığı: Coyne, Downey, O'Leary ve Smith'in 1991 yılındaki çalışmalarında evlilik çatışmasının bireysel iyi-oluş üzerinde derin etkileri olduğu tartışılmıştır. Evlilik çatışmasının yeme bozuklukları ile bağlantısı Van den Broucke ve diğerleri 1997 çalışmasında, depresyon ile bağlantısı ise Beach ve diğerleri 1998 çalışmasında belgelenmiştir. Benzer biçimde evlilik çatışmasının, O'Farrell ve diğerleri 1991 çalışmasında erkek alkolizmi, Murpy ve O'Farrell 1994 çalışmasında içki içme alışkanlığı, episodik yani nöbet şeklinde oluşan içme alışkanlığı, aşırı alkol alma ve ev dışı içme, O'Leary ve diğerleri 1994 çalışmasında eşlerin fiziksel ve psikolojik kötü muamelesi ile ilişkili olduğu kaydedilmiştir.

Beach ve O'Leary 1993 yılı çalışmasında, depresif eşlerin sorun çözme ile ilgili tartışmalarda daha olumsuz sözel ve sözel olmayan davranışlar sergilediklerini ve depresif olmayan eşe göre evlilikleri ile ilgili daha olumsuz algılara sahip olduklarını ifade etmiştir (Fincham, 2003).

Fiziksel Sağlık: Evli bireyler evli olmayan bireylere göre ortalama olarak daha sağlıklıdır. Evlilik çatışması, sağlık durumu iyi olmama ve belirli hastalıklar ile örneğin kanser, kardiyak rahatsızlıklar ve kronik ağrılar ilişkilendirilmiştir (Fincham & Beach, 1999); çünkü çatışma sırasındaki düşmanca davranışlar immünolojik, endokrin ve kardiyovasküler işlevlerdeki değişikliklerle alakalıdır.

Kadınlar doyum aldıkları bir evlilik yaşıyorlarsa zihinsel ve fiziksel sağlık faydaları elde ederler, oysaki erkekler kalitesine bakmaksızın evlilikten yararlanır (Faulkner, Davey ve Davey, 2005).

Aile Sağlığı: Evlilik çatışması, çocukların bakım ve yetiştirme görevlerinde sorunlar, aileye problematik bağlanma, aile ile çocuk ya da kardeşler arasındaki çatışmayı arttırma ile ilişkilendirilmiştir (Fincham ve Beach, 1999). Sık, çözülememiş ve çocukla ilgili evlilik çatışmaları, çocuklar üzerinde negatif bir etkiye sahiptir (Fincham, 2003).

Çatışmanın sonucu olumlu ya da olumsuz olabilir. Eğer evlilik sürüyorsa ve çatışma şiddetli olarak devam ediyorsa, eşler kendilerini değersiz hissedebilirler ve evliliğin bitmesine karşı istekli olabilirler. Çatışma yaşayan ve çatışmasını çözebilen bireyler, evliliklerinde diğerlerine göre daha uyumludur.

Beckman (1979), çatışmanın çözümlenmesi için üç temel gereksinimin karşılanması gerektiğine dikkat çekmiştir:

1. Açık iletişim,
2. Çatışmanın derecesi ve doğasıyla ilgili doğru algılama,
3. Çatışmayı çözecek yapıcı çabalar, ki bunlar da her partnerin diğerinin bakış açısını ve alternatif çözümleri düşünmeye istekli olmasını ve gerekliyse uzlaşmaya istekli olmasını minimum düzeyde kapsamaktadır (Rank ve LeCroy, 1983).

Yakın ilişkilerde çatışma karşısında gösterilen yaklaşımlar, evlilik ilişkisinin daha yoğun ve etkili olmasını sağladığı ya da evliliğin bütünlüğünü tehlikeye soktuğu için araştırmacılar uzun zamandır evlilik ilişkilerinde çiftlerin çatışma hakkındaki düşünceleri ve çatışma karşısındaki davranışlarıyla ilgilenmektedir.

Evlilikte çatışmanın nasıl ele alındığı evliliği sürdürme açısından önemlidir. Şayet çatışma yapıcı bir şekilde ele alınırsa, evlilik doyumu ve ilişkinin istikrarı artacak; ancak çatışma olumsuz bir şekilde ele alınırsa, çift nispeten istenilen düzeyde olmayan, yetersiz bir ilişkiye katlanmak zorunda olacaktır.

2.3.1. Eşlerarası İlişkiler ve Evliliğe İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar

2.3.1.1. Yükleme Kuramı (Attribution Theory)

Fincham, Bradbury ve Baucon tarafından geliştirilen evlilikte *Yükleme Kuramı*, en genel düzeyde, insanların, “neden” diye başlayan soruları nasıl cevapladıkları ile ilgili bir kuramdır. Evlilik ilişkisinde nedensel ve sorumluluk yüklemelerinin önemi üzerinde durulmaktadır. Niyet, güdü ve suçluluğu içeren sorumluluk yüklemelerinin uyumlu ve uyumsuz eşleri birbirinden daha iyi ayırt ettiği ileri sürülmektedir. Bireyin belli bir olaya yaptığı nedensel yükleme, onun sonraki duygu ve davranışlarında önemli sonuçlar yaratır. Bir olaya ilişkin nedenin algılanması, algılayan kişi ve olaya bağlıdır. Bu kurama göre, eşler arasında çatışmaya hangi olayların yol açtığı çoğunlukla açık değildir. Olay, algılayıcı açısından ele alınmaktadır. Çatışmanın ortaya çıkıp çıkmayacağını, davranışın kendisinden çok olayın algılayıcı açısından anlamı belirler. Evliliklerinde uyumsuzluk yaşayan eşlerin, nedeni eşlerinde aradıkları ve eşin davranışlarını olumsuz olarak değerlendirme eğiliminde oldukları, uyumlu eşlerin ise olumsuz olayların etkisini azaltıcı yüklemeler yaptıkları ve eşin olumsuz davranışlarına daha az sorumluluk yükledikleri belirlenmiş durumdadır. Buna göre, çiftlerin eş davranışına yaptıkları yüklemeler evlilik uyumunun göstergesi olarak düşünülebilir (Ersanlı ve Kalkan, 2008: 12-13).

Kişinin çatışma durumunun ortaya çıkma nedenini, dışsal olarak “eşine” ya da içsel olarak “kendisine” yükleme biçimi, eşinin ve kendisinin isteklerini algılama derecesini ve çatışmaya ele alış davranışının niteliğini etkiler. Sürekli olarak, çatışma durumunun ortaya çıkma nedenini eşine yükleyen kişi, bunun sonucu eşinin isteklerini değil, kendi isteklerini göz önünde tutma eğiliminde olabilecektir (Özgüven, 2009).

Evli kişilerin ilişkileri üzerine yaptıkları yüklemeler, uyumlu ve uyumsuz çiftleri birbirinden ayıran davranış örüntülerinin temelinde bulunmakta ve evliliğin niteliğinin belirlenmesine katkıda bulunmaktadır (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006).

2.3.1.2. Denge Kuramı (Balance Theory)

Gottman, evlilik çatışma çalışması için denge kuramını geliştirmiştir. Bu kurama göre, evlilikteki olumlu ve olumsuz davranışlar donma noktasında (set point) kalma eğilimindedir. Şayet ilişkide olumluluk olumsuzluk miktarından daha fazla ise, o zaman evlilik doyumu yüksekte kalır. Eşler ajite oldukları zaman, kendilerini ve birbirlerini sakinleştiremiyorlarsa, olumsuz etki karşılığı (negative affect reciprocity) ortaya çıkacaktır. Olumsuz etki karşılığı ortaya çıktığında giderilmesi zor bir durumdur. Olumsuz etki karşılığı, çatışma başladığı anda, bunu düzeltme çalışmalarındaki başarısızlıktır. Olumsuz etki karşılığı evliliklerinden memnun olmayan çiftlerle ilgilidir. Evliliklerinden memnun olan çiftlerin olumsuz etkiyi gidermek için belirli mekanizmalar kullandıkları bulunmuştur. Bu mekanizmalar “duyguları keşfeden duygu araştırmalarını, bilgi alışverişini, sosyal kıyaslamayı, eğlenceyi, ortak payda alanları bulmayı kapsar” ve evlilikteki temel felsefe ve beklentilere hitap eder (Pape, 2001).

Gottman’ın terapötik çalışmalarında çatışmaların altında yatan gizli hayallerin ne olduğunu, arkadaşlık ve yakınlık için her birinin nasıl bir vizyona sahip olduğunu eşlerin keşfetmesi ayrıca pozitif duyguyu artırma önemlidir.

2.3.1.3. Çok Jenerasyonlu Aile Kuramı (Multi-Generational Family Theory)

Çok jenerasyonlu aile kuramı, bireylerin kendi aile kökenlerinde kişiler arası ilişkiler temeli edindiklerini akla getirmektedir. Günümüzdeki ailevi ve evlilik problemleri eşlerin kök ailelerindeki ilişki sorunlarının uzantıları olarak görülmektedir. Kök ailenin etkilerinden kaynaklanan çatışma gibi ilişki konuları bireyler flört dönemi yaşarlarken veya evlenip kendi çekirdek ailelerini oluşturmaya başladıklarında farklı anlamlarda ve artmış bir yoğunlukta ortaya çıkabilir. Bu

nedenle, çiftler evliliğe hazırlanırken, kök ailelerinin bu etkilerini daha önceden yaşamadıkları bir şekilde ve yoğunlukta yaşamaya başlayabilirler. Bu etki bilinçli ya da bilinçsiz olabilir ve bireylerin kök aileleriyle sürekli temasları olmasa bile güçlü bir şekilde kalır. Evlilik sistemlerinde ister fonksiyonel olsunlar ister olmasınlar, çok jenerasyonlu bu etkiler inançları, tutumları ve davranışları yönetebilir (Topham, Larson ve Holman, 2005).

2.3.1.4. Bağlanma Kuramı (Attachment Theory)

Bowlby, 1969-1982 Bağlanma Kuramı'na göre, kendi ve diğerlerinin iç çalışma modelleri ilk başlardaki anne-baba ve çocuk ilişkileri bağlamında gelişir. Bağlanma ile ilgili iç çalışma modellerinin doğal bir sonucu bağlanma oryantasyonlarıdır. Bağlanma oryantasyonları çok yakın ilişkilerde diğerlerinin davranışlarından olan beklentilerin yanı sıra, kişinin kendi davranışları için olan bir rehber olarak işe yarayan bir beklentiler grubudur. Çatışma, ilişkinin güvenliğini tehdit ettiği için Kobak ve Duemmler, 1994 yılındaki çalışmalarında, çatışmanın belirgin bir bağlanma oryantasyonuyla ilgili davranışların gözlemlenmesinin olası olduğu bir durum olduğunu ortaya atmışlardır. Kobak ve Hazan 1991 yılı araştırmasında, güvensiz, sağlam temellere oturtulmamış bağlanma oryantasyonlarının çok az yapıcı, sorun giderici davranışlarla ilgili olduğunu göstermiştir (Marchand-Reilly ve Reese-Weber, 2005).

Bağlanmayla evliliklerdeki uyum ve çatışmalar hakkında yapılan çalışmalar temel olarak iki farklı grupta sınıflandırılabilir. Bunlardan ilki, kişinin kendi içsel yaşantısı, diğeri ise karşılıklı etkileşimler temelinde yapılan çalışmalardır. Araştırmalar bağlanma kaygı ve kaçınmasının evlilik içi çatışma ve düşük ilişki doyumuyla ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ancak bu iki bağlanma boyutundan kaygının, kaçınmaya oranla ilişki doyumunu daha çok etkilediği pek çok çalışma tarafından gösterilmiştir. Her ne kadar bağlanma kaçınmasının, kaygı kadar evliliklerde kötü etkilere sahip olduğu bulunmasa da, araştırmalar kaçınması yüksek kişilerin evlilik içinde bazı problemleri çözerken kendilerine odaklı düşündüklerini, sorunun eşten kaynaklandığı kanısında olduklarını, dolayısıyla sorunun kendilerine ait olmadığını düşündüklerini göstermiştir. Bu kişiler evlilikteki çatışma ortamını tam olarak bir problem olarak görmedikleri için ilişki doyumlarının kaygısı yüksek

eşlere oranla daha az olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Solmuş, 2010: 312-313).

2.4. Çatışma Çözüm Stilleri

Çatışma herhangi bir yakın ilişkinin yaygın bir yönü olsa da, araştırmacılar çiftlerin ne için kavga ettiklerinden ziyade, çatışmanın nasıl çözümlendiği konusuna daha fazla ilgi göstermişlerdir. Çatışma çözüm stilleri, çatışmaların olumlu veya olumsuz sonuçlanması, çatışmanın ele alınması ve çatışma çözümüne yönelik davranışlar ile ilişkili olduğu için önemlidir.

Uzun süreli, uyumlu bir birlikteliğin sağlanması ve korunması için gerekli olan unsurlardan biri olarak çatışmaya tepkiler ve çatışma çözüm stilleri ele alınmıştır (Christensen ve Shenk, 1991).

Çatışma çözüm stili, bireyin çatışma durumunda verdiği tepkilerdir (Volkema ve Bergmann, 1995). Çatışma stilleri, ilişkide bir çatışma çıktığında bir bireyin bir başkasına nasıl tepki verdiğini açıklar.

İnsanlar, çatışmayla başa çıkmak için tercih edilen tarzlara bağlı kalırlar ki bu tarzlar genelde çocuklukta öğrenilir. Bu, (a) kişinin bir özelliği olarak, yani bir kişilik tarzı olarak; (b) çatışma davranış şekilleri veya davranış kategorileri olarak ve (c) insanların çatışma yönünde benimsedikleri iletişimsel oryantasyonlar olarak görülebilir. Belli durumlar ya da tutumlar, çatışma yönetim şeklinin seçilmesini etkileyebilir. Örneğin, çatışmanın doğasına, benzer durumlardaki tarzla olan önceki başarılar ya da spesifik bir durumda olan tarzın uygunluğuna göre değişebilir (Greef ve Bruyne, 2000).

Çiftlerin farklı çatışma tarzları vardır. Kimisi kavgadan kaçınır, diğerleri çatışmanın yükselmesine imkan tanır, bazıları kendi farklılıkları konusunda konuşabilirler ve seslerini yükseltmeden bir orta yol bulurlar. Buna dayalı olarak, araştırmacılar, Adler ve Baeder, Higginbotham ve Lamke 2004, çatışmanın varolup olmadığından ve bunun sıklığından çok çiftlerin çatışmayı nasıl çözdüğü konusu üzerinde durmuşlardır. Araştırmacılar olumlu, tarafsız (örneğin; günün olayları gibi) ve ihtilafli çift etkileşimlerindeki olumsuz etkinin (mesela; nefret, üzüntü, korku

gibi) düşük evlilik kalitesi ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bağımsız olarak, agresif, zıtlaşan, tepkisiz ve ilgisiz davranışlar evliliğin kalitesini azaltan ve evlilik doyumunun azalmasında yordayıcı olan faktörlerdir (Troupe, 2008).

Evlilikte çatışma ortaya çıktığında bağışlama, öfke döngüsünü kırmakta, bunun yerine güven oluşturmaktadır. Ayrıca Fenell 1993'e göre bağışlama, evliliğin uzun süreli olmasına sağlamakta, DiBlasio (2000), Gordon ve Baucom (2003)'e göre ise evlilikteki olumsuz döngünün kırılmasına yardımcı olduğu için evlilikteki sorunların çözümünde bir müdahale yöntemi olarak kullanılmaktadır.

Ifeld (1980), katılımcıların evlilik sorunlarıyla başetme tarzlarının evlilikteki stresi, ilişkideki demografik özelliklerden, kişilik özelliklerinden, o anki sosyal stres kaynaklarından ve davranış örüntülerinden daha güçlü olarak yordadığını bulmuştur.

Çatışma çözme stillerinin sınıflandırılmasına ilişkin genel bir görüş yoktur, fakat Blake ve Mouton tarafından 1964 yılında geliştirilen 'iki boyutlu çatışma modeline (kişilerin kendi elde edecekleri sonuçla veya çatışmanın tarafı olan diğer bireyin elde edeceği sonuçla ilgilenmelerine göre belirleme) dayanan sınıflandırmanın kullanıldığı görülmektedir.

Bell, Chafetz ve Horn (1982), 30 çiftle çatışma çözme stilleri hakkında görüştüğü çalışmasında otorite, kontrol, baskı ve manipülasyon olmak üzere dört stil incelemiştir. Araştırmada, erkek eşlerin daha çok çatışma kazandıkları bulunmuştur. Kadının iş durumunun, erkeğin eğitiminin ve ailenin geleneksellik düzeyinin çatışma çözüm stili seçimi ve sonucuyla bağlantısı yadsınamazken, bu değişkenlerin kontrolünün de çatışma çözüm stili ile sonuç arasında bir ilişkiye neden olmadığı görülmüştür.

Evlilik ilişkisi açısından anlaşma, uzlaşma ve mizah kullanma gibi yapıcı stratejiler veya çatışmanın sürdürülmesi, geri çekilme ve savunucu olma gibi yıkıcı stratejiler kullanılabilir (Kurdek, 1995).

Çatışma yönetimi, ilişkinin iyiliğinin ve evlilik doyumunun en önemli belirleyicisidir. Yıkıcı çatışma yönetimi, tehdit ve zorlama (çatışmanın aleni ifade edilmesi), kaçınma spirali (üstü kapalı çatışma ifadesi), esneksizlik ve katılık,

rekabetçi olan hakimiyet, boyun eğme yapısı, küçük düşürücü sözlü ve sözlü olmayan iletişimle nitelendirilir (Greef ve Bruyne, 2000).

Çatışma stillerini açıklayan ilgili çeşitli modeller stratejik tercihlerin iki ana faktörle -kendin için olan ilgi ve diğeri için olan ilgi- yönlendirildiğini ortaya atmaktadır. *Kendin için olan ilgi*, çatışmayı kişinin kendi önceliklerini öne çıkararak çözmesinin önemini yansıtır. *Diğeri için olan ilgi*, diğeri kişinin çatışmadan istenen çözümü elde ettiğine dair hissedilen önemi yansıtır. İki boyutta göreceli pozisyonlara dayalı olarak dört ana çatışma çözme stili açıklanabilir; *Bütünleştirici çatışma çözüm stili*, kendin için ve diğeri için olan yüksek ilgi ile alakalıdır, böylece her iki tarafın sonuçlarının da maksimize edilmesini garantiye almak için çok çaba sarfedilmiştir. *Kaçınma çözüm stili*, kendin ve diğeri için düşük bir ilgi ile açıklanır, bunun sonucunda çatışmayı çözmek için daha az çaba harcanır. *Baskın çatışma çözüm stili*, kişinin kendi sonuçlarına olan ilgiyle açıklanır ve bunun çatışmada kişinin kendi amaçlarına ulaşmasına odaklanmaya yol açması beklenir. Son olarak, *yardımsever çatışma çözüm stili*, diğeri için sonuçları için yüksek bir ilgi ve kişinin kendisi için düşük bir ilgiyle açıklanır, bu durum kişinin partnerine taviz verme eğilimine yol açar (Cann, Norman, Welbourne ve Calhoun, 2008).

Sheth 1974 yılı çalışmasında, dört tür çatışma çözümüne işaret etmektedir: Bunlar *problem çözme* -ileri seviyede bilgi araştırmasını gerektirir-, *ikna etme* - çatışmayı çözmek için aile bireyleri arasında etkileşimi içerir-, *pazarlık yapma* - çatışma açıkça tanınır- ve *politik davranma* -çatışma yaşanan aile üyesini soyutlamak için koalisyon kurma ve bu bireyi çoğunluğa katılmaya zorlama-. Belch ve diğeri 1980, problem çözmenin en popüler yöntem olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Diğer araştırmalar, hem kardeşler hem de kuşaklar arasındaki koalisyonların popüler bir çatışma çözme türü olduğunu ileri sürmüşlerdir. Hem aile etkileşimlerinin videoteyp gözlemlerine hem de tüm aile bireyleri tarafından doldurulan anketlere bağlı kalarak, Lee ve Collins 2000, çatışmada etki kazanmak için babalar ile büyük kız çocukların ve anneler ile erkek çocukların birlikte çalışma eğiliminde olduklarını bulmuşlardır.

Çatışma esnasında, sorunlu çiftler sorunu olmayan çiftlere nazaran daha fazla olumsuz ifade kullanırlar. Ayrıca, partnerleri olumsuz davranışlar sergilediklerinde, onlarında olumsuz davranışla karşılık vermeleri kuvvetle olasıdır. Olumsuz

davranışlar, fiziksel saldırıya teşebbüs eden çiftlerde hem daha sık meydana gelir hem de daha sık olarak olumsuz karşılık bulur. Genellikle bir duygu göstergesi olarak kullanılan sözlü olmayan davranışlar, evlilik doyumunu sözlü davranışlara nazaran daha iyi yansıtır (Fincham, 2003).

Literatürdeki çeşitli farklı sınıflamalar kullanılarak çatışma yönetim stilleri incelenmiştir. Örneğin Thomas, ihtilafli durumlarda *girişkenlik* ve *işbirlikçilik* olarak iki bağımsız davranış boyutu saptamış ve bu iki boyuta göre beş çatışma yönetim şekli - *rekabet etme*, *ortak hareket etme*, *uzlaşma*, *kaçınma* ve *uyum sağlama* - tanımlamıştır. Girişkenlik, kişinin kendi ilgilerini tatmin etme teşebbüsünü kapsar, buna karşın işbirlikçilik diğerlerinin ilgilerinin tatmin edilmesi girişimini açıklar. (Thomas, 1976).

Beş tarz aşağıda tanımlanmıştır:

1. *Rekabet Etme*: Davranış girişken olan işbirlikçi olmayan tarzdır. Bu, zorlayıcı davranış ile ilgilidir.

Evli bireylerde eşlerden birinin kendi istediklerini diğerine zorla kabul ettirme çabası içine girmesi olarak tanımlanabilir.

2. *Ortak Hareket Etme*: Davranış hem girişken hem de işbirlikçi tarzdır. Çözümler bulmak için anlaşmazlıklarla yüzleşme ve problem çözmeyle tanımlanmıştır. Kişinin hem kendisi hem de diğerleri için hedefler ve sonuçlar açısından yüksek derecede kaygıyla nitelendirilir.

3. *Uzlaşma*: Davranış hem girişkenlikte hem de işbirlikçilikte aracıdır. Bu, orta bir noktada buluşma teklifiyle tanımlanmıştır.

Evli bireylerde eşlerden birinin, diğerinin isteklerinin bir kısmını karşılamak için, kendi isteklerinin bir kısmından vazgeçerek, iki istek arasında orta bir yol bulma çabası göstermesi olarak tanımlanabilir.

4. *Kaçınma*: Davranış hem girişken olmayan hem de işbirlikçi olmayan tarzdır, geri çekilme ve bir çatışma durumunda pozisyon alamamaya ilgilidir.

Kaçınma tarzı, bir bireyin hem kendisi hem de diğeri açısından hedefler ve sonuçlar için düşük düzeyde kaygıya sahip olduğu anlamına gelmektedir.

5. *Uyum Sağlama*: Davranış, girişken olmayan ve işbirlikçi olan tarzıdır, bu diğeri kişiyi yatıştırma ve uyum arama girişimi olarak görülür. Çatışmaya taraf olanlardan birinin kendi isteklerini dikkate almaksızın, diğeri isteklerini yerine getirmek için çaba içine girmesidir (Greef ve Bruyne, 2000).

Vuchinich (1987: 598-599), akşam yemeği esnasındaki aile etkileşimlerini bir teybe kayıt etmiş ve ailelerin çatışmaya son vermek için dört teknik –itaat, uzlaşma, sonraya bırakma ya da geri çekilme- kullandıklarını bulmuştur.

1. *İtaat*: Bu teknikte, bir kişi itaat eder ya da pes eder, bir kişi anlaşır veya diğeri kişinin görüşünü kabul ederse ve ona razı olur ise çatışma sona erer.

2. *Uzlaşma*: Uzlaşmaya vararak, partnerler muhalif pozisyonları arasında her iki tarafın da kabul edebileceği orta bir yol bulurlar. Uzlaşmayı kabul etmek için her iki taraf da biraz fedakârlık yapmak zorundadır. Uzlaşma tartışan partnerlerden biri tarafından veya üçüncü bir şahıs tarafından önerilebilir. Uzlaşmanın kabul edilmesi aleni; ancak genelde üstü kapalı şekilde olur.

3. *Sonraya Bırakma*: Sonraya bırakmada, tartışan taraflar herhangi çözüme varmaksızın çatışmayı bırakırlar. Onlar açıkça söylenmeden aynı fikirde olmadıklarını kabul ederler ve diğeri aktivitelere geçerler. Hiç kimse kazanmaz ya da kaybetmez, çatışma berabere biter.

4. *Geri Çekilme*: Bir taraf geri çekildiği zaman, o taraf konuşmayı reddeder veya odayı terk eder. Geri çekilme, öfke içindeyken tartışmadan çekilme durumudur ya da geri çekilme herhangi bir konuşma başlatmanın aleni bir reddi olabilir. Geri çekilme, aile etkileşimi akışını bozar, oysaki diğeri formatlar diğeri aktivitelere yumuşak bir geçiş sağlar.

Aile terapistleri evlilik tartışmalarının çözüme kavuşturulmasında en iyi yol olarak uzlaşmayı öğretseler de, Vuchinich aile kavgalarının sadece % 14'ünün uzlaşmayla sonuçlandığını ortaya çıkarmıştır. Vakaların % 61'inde kavgalar sonraya

bırakmayla bitmiştir: Çatışmaların normal akışını izlemesine izin verilir ve aile üyeleri diğer meselelere geçerler (Benokraitis, 1993).

Evlü bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi çalışmasında kullanılan çatışma çözüm stilleri ölçeği, olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme olmak üzere dört çatışma çözüm stilini içermektedir.

Olumlu çatışma çözüm stili, tartışma ve çiftler için makul çözümler bulma gibi yapıcı yolları kullanarak çatışmayla başa çıkmayı içerir. *Olumsuz çatışma çözüm stili*, çatışmayla başa çıkarken sözel ve fiziksel saldırganlığı içeren yıkıcı yaklaşımlarla ilişkilidir. *Geri çekilme*, kaçınma, çatışma konusunu tartışmayı erteleme veya reddetme ya da sessiz kalmayı içermektedir. *Boyun eğme* ise kendi fikrini savunmama, eşinin isteklerini kabul etme ve onun isteklerine uyma ile ilişkilidir (Özen, 2006).

Evlilikte eşlerin çatışma ile nasıl başa çıktığı evlilik uyumu konusunda oldukça belirleyicidir. Evlilikte yaşanan çatışmalar, kişiler arası ilişkilerin kalitesi ile eşleştirilmektedir. İlişkilerdeki uyum, eşler arasındaki çatışmanın düzeyine ve çatışmanın nasıl çözüldüğüne bağlıdır (Kurdek, 1995).

Bu alanda yapılan birçok araştırmaya göre eşlerin çatışmaları nasıl çözdükleri önemlidir. Kurdek (1994a), *problem çözme*, *çatışmaya girme*, *geri çekilme*, *uyma* ve *başa çıkma tarzları* ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, olumsuz başa çıkma tarzı olan çatışmaya girmenin ilişki doyumundaki düşmeyi yordadığı, problem çözme, geri çekilme ve uymanın ise ilişki doyumu ile olumlu ilişki gösterdiğini tespit etmiştir.

Kurdek (1995), iki yıl süren boylamsal çalışmasında çiftlerin çatışma çözüm stilleri ve evlilik doyumunu incelemiş, çiftlerin evlilik doyumlarının çatışma çözüm stillerinden etkilendiğini bulmuştur. Kadınlar geri çekilme stilini kullandıklarında erkeklerin evlilik doyumunda artış olduğu bulunmuştur. Uyma çatışma stilini kullanan erkeklerin eşleri geri çekilme stilini kullandıklarında evlilik doyumunun arttığı bulunmuştur.

Greef ve Bruyne (2000) çalışmasında, beş çatışma stili ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Birinci çatışma stili *rekabet*, ikinci çatışma stili *birlikte çalışma*, üçüncü çatışma stili *uzlaşma*, dördüncü çatışma stili *kaçınma*, beşinci çatışma stili *yer sağlamadır*. Araştırmada, ikinci çatışma stili olan birlikte çalışmanın en yüksek düzeyde evlilik doyumuna yol açtığı, eşlerden birinin ya da her ikisinin birinci çatışma stili olan rekabetçi stili kullanmasının en düşük düzeyde evlilik doyumuna yol açtığı bulunmuştur, ayrıca araştırmacılar, çatışma yapıcı bir şekilde çözümlenir ise ilişkinin gelişeceğini; fakat yıkıcı bir şekilde çözümlenir ise çiftin doyumlu olmayan ilişkilerini devam ettirme zorunda kalacağını tespit etmiştir.

Hanzal ve Segrin (2009) çalışmasında, evliliklerinin ilk beş yılında olan 194 çiftten elde edilen veriler üzerinde analizler ve arabuluculuk testleri yapmıştır. Sonuçlar, kadınların negatif duygusallıklarının önemli ölçüde kendi düşük evlilik doyumları ve erkeklerin düşük evlilik doyumları ile ilgili olduğunu göstermektedir. Buna karşın, erkeklerin negatif duygusallıklarının, sadece kendi düşük evlilik doyumları ile ilgili olduğu bulunmuştur. Eşler açısından ise, olumsuz duygusallığın daha fazla işlevsiz çatışma çözüm stilleri ile meşgul olma eğilimiyle ilgili olduğu tespit edilmiştir.

2.5. Evlilik Uyumu

Spainer (1979)'a göre, evlilik uyumu, doyumu ve bütünlüğü kavramları evlilik ilişkisinin kalitesini tanımlamak için kullanılan kavramlardır. Evlilik kalitesi kavramı ise evlilik uyumu, doyumu ve bütünlüğünü de kapsayan genel bir kavramdır. Bu kavram evlilik süresince evlilik ilişkisinin nasıl olduğu, eşlerin bu konuda ne hissettiği ve bu durumdan nasıl etkilendiği ile doğrudan ilişkilidir.

Evliliğin niteliğini yordamada uyumun daha önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle evliliğin niteliğini değerlendiren çalışmalarda sıklıkla çift uyumunu değerlendiren ölçekler kullanılmaktadır. Tüm bu kavramların nasıl tanımlanacağı ya da nasıl ölçüleceği konusunda henüz bir fikir birliği olmaması nedeniyle, bazı araştırmacılar nasıl adlandırılırsa adlandırılınsın ya da nasıl ölçülürse ölçülsün, bu kavramların içeriklerinin benzer olduğu ve her birinin etkileşimi ve tutumları betimlediğini ileri sürmektedirler. Özellikle evlilik uyumu ve evlilik doyumu

kavramları, aralarında yüksek korelasyon olması nedeniyle çok sık birbirine karıştırılmakta ve eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Doyumlu çiftlerin aynı zamanda uyumlu çiftler olduğu belirtilerek bu iki kavramın birbirinden farklı kavramlar olmadığı ileri sürülmektedir. Buna karşılık bazı araştırmacılar ise, bu korelasyon katsayısının böyle yorumlanmasının yanlış olduğunu ileri sürerek doyum ve uyumun iki farklı kavram olduğuna işaret etmektedirler (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkın, 2005: 40).

ABD’de insanların psikolojik yardım için başvurma nedenleri arasında evlilikte yaşanan uyumsuzluğun en sık bildirilen neden olduğu açıklanmıştır.

Burgess ve Cottrell (1988), evlilikte uyumu, farklı kişiliğe sahip eşlerin mutluluğu elde etmek ve müşterek hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması olarak tanımlanmıştır.

Bazı araştırmacılara göre ise evlilik uyumu, eşlerin karşılıklı olarak evlilikten beklediklerini, ümit ettiklerini gerçekleştirebilmek için tutum ve davranışlarında yaptıkları değişiklikleri ifade etmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Çiftler arasında uyumu inceleyen ilk çalışmalar 1960’lı yıllara dayanmaktadır (Yılmaz, 2000). Türkiye’de evlilik uyumu ile ilgili çalışmalar 1990’lı yıllardan itibaren yapılmaya başlanmıştır.

Mutluluk, doyum ve beklentilerin gerçekleşmesi, evlilikte karşılıklı uyum ile mümkündür. Bu nedenle klinisyenler kadar araştırmacılar da evlilik kalitesi ve evlilik uyumunun araştırılmasına giderek artan bir ilgi duymaya başlamışlardır (Erbek ve diğerleri, 2005).

Erel ve Burman (1995) çalışmasında, eşler arasındaki uyum ile ilgili olan araştırmaları 3 boyuttan birine yerleştirmişlerdir. Bunlar;

1) Eşler arasındaki doyum (eşler arasındaki uyumu; doyum, gerilim çerçevesinde olumlu ya da olumsuz olarak değerlendiren çalışmalar),

2) Eşler arasındaki çatışma (eşler arasındaki fiziksel ve sözel saldırganlığın sıklığını ve yoğunluğunu ölçmeye çalışan araştırmalar),

3) Ebeveyn çocuk ilişkisi (evlilik ilişkisini ebeveyn çocuk ilişkisine göre değerlendiren çalışmalar).

Grych ve Fincham (1990), eşler arasındaki doyum ile eşler arasındaki çatışma kavramlarının birbirine zıt kavramlar olarak görüldüğünü, fakat mutsuz evliliklerin daima çatışma ile tanımlanmayacağını, birçok evlilikte doyumlu olan çiftlerin de çatışma yaşadıklarını aktarmıştır.

Bazı teorisyenler, evlilik uyumu için evlilik çatışmasını bir kriter olarak değerlendirmiş ve evlilikte çatışmanın olmamasının ya da çiftin çatışma ile baş edebilme becerilerinin o evlilikte uyumun varlığına işaret ettiğini öne sürmüşlerdir. Diğer bir yaklaşıma göre ise, evlilik uyumu, iyi ve kötü arasında bir boyut üzerinde sürekli değişiklik gösteren bir adaptasyon süreci olarak değerlendirilmiştir (Fışiloğlu, 1992).

Çatışma, evlilik içi ilişkilerin kaçınılmaz bir parçası ise, ihtilafli durumlarda eşlerin davranışları evlilik uyumunu veya doyumunu etkileyeceği için özellikle önemlidir. Örneğin, Gottman ve Levenson, başarılı bir evlilik içinde olan bireylerin problem ile olumlu bir şekilde başa çıktıklarını ve bu çiftlerin problemlerin çözümleriyle ilgili olarak konuşabildiklerini ifade etmektedir. Bu tür evliliklerde, çiftler birbirilerini önemserler, aktiviteleri paylaşırlar, temel değerlerde uzlaşırlar, eşindeki ve ilişkinin doğasındaki değişiklikleri kabul eder hatta desteklerler (Gottman, Coan, Carrere ve Swanson, 1998).

İlişkilerdeki uyum eşler arasındaki çatışmanın düzeyine ve çatışma çözüm stiline bağlıdır (Kurdek, 1995). Çatışma, evlilik ilişkisinin etkili olmasını sağladığı gibi evliliğin bütünlüğüne zarar verdiği için araştırmacılar evlilik ilişkisindeki çatışmalar ile ilgilenmişlerdir (Ridley, Wilhelm ve Surra, 2001). Janicki, Kamarck, Gwaltney ve Shiffman (2006), evlilik uyumu yüksek olan çiftlerin daha az çatışma yaşadıklarından ve daha fazla fikir birliğine sahip olduklarından bahsetmişlerdir. Çatışma çözümü evliliğin devamında en önemli faktörlerden biri olduğu için evlilik uyumunu etkileyen çatışma çözüm stillerini tespit etmek önemlidir.

2.6. Evlilik Çatışması İle İlgili Yurt Dışı ve Yurt İçindeki Araştırmalar

Madden ve Janoff-Bulman (1981), evlilik çatışması ve doyumuna yönelik kontrol ve suçlama yüklemelerini araştırdıkları çalışmada, katılımcıları 25 ve 35 yaş aralığında ve ortalama evlilik süresi 8 yıl olan 32 evli kadın oluşturmuştur. Katılımcılardan, iki tane standart çatışma durumunu ve kendi evlilik ilişkilerindeki iki çatışma durumunu tartışmaları istenmiştir. Kişinin eşini suçlaması evlilik doyumuna ile negatif, çatışmada kendisinin kontrollü olduğunu düşünmesinin ise evlilik doyumuna pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur. Kadınların, kendilerini problem çözümünde, eşlerini ise problemlerin ortaya çıkmasında belirleyici olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Evlilik doyumuna yüksek kadınların eşlerini daha az suçladıkları ve çatışmanın çözümünde kendilerini kontrol sahibi algıladıkları belirlenmiştir.

Kahn, Coyne ve Margolin (1985), eşlerden biri depresif olduğunda evlilik içi çatışmaların çözülmesinde, iletişimde, cinsel doyuma sorunlar olduğunu belirtmiştir.

Weiten (1986) evlilikte sıklıkla rastlanan ve çatışmaya neden olan sorunları şu şekilde belirlemiştir:

- 1) Evlilik birliğine yönelik gerçekçi olmayan mutluluk beklentileri,
- 2) Eşlerin birbirlerinden farklı rol beklentilerine sahip olmaları (kimin yemekleri yapacağı, kimin ev dışında çalışacağı, kararları kimin alacağı dair konular),
- 3) Evliliğe ilişkin ekonomik sorunlar,
- 4) Yetersiz iletişim,
- 5) Akrabalara ilişkin sorunlar,
- 6) Cinsel problemler,
- 7) Müşterek çocukların büyütülmesi ve disiplini ile ilgili fikir ayrılıkları,
- 8) Eşlerden birinin yeni ilgi alanları geliştirmesi, yeni arkadaşlıklar kurması, diğer eşin ise buna uyum sağlayamaması, çiftin birbirlerinden farklı yönlerde kendilerini geliştirmeleri,
- 9) Diğer: Kıskançlık, aldatma, güç sorunları.

Türkiye’de evlilikte çatışma üzerine ilk çalışma 1986 yılında Tezer tarafından yapılmıştır. Tezer’in (1986), Ankara İli Merkez İlçesi’nde toplam 104 evli çift (208 kişi) ile yaptığı “Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum” çalışmasında çatışmanın yaygınlığı ve sıklığının cinsiyete bağlı olmadığı, çatışmanın yarattığı gerginliğin ise kadınlarda erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu, eşler arasındaki çatışmanın yaygınlığı, sıklığı ve yarattığı gerginliğin evlilik süresi ve öğrenim düzeyine göre değişmediği tespit edilmiştir. Kadınların çatışmalarda kocalarını sorumlu olarak, erkeklerin ise kendilerini sorumlu olarak algıladıkları, çatışmaların sayıca az olarak algılanmasının kadınlarda evlilikte memnuniyeti arttırdığı bulunmuştur. Erkeklerde evlilikten memnuniyeti belirleyen değişkenlerin ise her iki eşinde çatışmasız bir ortam algılaması ve doğan çatışmaların kısa süreli olması belirlenmiştir.

Blumstein ve Schwartz 1983 çalışmasında, yaşça küçük çocuğa sahip çiftlerin neredeyse yarısının çocukları nasıl yetiştirecekleri konusunda en azından her iki üç ayda bir tartışma bildirdikleri ortaya çıkarılmıştır (Kammeyer, 1987).

Ülkemizde 1987 yılında DPT tarafından yapılan “Türk Aile Yapısı Araştırması” ve 2006 yılında Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan “Aile Yapısı Araştırması” mevcuttur. Bu araştırmalarda evlilik ve bununla ilgili konulara katılımcıların kanaat ve tutumları açısından yaklaşmıştır. İlk araştırma üzerinden 26 yıl geçmiştir, ikinci araştırmada ise konu sınırlı bir biçimde ele alınmıştır.

Nelson (1990) araştırmasında, sahip olunan çocuk sayısı ile eşler arasındaki ilişkiyi konu almış, çocuk sayısı arttıkça, eşler arasındaki düşmanlık ve çatışma durumlarının da arttığını bulmuştur.

Storaasli ve Markman (1990) boylamsal bir çalışmada, evlilik sorunlarını incelemiştir. Evlilik öncesi dönemde, kadın ve erkeklerin, çatışma konuları olarak parayı, kıskançlığı ve akrabaları belirttiğini ortaya çıkarmışlardır. Evliliklerinin ilk zamanlarında ve ilk çocuğun doğumundan sonra ise aynı çiftlerin parayı, cinsel uyumu ve iletişimi en önemli çatışma konuları olarak belirttikleri tespit edilmiştir.

Özüğurlu (1990) yaklaşık 300 evli kadın üzerinde evlilik çatışmaları konusunda yaptığı araştırmada, kadın-erkek birlikteliğinden kaynaklanan psiko-sosyal çatışma sorunlarını ifade etmiştir;

1) Eşler arasındaki iletişim yetersizliğinden kaynaklanan bazı sorunların sürüncemede kalması ve çözüme ulaşmadan devam etmesi (% 94),

2) Eşler arasındaki rol çatışmaları; ailede kimin neleri yapacağı konusunda anlaşamama (% 93),

3) Sağlıklı bir iletişim kurulamadığı için eşlerin birlikte ortak bir amaca yönelmeleri yerine birbirlerine ters düşen davranışlar içinde olmaları (% 90),

4) Kadınların, eşlerinin kendilerine insan olarak değer vermediklerinden yakınmaları (% 86),

5) Eşlerin anne-babaları ve yakınlarının, evlilik ilişkilerini olumsuz yönde etkilemeleri (% 56).

Evlilikte mutluluk ve evlilik çatışması hakkında çiftlerin fikir birliği arasındaki ilişkiyi, 1986 yılında Wayne County’de evlenme izni için başvuran çiftler arasından rastgele seçilen 133 siyah, 149 beyaz çift üzerinde inceleyen Crohan (1992), evliliğin birinci ve üçüncü yılında, mutluluk ve çatışmaya ilişkin inançları değerlendirmiştir. Evliliğin birinci ve üçüncü yılında, eşlerin çatışmaya ilişkin inançları konusunda benzerliğin az olduğu bulunmuştur. Çiftlerin fikir birliğinin, evlilikte mutlulukla, eş zamanlı ya da boylamsal olarak yüksek ilişki sergilemediği gözlenmiştir. Birinci yılda, çatışmadan kaçınılması gerektiğini düşünen kadınlar ve erkekler, evliliklerinde mutluluk düzeyinin düşük olduğunu bildirirken, aynı zamanda, üçüncü yılda, çatışmadan kaçınılmaması gerektiğini düşündüklerini bildirmişlerdir. Sonuçlar hem siyah hem de beyaz çiftler için benzerlik göstermektedir.

Hatipoğlu’nun (1993), “Bazı Demografik Değişkenlerin ve Evlilik Çatışmasının Evli Eşlerin Evlilik Doyumundaki Rolü” çalışmasında, evlilik çatışmasının yaygınlığı erkek eşlerin evlilik doyumunu açıklayan değişken olarak,

evlilik çatışmasının yaygınlığı ve eğitim düzeyi kadın eşlerin evlilik doyumunu açıklayan değişken olarak bulunmuştur. Çatışma sıklığının, evlilik süresinin, çocuk sayısının, gelirin ve mesleki durumun ise evlilik doyumunun yordayıcısı olmadığı bulunmuştur.

Kurdek (1994b) homoseksüel ve heteroseksüel çiftlerin çatışma alanlarına dair yapmış olduğu araştırmasında, güç, sosyal konular, kişisel kusurlar, güvensizlik, yakınlık ve kişisel mesafe adı altında altı grup çatışma alanı tespit etmiştir. Tüm çiftler için çatışma sıklığının benzer olduğu ve en sık yaşanan sorunun güç ve yakınlık olduğu tespit edilmiştir.

Tezer (1994a) çalışmasında, eşler arasında çıkan çatışmaların sıklığı, yarattığı gerginlik ve çatışmanın nedenini eşine veya kendine yükleme eğilimi ile çeşitli demografik değişkenlerin evlilik doymu üzerindeki etkisi tüm grupta ve kadın eşin çalıştığı ve çalışmadığı eş gruplarında araştırılmıştır. Eşlerde çatışmanın nedenini eşlerine yükleme eğilimi arttıkça evlilik doyumlarının düştüğü, kadının çalışmasının doyum puanını etkilediği, çalışan kadınlarda gerginlik puanının evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Tezer (1994b), 111 çalışan evli birey ile yaptığı çalışmada, eşle çatışmanın sıklığı, çatışmanın yarattığı gerginlik, iş doymu ve yaş değişkenlerinin evlilik doyumunu yordadığını bulmuştur.

Taştan (1996), “Bir Problem Çözme Durumunda Eşlerarası İletişim” çalışmasında, çiftlere bir iletişim çatışması senaryosu vermiş, eşleri bu problem üzerinde çalışırken gözlemlemiş ve görüntüleri videoya kaydetmiştir. Daha sonra bu görüntüler hazırlanan bir gözlem formuyla eşler tarafından değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre eşler, kullandıkları yöntemlerde bir sorunu fark ettiklerinde, fark etme durumlarına göre daha fazla olumlu iletişime girmişlerdir. Evlenme biçimlerine göre bakıldığında, anlaşarak evlenen çiftler yöntemlerindeki sorunu fark ettiklerinde, görücü usulüne göre evlenen çiftlere göre daha fazla olumlu iletişimde bulunmuşlardır. Araştırma sonuçlarına cinsiyet açısından bakıldığında kadınların, yöntemlerindeki hatayı fark ettiklerinde, erkeklere oranla daha fazla olumlu iletişime girmiş olduklarını gözlemlemiştir (Akt. Doğan, 2010).

Rogers ve Amato (1997), evliliklerde ekonomik ve sosyal değişikliklerin evlilik kalitesini düşürme olasılığını araştırmışlardır. Araştırmada, 1969-1980 ve 1981-1992 yılları arasında evli olan bireylerden toplanan veriler kullanılmıştır. İki grubun verileri karşılaştırıldığında, anlamlı düzeyde düşük evlilik etkileşimiyle, anlamlı düzeyde yüksek evlilik çatışması ve problemler saptanmıştır. İlk evlilik yaşı ve eğitimde yükselmenin bu azalmayı karşılamadığı, ekonomik kaynaklardaki değişiklikler, iş ve aile istekleri, kadının cinsiyet rolü tutumları ve evlilik öncesi birlikte yaşamının bu değişiklikleri açıklayabileceği belirtilmiştir.

Chiu (1998), rol çatışmaları (iş, aile ve roller arası çatışma) ve rol doyumları (iş, evlilik ve yaşam) arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında, 497 katılımcıdan elde edilen veriler sonucunda eşler arasındaki çatışmanın (ebeveynsel sorunlar, eşlerin farklı yaşam biçimleri vb) evlilik doyumunu olumsuz etkilediğini bulmuştur.

Tümer (1998), İzmir metropol alanı içerisinde ikamet etmekte olan 43 evli çift (86 kişi) ile yaptığı “Evli Çiftlerde Gözlenebilen Çatışma Odakları ve İletişim Sorunları” çalışmasında, eşler arasında yaş farklarına göre, eşlerin çatışma düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Eşler arasında çatışmanın en yoğun olduğu yaş aralığı 3-5 yaş, en az olduğu yaş aralığı aynı yaş veya 6-8 yaş olarak tespit edilmiştir.

Rogers ve Amato (2000), cinsiyet rollerinde meydana gelen değişimin evliliğin kalitesi üzerindeki etkilerinin araştırıldığı çalışmasında, rastlantısal olarak seçilen iki ayrı grupta (1964-1980, 1981-1997 yılları arasında evlenen bireyler), ikinci grubun ilk gruptan anlamlı olarak daha fazla çatışma bildirdikleri, ayrıca kadınlar için aile-iş istekleri arttığında, eşleri geleneksel olmayan cinsiyet rol tutumlarına sahip olduklarında ve ev içi iş paylaşımında eşitsizlik algılandığında; erkekler için evlilik birliğinde güç eşit olmadığında daha fazla çatışma yaşandığı bulunmuştur.

Uğurlu'nun (2003), “Evli Çiftlerde Cinsiyet Ayrımına İlişkin Tutumlar, Çatışma Yönetim Biçimleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki” çalışmasında, evli çiftlerde çelişik duygulu cinsiyetçiliğin iki alt boyutu olan düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik ile çiftlerin yaşadıkları sorunları çözerken kullanabilecekleri farklı çatışma yönetim biçimleri (olumlu-aktif, olumlu-pasif, olumsuz-aktif, olumsuz-pasif)

ve buna bağlı olarak mutluluk, bağlılık, ortak kararlılık ve duygusal ifadeyi kapsayan çiftlerin evlilikte uyum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya 112 evli çift (224 kişi) katılmıştır. Analizler sonucunda erkekler için olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi için, kadınlar için olumsuz-pasif çatışma yönetim biçimi için istatistiksel anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Eğitim düzeyi azaldıkça, çatışmanın sıklığı arttıkça, çatışmayı başlatan karşı taraf olduğunda ve düşmanca cinsiyetçilik arttığında erkeklerin olumsuz-aktif çatışma yönetim biçimini tercih ettikleri görülmüştür. Kadın katılımcıların ise karşı taraf çatışmayı başlattığında, çatışmanın sonucunda eşlerinin istekleri olduğunda ve ailenin gelir düzeyi düştüğünde daha fazla olumsuz-pasif çatışma yönetimi biçimini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Çatışma yönetim biçimleri ile evlilikte uyumun kapsamında olan mutluluk, bağlılık, ortak kararlılık ve duygusal ifade arasında yapılan korelasyon analizleri bulgularına göre, olumsuz-aktif çatışma yönetim biçimi çiftler arasındaki mutluluk, bağlılık ve ortak kararlılık ile anlamlı ilişkide bulunan tek değişken olarak bulunmuştur. Diğer çatışma yönetim biçimleri ile evlilikte uyum kapsamındaki değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Segrin ve Flora (2004), çiftler arası çatışmaların ev işlerinin paylaşımı ve maddiyat gibi içerikle ilgili konular veya aşk, güç, ebeveynlik gibi ilişkiyle ilgili konulardan kaynaklandığını ifade etmiştir.

Ondaş (2006)'ın "Üniversite Öğrencilerinin Evlilik ve Eş Seçimiyle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi" çalışmasında, katılımcılardan alınan yanıtlarda, çevrelerinde en çok karşılaştıkları aile sorununun aldatma, diğer sorunların alkol, kumar gibi kötü alışkanlıklar ve gelir yetersizliği olduğu tespit edilmiştir.

Özen'in (2006), "Evlilik Uyumunun Yordayıcıları Olarak Karı ve Kocaların Değer Uyumları ve Eşlerin Çatışma Çözüm Stilleri" çalışmasında, eşlerin geleneksellik, hazcılık, uyarılım, değer benzerlikleri ve eşlerin güç değer farklılıklarının, kadınların ve eşlerin evlilik uyumunu olumlu bir şekilde yordadığı bulunmuştur, ancak eşlerin değer benzerliklerinin kocaların evlilik uyumuna anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Kocaların kullandıkları çatışma çözüm stillerinin eşlerinin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmasına rağmen, kadınların kullandıkları çatışma çözüm stillerinin kocalarının evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi

bulunmamıştır. Kocaların olumsuz çatışma çözüm stilini kullanmalarının kadınların evlilik uyumuna olumsuz bir etkisi tespit edilmiştir. Kadınların ve kocaların çatışma çözüm stillerinin, çiftlerin evlilik uyumunu anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Kadınların ve kocaların olumsuz çatışma çözüm stilleri, çiftlerin evlilik uyumunu olumsuz bir şekilde yordamaktadır. Ayrıca, olumlu çatışma çözüm stilinde yüksek, olumsuz çatışma çözme stilinde düşük olan eşlerin evlilik uyumundan, olumsuz çatışma çözüm stilinde düşük, olumsuz çatışma çözme stilinde yüksek olan eşlere göre daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur.

TÜİK 2006 “Aile Yapısı Araştırması” nda eş ile sorun yaşanan konular şu şekilde belirtilmiştir.

Tablo 1: TÜİK 2006 “Aile Yapısı Araştırması” nda Eş İle Sorun Yaşanan Konular (%)

	%
Ev ve çocuklar ile ilgili sorumluluklar	34.8
Gelirin yeterli olmaması	31.6
Harcamalar konusunda	31.2
Kıskançlık konusunda	21.9
Sigara alışkanlığı	18.4
Giyim tarzı konusunda	12.7
İş ile ilgili sorunların eve taşınması nedeniyle	12.4
Görüşülen kişiler konusunda	11.0
Kadın/erkeğin ailesi ile ilişkiler konusunda	10.8
Alkol alışkanlığı	4.7
Dini görüşlerin farklılığı nedeniyle	4.1
Kumar alışkanlığı	1.7

Tabloda evli bireylerin en çok ‘ev ve çocuklar ile ilgili sorumluluklar’, en az ‘kumar alışkanlığı’ konusunda sorun yaşadıkları görülmektedir.

Hortaçsu’nun (2007) çalışmasında, görücü usulü ile evlenen çiftlerin anlaşarak evlenen çiftlere göre daha fazla çatışma yaşadıkları tespit edilmiştir, buna karşın Polat (2006) çalışmasında, evlilik biçimi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Türkiye’de aile isteğiyle başlatılan ya da çiftlerin başlattığı evlilikler: aile yaşam döngüsü üzerine benzerlikler ve farklılıklar çalışmasında, şehirde yaşayan Türk ailesinin evlilik ilişkilerini inceleme amaçlanmış, farklı evlilik döngülerinin değişik evrelerinde 430 çiftin her iki üyesine anketler verilmiştir. Demografik özellikler; çiftin duyguları, eş ilişkileri; iş bölümüyle ilgili memnuniyet de dahil evlilik işlevi ve çatışma; kök aileyle ilgili hisler ve ailelerle olan etkileşimin sıklığı da dahil sosyal ağlarla olan ilişkiler hakkında bilgiler elde edilmiştir. Sonuçlar, ailenin isteğiyle başlatılan evliliklere kıyasla çiftlerin başlattığı evliliklerin daha fazla duygu içerikli olduğunu, kök ailelerle daha az içli dışlı olduğunu, daha eşitlikçi olduğunu ve daha az çatışma yaşandığını ortaya çıkarmıştır. Karar alma ve çatışma yönetim stili ile ilgili olarak, iki evlilik şekli arasında hiçbir farklılık bulunmamıştır. Evlilik döngüsünün sonraki evrelerindeki çiftlerin daha düşük duygusal düzey ve daha az eşitlikçi iş bölümü bildirdikleri tespit edilmiştir (Hortaçsu, 2007).

Evli çiftlerin kendileri ve partnerleri için bildirilen çatışma davranışlarındaki değişiklikler cinsiyet ve evlilik uyumunun bir işlevi olarak 61 Türk evli çiftten oluşan bir örnekleme incelenmiştir. Gönüllü katılımcılar, Fışıloğlu’nun Çift Uyum Ölçeği’ni ve Tezer’in Çatışma Ele Alma Davranışları Ölçeğini doldurmuşlardır. Tekrar eden farklı bir varyans analizi ölçümü erkeklerin, eşleri için kendilerine göre daha rekabetçi bir davranış bildirdiğini; kadınların ise eşleri için kendilerine göre daha kaçınan bir davranış bildirdiklerini; yüksek evlilik uyumu grubundaki kadınların kendilerine göre eşleri için daha uzlaştırıcı davranışları bildirdiklerini ve düşük uyum grubundaki kadınların eşlerine nazaran kendileri için daha taviz veren davranış bildirdiklerini göstermiştir. Kişinin kendisi ve partneri için bildirilen çatışma davranışlarının sadece bir cinsiyet işlevi olarak değil özellikle kadınlar için

evlilik uyumu açısından değiştiği görüşünü desteklemiştir (Koydemir, Seluşık ve Tezer, 2008).

Samani İnan'ın Shiraz niversitesi'nde 2008 yılında evli öğrenciler arasındaki evlilik çatışmasına dair önemli olan faktörleri araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, kişilik özellikleri, sevgi ve ilgi, iletişim becerileri, bağlılık, aile geçmişi ve nezaket olmak üzere altı önemli faktör ortaya çıkarmıştır (Askari ve diğerleri, 2012).

Ovalı (2010) alışmasında, bireylerin evlilik çatışmalarının, yaşanılan bölgeye, cinsiyete, aile ziyaretlerine, evlilik öncesi ilişki süresine, eşler arasındaki yaş farkına ve evlenme yaşına göre anlamlı şekilde farklılaştığı grlmştir. Kadınların atışma yaygınlığı ve çatışma sıklığı ortalama puanlarının erkeklerin puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Evlilik atışması ile yapılan araştırmalarda, çalışmaların daha çok uyum ve doyum üzerine odaklandığı ve çatışmanın genellikle uyum ya da doyum yordayıcı değişken olarak ele alındığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarında evlilikteki uyum ve doyum ile çatışma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, evlilikte yaşanan çatışmalar arttıķa evlilikte uyum ve doyumun azaldığı görülmektedir.

Türkiye'de evlilikte çatışma konusu ile ilgili çalışmaların çoğunda çocukların anne babanın evlilik çatışmasını algılayışı ya da eşler arasındaki çatışmanın çocukların davranış ve uyum problemlerine etkisi üzerine bakılmıştır. Örneğin, şirvanlı-zen (1998) eşlerarası çatışma ve boşanmanın çocukların davranış, uyum problemleri ve aldıkları sosyal destek üzerine etkilerini çalışmıştır. şendil (1999) ocukların ebeveynlerinin evlilik çatışmalarını algılayışları ve bu algılayışları sözel ve sözel olmayan yollarla nasıl ifade ettiklerini incelemiştir.

2.7. Çatışma zm Stilleri İle İlgili Yurt Dışı ve Yurt İçindeki Araştırmalar

Kinnier, Katz ve Berry (1991), 60 çiftin evlilik çatışmalarının çatışma çözüm stillerini incelediği çalışmada, yüksek benlik saygısı ve yaşam doyumunun evlilik atışması çözümünün en iyi yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Benlik saygısı ve yaşam doyum düzeyleri yüksek olan eşlerin aralarındaki çatışmaları çözümlemede

daha istekleri oldukları tespit edilmiştir. Kadınların eşlerine oranla çatışmayı ortadan kaldıran daha gerçekçi çözümler sundukları belirlenmiştir.

Tezer (1996), bireylerin yakınlık düzeyi, güç, eşitlik yönünden farklılık gösteren ilişkilerde aynı çatışma çözüm stillerini tercih edip etmediklerini tespit etmek için yaptığı çalışmasında, deneklerin eşleriyle ve amirleriyle çatışmalarını çözerken kullandıkları stiller karşılaştırılmış, farklılık olmadığı bulunmuştur. Deneklerin, eşlerine ve amirlerine karşı aynı çatışma çözüm stillerini kullandıkları, en çok uzlaşma an az da rekabet çatışma çözüm stilini kullandıkları bulunmuştur.

Fletcher, Thomas ve Durrant (1999) evliliklerini daha nitelikli olarak algılayan eşlerin negatif duygu ve düşüncelerini birbirlerine açıkça anlattıklarını gözlemlemişlerdir.

Roberts (2000), eşlerin birbirlerine yönelik düşmanca davranışları ve kaçınma davranışları (yakınlıktan kaçınma-çatışmadan kaçınma-öfkeli kaçınma) ile bulunulan aşamadaki ve gelecekteki evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı ve 97 yeni evli çift ile çalıştığı araştırmasında, her iki eş için düşmanca karşılık verme evlilikteki sorunlar ile ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, üç tip geri çekilme davranışının kadın ve erkekler için bulunulan aşamadaki evlilik sorunlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Kadınlar için evlilik doyumunun temel yordayıcısı eşlerin düşmanca davranışları, erkekler için ise eşlerinin kaçınmacı davranışları olduğu belirlenmiştir.

Schneewind ve Gerhard'ın (2002), 1 yıllık aralarla 5 yıl boyunca çalışmaya katıldığı 83 yeni evli çift ile yaptığı araştırmasında, çatışma çözüm stillerinin evliliğin ilk yılında olduğu ondan sonra büyük ölçüde alışkanlık haline geldiği bulunmuştur.

Sevim (2005) “Üniversite Öğrencilerinin Çatışmalara Yaklaşım Biçimleri” araştırmasında, üniversite öğrencilerinin cinsiyet, cinsiyet rolleri ve çatışmayı ele alma biçimleri arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma verileri Ankara Üniversitesi'nin değişik fakültelerinde okuyan 237 öğrenciden oluşan gruba ölçek uygulama yolu ile elde edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin çatışmayı ele alma

biçimlerinin cinsiyet ve cinsiyet rollerine göre farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca, kız öğrencilerin erkeklerden daha olumlu ve yapıcı çatışma çözme becerilerine sahip olduğu bulunmuştur.

Faircloth ve Cummings (2008) ABD’de yaptıkları bir araştırmada 51 çift ile çalışmış, 41 çifti de kontrol grubuna alınmıştır, çalışmada çiftlere toplam iki modülden oluşan aile eğitim programı sunulmuştur. Birinci modül didaktif bilgi, ikinci modül ise teknik eğitim niteliğindedir. Eğitimin eşler arasındaki çatışmayı nasıl etkilediğini anlamak amacıyla beş farklı ölçme aracılığıyla altıncı ayda ve birinci yılda ölçümler yapılmıştır. Çatışma çözümü bilgileri ile işbirliği ve çatışma çözümü arasında pozitif korelasyon, çatışma çözümü bilgisi ile gevşek disiplin ve fiziksel agresiflik arasında negatif korelasyon bulunmuştur.

Hisli Şahin, Basım ve Çetin (2009), Ankara’da öğrenim gören, yaşları 18-28 arasında değişen 345 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları “Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı” çalışmasında, yüzleşme yaklaşımının önemli bir kısmının kendilik algısı tarafından yordandığı, kendiliğin ayrıca, kendini açma ve duygusal ifade yaklaşımlarıyla da ilişkili olduğu, kontrol odağının ise, tüm çözüm yaklaşımlarının açıklanmasında rol oynadığı belirlenmiştir. Bu bulgulara ek olarak, çatışma çözümede kadınların daha çok kendilerini açtıkları ve duygusal ifade sergiledikleri; erkeklerin ise daha genel davranış sergiledikleri ayrıca çatışmaya yaklaştıkları tespit edilmiştir.

Hacı (2011)’in “Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözüm Stillerine Göre Yordanması” tezinde, İzmir ilinin merkez ilçelerinde yaşayan 360 evli birey (203 kadın, 157 erkek) ile yaptığı çalışmasında, olumsuz ve itaat çatışma çözüm stillerinin evli bireylerin evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu, olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinin ise evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olmadığı bulunmuştur.

2.8. Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt Dışı ve Yurt İçindeki Araştırmalar

Housek ve Macke 1981, 663 üniversite mezunu bayanla yaptıkları araştırmada, çalışan kadınların evlilik uyumunun çalışmayan kadınlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur (Hicks ve Platt, 1970).

White ve diğerleri (1986), 1535 evli bireyle evlilik uyumu ve çocuk sahibi olma arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında, çocuk sahibi olmanın evlilik yapısında (örneğin, az iletişim, ekonomik sıkıntılar, iş bölümü) farklılıklar oluşturduğuna rastlamış, bunların da evlilik uyumunu azalttığını bulmuştur. Evlilikte ilk çocuğun doğumu ya da okul öncesi dönemde bir çocuğa sahip olmanın evlilikte mutsuzluğa sebep olduğunu ve bu mutsuz bireylerin 3 yıl içinde boşandıklarını tespit etmiştir (Hicks ve Platt, 1970).

Mike McLaughlin, Cormier ve Cormier (1988)'in çalışan kadınların evlilik uyumları ile stres ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki incelediği çalışmasına on iki yaşın altında en az bir çocuğu olan altmış dokuz evli bayan katılmıştır. Evlilik uyumu ile stres ve başa çıkma stratejilerinin sayısı, türü ve kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Başa çıkma stratejilerinin sayısı ve kullanım sıklığı arttıkça stresin azaldığı ve evlilik uyumunun arttığı belirlenmiştir.

Worthington, Evortt ve Beverley (1989), evli çiftler arasında tartışma ve evlilik hayatı hakkında 36 gönüllü çift ile çalışmış, değerlendirme, bilgi, yapılandırılmamış tartışma grubu ve yapılandırılmış bilgi ve tartışma grubu olarak dört durum belirlemiş, bilginin çiftler üzerinde etkili olduğunu açıklamış, davranış ve kendini değerlendirme ölçümleriyle yakınlık, iletişim ve çatışma çözümünün uyum üzerindeki etkisinde her birinin birbirinden bağımsız olarak evliliği etkilediğini belirtmiştir.

Çocuk sahibi olan ve olmayan kadınların evlilik uyumları ile incelendiği bir araştırmada, çocuk sahibi olanların evlilik uyumlarının biraz daha fazla olduğu, fakat çocuğun yaşının önemli olduğu, bebeklik döneminde bir çocuğa sahip kadınların evlilik uyumlarının diğerlerine göre daha az olduğu bulunmuştur (Hochschild, 1989).

Storaasli ve Markman (1990) evlilik uyumlarıyla birlikte 10 problem alanındaki {para, iletişim, akrabalar, cinsellik, din, istirahat, arkadaşlar, madde kullanımı (alkol/uyuşturucu), çocuklar ve kıskançlık} çatışmaların yoğunluğuna dair 40 çiftin değerlendirmeleri arasında ilişki tespit etmiştir. Araştırma grubunu yaklaşık 1 yıllık evli ve çocukları olmayan çiftler oluşturmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen ana bulgu evlilik uyumu ile çatışma yoğunluğu arasındaki ilişkinin problem alanı ile değişmesidir. Erkeklerin evlilik uyumu en çok iletişim ve cinsellik üzerine çatışma yoğunluğu ile negatif yönden bağlantılı, kadınların evlilik uyumu en çok akrabalar ve kıskançlığın yanı sıra iletişim ve cinsellik üzerine çatışma yoğunluğuyla negatif yönden ilgili bulunmuştur.

ABD’nde lisansüstü öğrenim gören katılımcılarla evlilik uyumunu araştırılmıştır. Evlilik uyumu, Çift Uyum Ölçeği ile ölçülmüştür. Eşin eğitim düzeyi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyumu yüksek bulunmuştur. Çocuk sahibi olup-olmama, cinsiyet, meslek, eşin mesleği, evlilik süresi, çocuk sayısı ve yaş değişkenleri ile evlilik uyumu arasındaki anlamlı ilişki bulunmamıştır. Araştırmalar, çocuğun evlilik uyumunu arttırdığı sonucunun (Denga, 1982) yanında, evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği şeklinde de sonuçlar vermiştir (Schumm ve Buggaighi, 1986; Polit, 1982; Ryder, 1973). Bu iki grup arasında fark olmadığını gösteren çalışmaların (Hoffman ve Levant, 1985; Callan, 1984; Veevers, 1979) yanında, çocuksuz evliliklerin, evlilik uyumu açısından daha yüksek olduğu sonucunu gösteren çalışmalar (Callan, 1987; Houseknecht, 1979) da bulunmaktadır (Akt. Fıfıloğlu, 1992).

Johnson, Amazola ve Booth (1992), evli çiftlerle 8 yıllık zaman içinde üç kez görüşme yaparak eşler arasındaki uyumun doğasını ve eşler arasındaki uyumun durağanlığını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, eşler arasındaki uyumun nasıl ölçülürse ölçülsün kişilik özellikleri kadar durağan olduğu bulunmuştur. Araştırmada zaman içinde eşler arasındaki mutluluğun azaldığı, anlaşmazlığın ve boşanma eğiliminin ise değişmediği tespit edilmiştir.

2 yıldan daha fazla evli 168 çiftle yapılan çalışmada Vangelisti ve Huston (1994), evliliğin 8 alanının -iletişim, ortak karar verme etkisi, cinsellik, boş zaman

aktiviteleri, ev işlerinin paylaşımı, birlikte vakit geçirme, akrabalar/arkadaşlarla vakit geçirme ve mali konular- evlilik doyumu ile ilişkilendiğini bulmuştur. Çiftler evliliklerinden kısa bir süre sonra ve de birinci ve ikinci evlilik yıldönümlerinden sonra incelenmişlerdir. Son değerlendirmede çiftlerin yaklaşık yarısının çocuk sahibi oldukları gözlenmiştir. Her iki eş için üç zaman içerisindeki değerlendirmede, iletişim ve ortak karar vermeden elde edilen doyumsuzluğun evlilik doyumsuzluğu ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir (Kurdek, 1994a).

Tutarel (1995) çalışmasına 112 çift (224 kişi) katılmıştır. Eşleri ile uyumlu olan ve olmayan kadın ve erkeklerin, eşlerinin olumsuz davranışlarına yönelik, nedensel ve sorumluluk yüklemeleri ile depresyon puanları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Uyumsuz olan çiftlerin uyumlu olan çiftlere göre eş davranışlarına karşı daha fazla yüklemeye yaptıkları bulunmuştur. Uyum puanı arttıkça ve depresyon puanı azaldıkça eş olumsuz davranışa dahi buna olumlu tepki verildiği ve gerilimin devam etmediği saptanmıştır.

Malkoç (2001), evli bireylerin iletişim şekilleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasına 200 evli birey katılmıştır. Araştırma sonucunda, evlilik uyumu düşük olan bireylerin yüksek olan bireylere göre daha fazla yıkıcı ve daha az yapıcı iletişim kullandığı, cinsiyete göre iletişim şekillerinde farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

McGovern ve Meyers (2002), 85 evli çift ile çalışmış, cinsiyet, ev işi paylaşımı ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmada modern cinsiyet rolüne sahip erkek eşlerin geleneksel erkek eşlerden daha yüksek düzeyde evlilik uyumuna sahip olduğu bulunmuştur. Çiftler, erkek eşlerin, erkek ev içi görevleri yerine getirdiklerinde daha yüksek düzeyde evlilik uyumu göstermişlerdir.

Stanley, Markman ve Whitton (2002) araştırmasında, olumsuz çatışma çözüm stili ve evlilik uyumu arasında ters yönde bir ilişki bulunmuştur.

Terzioğlu ve Şener (2002) çalışmasında, ailenin aylık gelir miktarı arttıkça evlilik uyumunun arttığı bulunmuştur, “501 milyon ve üzeri” gelire sahip olanların

evlilik uyum puan ortalamaları “0-500 milyon” arasında gelire sahip olanlardan önemli düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002) 150 evli bireyin katıldığı çalışmada, eşlerin evlilik uyum düzeyi ile empatik eğilim düzeyi, yaş, cinsiyet, ev işini üstlenme, evlilik yılı, çocuk sayısı, iş ve eğitim değişkenleri açısından incelenmiş, demografik değişkenlerin evlilik uyumunu yordamadığı bulunmuştur.

Twenge, Campbell, Foster 2003 araştırmasında, anne-baba olanların olmayanlara göre evlilik uyumlarının daha az olduğu, çocuk sayısı ile evlilik uyumunun negatif korelasyon gösterdiği, ayrıca bebeklik döneminde bir çocuğa sahip olanların uyumlarının diğerlerine göre daha düşük bulunduğu, sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerde çocuk sayısının evlilik uyumunu önemli ölçüde azalttığı, kadınların uyumlarının ebeveynlik rolünden daha çok etkilendiği uyumlarında ebeveynliğin negatif etkisinin olduğu, erkeklerin evlilik uyumlarının sahip olunan çocukların yaşları ile değişmediği tespit edilmiştir.

Gürsoy (2004), 100 evli çiftle yapılan çalışmada kaygı, yaş, evlilik yılı, çocuk, evlenmeden önceki tanışma süresi ve evlilik biçimlerinin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığını incelemiştir. Kaygı ve eğitimin kadınların evlilik uyumunu, kaygı ve çalışma durumunun erkeklerin evlilik uyumunu yordadığı, yaş, evlilik yılı, çocuk, evlenmeden önceki tanışma süresi ve evlilik biçiminin ise evlilik uyumunu yordamadığı bulunmuştur.

Evlilik birliğinde çocuk sahibi olmak, yaşanan en zor dönemlerden biridir. Aile döngüsünde yeni bir evre olan ebeveyn yaşantısına geçiş yapmaya çalışan kadın ve erkek, bu dönemde bireysel ihtiyaçlarından ve birbirlerine odaklanmalarından ziyade, tüm ilgi bebek üzerindedir. Psikoloji alanındaki araştırmalar, ilk bebeğin doğmasından itibaren, evlilik doyumunun azalmaya başladığını doğrulamaktadır. Araştırmalar, bu dönemde boşanan çiftlerin oranının, çok yüksek olduğunu göstermektedir (Lower, 2005).

Sezer (2005), 85 evli kadın ile çalıştığı ve onların uyum düzeyini bazı değişkenlere göre karşılaştırdığı çalışmada, kadınların eğitim düzeyi, sahip olunan

çocuk sayısı ve kadının çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık tespit etmiştir. Eğitim düzeyinin yüksek olmasının ve kadının çalışıyor olmasının uyumlu olumlu etkilediği, küçük yaşta yapılan evlilikler ve sahip olunan çocuk sayısının artmasının ise uyum düzeyini olumsuz etkilediği bulunmuştur.

Bazı araştırmacılar ise olumlu duygusal ifadeler ve evlilik uyumu arasında anlamlı ilişkiler elde etmişlerdir (Staffort ve Canarye, 1991; Gottman ve diğerleri, 1998; Flora ve Segrin, 2000). Gottman ve arkadaşları (1998), eşlerin özellikle de erkeklerin çatışma anında olumlu duygusal ifade gösterme becerilerinin evlilik uyumunu yordadığını saptamışlardır. Son yıllardaki birçok çalışmada, Frum, 2000; Gough, 1991; Twenge ve Campbell, 2001, kadınların evlilik uyumlarının erkeklere göre daha az olduğu, özellikle bebeklerin daha çok zaman ve dikkat gerektirdiği için annelerin zamanlarını kısıtlaması neden olarak gösterilmiştir (Akt. Demiray, 2006).

Demiray (2006), 51 evli çiftle yaptığı çalışmasında evlilik uyumunun yaş, cinsiyet, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, çalışma durumu, aile ziyaretleri, evlilik biçimi, gelir düzeyi, aile tipi ile ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda; eşlerin yaşları, evlilik süreleri ve aile ziyaretlerinin, evlilik uyumlarıyla ilişkisi anlamlı bulunmuştur.

Polat (2006), evlilik uyumu, aldatma eğilimi ve çatışma eğiliminin birbirleriyle ve bazı değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla yaptığı ve evli olan 204 kişi ile çalıştığı araştırmasında, evlilik uyumu yüksek olan kadın ve erkeklerin çatışma eğiliminin düşük olduğu; kadınların sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe evlilik uyumlarının yükseldiği, çatışma eğilimlerinin ise düştüğü; evlilik uyumu yüksek olan kadın ve erkeklerin aldatma eğilimlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Heene, Buysse ve Oost (2007) çalışmasında, eşlerin iletişim çatışmasıyla olumsuz algıları arttıkça evlilik uyumunun azaldığı bulunmuştur.

Eşlerin kişilik özellikleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen Ebeuwa-Okoh (2008) çalışmasında, cinsiyetin evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı saptanmıştır.

Bazı araştırmalar -Whiteman, McHale ve Crouter, 2007; Belsky ve Kelly, 1994; Cowan ve Cowan, 1992-, ocuk sahibi olma ve evlilikteki mutluluk arasındaki ilişkiyi tanımlamıştır. Yaşlarına bakılmaksızın çocukların varlığının evlilikteki mutlulukla olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Troupe, 2008).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Genel olarak araştırmaların sınıflandırılma biçimlerine bakıldığında; araştırmaların amacına, zamana, araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler ile verilerin nicel ya da nitel olması gibi çeşitli özelliklerin dikkate alındığı görülmektedir (Tanrıöğen, 2009: 58). Bilimsel araştırmalar türlerine göre betimsel, ilişkisel ve müdahale araştırmaları olarak üç genel boyutta incelenebilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

Tanrıöğen'e göre (2009: 59), betimsel araştırmalar, olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir şekilde araştırılmakta, daha önceki olaylar ve durumlar ile ilişkisi incelenerek "ne" oldukları betimlenmeye çalışılmaktadır.

İlişkileri ve bağlantıları inceleyen araştırma, çoğunlukla ilişkisel araştırma olarak adlandırılır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009: 22).

Bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denir.

Bu araştırmada betimsel ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır, evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının cinsiyet, kadının çalışma durumu, eğitim, evlenme kararı, çocuk sahibi olup olmama, çocuk sayısı, çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğine bakılmıştır. Ayrıca, evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasında önemli ilişkilerin bulunup bulunmadığını belirleme amaçlanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri keşfetme amacıyla yapılan ilişkisel araştırmada, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle çalışılan konu çözümlenmeye ve açıklanmaya çalışılmıştır. Bunlara ek olarak, evli bireylerin

cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri onların evlilik uyumlarının önemli birer yordayıcısı olup olmadığı incelenmiş, yordayıcı değişkenlerle yordanan değişkenler arasındaki ilişkilere bakarak yordayıcı değişkenlerden hangilerinin yordanan değişkendeki değişimi ne kadar açıklayabildiği araştırılmıştır.

3.2. Katılımcılar – Araştırma Grubu

Bu çalışmada hedef evren Türkiye’deki tüm evli bireylerdir, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2011 verilerine göre (31.12.2011 tarihi itibarıyla) Türkiye’nin nüfusu 74.724.269, 2010 yılı verilerine göre evli birey sayısı ise 35.098.388’dir. Bu sayıda bir evrenle çalışmak insan kaynakları, maddi kaynaklar ve zaman açısından imkansızdır.

Yapılan çalışmada ulaşılabilir evren İzmir ilindeki evli bireylerdir, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2011 verilerine göre İzmir’in nüfusu 3.965.232’dir (İl/ilçe merkezleri: 3.623.540, belde/köy: 341.692), evli birey sayısı toplam 1.981.002’dir (İl/ilçe merkezleri: 1.792.468, belde/köy: 188.534). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2009 verilerine göre (31.12.2010 tarihi itibarıyla) İzmir’in 30 ilçesindeki evli birey sayısı aşağıda sunulmuştur;

Tablo 2: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2009 Verilerine Göre (31.12.2010 tarihi itibarıyla) İzmir'in 30 İlçesindeki Evli Birey Sayısı

<u>İlçeler</u>	<u>Evli Birey Sayısı</u>	<u>İlçeler</u>	<u>Evli Birey Sayısı</u>
Aliğa	34.905	Karaburun	4.909
Balçova	39.173	Karşıyaka	157.871
Bayındır	21.919	Kemalpaşa	47.891
Bayraklı	157.856	Kınık	14.913
Bergama	55.460	Kiraz	23.393
Beydağ	7.288	Konak	184.141
Bornova	207.955	Menderes	37.504
Buca	212.121	Menemen	65.895
Çeşme	17.107	Narlıdere	31.507
Çiğli	81.509	Ödemiş	71.897
Dikili	18.629	Seferihisar	15.359
Foça	14.226	Selçuk	17.687
Gazimir	63.401	Tire	43.328
Güzelbahçe	12.405	Torbali	63.547
Karabağlar	230.055	Urla	27.241

Tezer (1986) doktora tezinde evli bireyler ile çalışmış, “örneklem seçiminde, olasılıklı örneklem seçimi yöntemlerinden herhangi biri izlenememiştir. Bunun başlıca nedeni, araştırmının eşler üzerinde yürütülmesidir. Eşlerden herhangi birinin araştırmaya katılmayı reddetmesi olasılığı, deneklerin seçkisiz yolla seçilmelerini engelleyici bir etmen olmuştur. Araştırmının, evlilik gibi, özellikle kültürel değerlere göre, gizliliğin korunmasının beklendiği bir ilişkiyi konu alması, deneklerin katılımında güven ve içtenliği ön plana çıkarmış, bu durum ise, araştırmaya katılma için istekli olma koşulunun getirilmesine neden olmuştur. Gönüllülük ilkesine dayalı bir örneklem seçme zorunluluğu ise, olasılıklı örneklem seçimi yöntemlerini izlemeyi olanaksız kılmıştır” ifadesini kullanmıştır.

Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi araştırmasında da, Tezer’in çalışmasında ifade ettiği gibi örneklem seçiminde örnekleme yöntemlerinden olasılığa dayalı örnekleme türlerinden biri seçilerek çalışılmamıştır. Bunun en önemli nedeni kültürümüzde evliliğin çok özel ve gizliliğin korunması beklendiği bir ilişki olmasıdır, araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre sağlanmıştır. Kişisel bilgi formu ve ölçekler çalışmaya katılmaya gönüllü olan evli bireylere uygulanmıştır. Evli bireylerin sayısı 113 çift (226 kişi) dir. Eşlerin her ikisinin de dahil olması koşulu aranmamış; ancak bu çalışmada her iki eşte kendi rızasıyla araştırmaya dahil olmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Evli bireylere kişisel bilgi formu, evlilik çatışması ölçeği, çatışma çözüm stilleri ölçeği ve evlilikte uyum ölçeği uygulanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu bu araştırma için düzenlenmiştir. Form, evli bireylerin demografik özellikleriyle ilgili bilgileri elde etmek amacıyla geliştirilmiş olup evli bireylere ait demografik özelliklerin sorulduğu toplam 14 sorudan oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, ikamet edilen ilçe, çalışma durumu, eğitim, evlenme kararı, evlilik yılı, eş ile yakınlık derecesi, evlenme yaşı, eş ile aradaki yaş

farkı, çocuk sahibi olup olmama, çocuk sayısı, aylık gelir, ev işlerinin genellikle kim tarafından yapıldığı, çatışmayı kimin başlattığı ile ilgili sorular yer almaktadır.

3.3.2. Evlilik Çatışması Ölçeği (Marital Conflict Questionnaire-MCQ)

Eşler arasında evlilik çatışmasının yaygınlık ve sıklığını belirlemek amacıyla Hatipoğlu (1993) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 70 çatışma konusunun listesinden oluşmaktadır (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Ankara bölgesinde 26 çiftten oluşan 52 eşe uygulanmıştır.

Hatipoğlu (1993) çalışmasında, evlilik çatışması ölçeğinde, her bir çatışma meselesinde, partnerlere ilk olarak, bu meselenin ilişkilerinde mevcut olup olmadığı sorulmuş, şayet mevcut ise bu 1 olarak, mevcut değilse bu 0 olarak kodlanmıştır. Mevcut olma durumunda, partnerlere çatışma meselesinin sıklığını sırasıyla 1, 2, 3, 4 şeklinde değerlendirilen “yılda bir ya da iki kez”, “ayda bir ya da iki kez”, “haftada bir ya da iki kez” ve günde bir ya da iki kez” şeklindeki alternatiflerden birini seçerek belirtmeleri istenmiştir. Evlilik çatışma meselelerinin yaygınlığı ve sıklığı açısından iki skor hesaplanmıştır: *Çatışma Yaygınlık Puanı (Conflict Expansion Score / CES)*: Her bir partner tarafından bildirilen çatışan meselelerin toplanmasıyla hesap edilmiştir. Çatışma yaygınlık puanı, 0’den 70’e kadar değişiklik göstermiştir. *Çatışma Sıklık Puanı (Frequency of Marital Conflict Score / FMCS)*: Bu, partner tarafından yanıt verilen her bir çatışma meselesi için olan puanların toplanması ve daha sonra elde edilen sonucun her bir partnerin çatışma yaygınlık puanına bölünmesiyle ortalama skor olarak hesaplanmıştır yani çatışma yarattığı söylenen maddelere karşılık gelen puanların (1=yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, 2=ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, 3=haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor ve 4=günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor) toplanıp çatışma yaygınlık puanına bölümüdür. Çatışma sıklık puanı, 1’den 4’e kadar değişiklik göstermektedir.

Evlilik Çatışması Ölçeği (MCQ), verilerden ortaya çıkarılan cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Yüz-görünüş (face) geçerliği; evlilik çatışması ölçeği farklı yaş, meslek ve eğitim seviyelerinden gelen çiftlere verilmiştir. Daha sonra, onlardan maddelerin netliğine ve bu maddelerin evlilik çatışma kavramına ne kadar iyi uyduğuna karar vermeleri istenmiş, tavsiyeleri aldıktan sonra

gerekli değişiklikler yapılmıştır. Yapı geçerliği için; ölçek, 10 tane boşanmış ve 35 tane evli deneğe verilmiştir. Boşanmış deneklerden evlilikleri esnasında yaşadıkları çatışmanın yaygınlığını ve çatışmanın sıklığını belirtmeleri istenmiştir. Boşanmış ve evli deneklerden elde edilen veriler t-testi kullanılarak kıyaslanmıştır. Çatışma yaygınlık puanı için olan iki grubun t-testi sonuçlarında evli ve boşanmış deneklerin çatışma yaygınlığı puanlarının ortalaması arasındaki fark ($t = 3.14, p < .05$) şeklinde bulunmuştur. Çatışma sıklık puanı açısından iki grubun t-testi sonuçlarında ($t = 3.03, p < .05$) şeklinde bulunmuştur. Hatipoğlu çalışmasında, evlilik çatışması ölçeğine olan yanıtlarda sosyal arzu edilebilirliğin etkisini incelemek için Türk kültürüne Berberoğlu ve Martin (1991) tarafından uyarlanan Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası (MS-SD) kullanmıştır. Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası (MS-SD), evlilik çatışması ölçeği ile birlikte 35 evli deneğe verilmiştir. Evlilik Çatışması Ölçeği'nden elde edilen iki skor, yani çatışma yaygınlık ve çatışma sıklık puanları deneklerin Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası skorlarıyla ilişkili bulunmuştur, Çatışma yaygınlık puanı ile Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası puanı arasındaki korelasyon ($r = .16$) ve çatışma sıklık puanı ile Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası puanı arasındaki korelasyon ($r = .12$)'dir (Hatipoğlu, 1993).

Evlilik Çatışması Ölçeği için yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, bireylerin evlilik çatışmalarını ölçmek için kullanılabilecek bir araç olduğunu göstermiştir (Hatipoğlu, 1993).

3.3.3. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (Conflict Resolution Styles Scale-CRSS)

Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri Ayça Özen tarafından geliştirilen Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (CRSS) ile ölçülmüştür. CRSS her bir partnerin dört çatışma çözme stilini *-olumlu çatışma çözüm stili, olumsuz çatışma çözüm stili, boyun eğme ve geri çekilmeyi-* ölçmektedir. Toplam 25 maddeden oluşan ölçekte olumlu çatışma çözüm stilleri 5, 9, 11, 13, 22 ve 24 no'lu maddeleri, olumsuz çatışma çözüm stilleri 1, 6, 8, 12, 14, 16 ve 25 no'lu maddeleri, boyun eğme 2, 4, 7, 17, 19 ve 20 no'lu maddeleri, geri çekilme 3, 10, 15, 18, 21 ve 23 no'lu maddeleri içermektedir. CRSS alt-skalaların skorlarına bağlıdır; toplam bir skor yoktur.

7 madde içeren olumsuz olarak çatışma çözme stilinin maksimum skoru 42'dir. Her biri 6 madde içeren diğer alt ölçeklerin olumlu, boyun eğme ve geri çekilme şeklindeki çatışma çözme stillerinin maksimum skorları 36'dır (Özen, 2006).

Özen'in çalışmasında, birinci (olumsuz), ikinci (boyun eğme), üçüncü (olumlu) ve dördüncü faktörün (geri çekilme) sırasıyla toplam varyansın %16.93'ünü, %13.07'sini, %11.33'ünü ve %11.01'ini açıkladığı bulunmuştur. Maddelerin faktör yüklemelerinin .46'dan .76'ya kadar değiştiği tespit edilmiştir. Maddelerin faktör yüklemelerinin oldukça yüksek olduğu ve her bir latent değişkenindeki madde sayısının yeterli olduğu bulunmuştur. Boyun eğme için cronbach alfa .81, olumlu çatışma çözüm stili için .77, olumsuz çatışma çözüm stili için .75 ve geri çekilme için .75 bulunmuştur. Ayrıca, düzeltilmiş toplam madde korelasyonları, korelasyon aralığının olumlu çatışma çözüm stili için .38 ve .64 arasında, boyun eğme için .50 ve .62 arasında, olumsuz çatışma çözüm stili için .35 ve .67 arasında, ve son olarak da geri çekilme için .36 ve .62 arasında olduğunu göstermiştir. Alt ölçeklerdeki maddelerin toplam madde korelasyonlarının hepsi .20'den daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3.3.4. Evlilikte Uyum Ölçeği (Marital Adjustment Test-MAT)

Evlilikte uyum ölçeği, evlilik ilişkisinden alınan doyum düzeyi ve genel evlilik niteliğini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu ölçek, evlilik ilişkilerinde uyum, çatışma çözme, bağlılık ve ilişki tarzını ölçen bir ölçektir (Büyükşahin, 2004). Ölçek, son 30 yıldır pek çok araştırmada, geçerli ve güvenilir olarak kabul edilerek kullanılmıştır (Tutarel-Kışlak, 1999).

1959 yılında Locke ve Wallece tarafından geliştirilen bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Tutarel-Kışlak tarafından yapılmıştır. 15 maddelik bir ölçektir. Geçerlik: Yapı geçerliği: Faktör analizi: 2 Faktör: Anlaşma ya da anlaşmama durumları, ilişki tarzı. Birinci faktör ilk 9 madde, genel uyum ve duygu, cinsellik, toplumsal kurallar gibi durumlardaki anlaşmayla, ikinci faktörde yer alan son 6 madde ise, boş zaman etkinlikleri, çatışma çözme, güven gibi ilişki tarzı ile ilgilidir (Tutarel-Kışlak, 1999).

Ölçüt geçerliği: EUÖ'nün İlişkilerde Yükleme Ölçeği ile korelasyonu $-.54$, Kişilerarası İlişkiler Ölçeği ile korelasyonu ise $.12$ 'dir. Madde-test korelasyonu: Madde-test korelasyon değerleri $.09$ ile $.60$ arasında değişmektedir. Güvenirlik: İç tutarlık: EUÖ'nün Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı $.84$ 'tür. İki yarım test güvenirliliği: EUÖ'nün iki yarım güvenirliliği $.84$ 'tür. Test-tekrar test güvenirliliği: EUÖ'nün 36 evli çiftte ortalama 15 gün arayla tekrar uygulanması sonucu elde edilen test-tekrar test güvenirliliği $.57$ 'dir.

Ölçeğin puanlama sistemi aşağıdaki gibidir:

1. madde : 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 puan

2 ile 9 arası maddeler : 5, 4, 3, 2, 1, 0 puan

10. madde : 0, 0, 1 puan

11. madde : 3, 2, 1, 0 puan

12. madde : anlaşmazlık: 0 puan

dışarıda bir şeyler yapmak: 1 puan

evde oturmak: 1 puan

13. madde : 0, 1, 2, 3, puan

14. madde : 2, 1, 0 puan

15. madde : 0, 1, 2, 2 puan

Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 58, en düşük puan ise 0'dır. Uyumlu ve uyumsuz evli kişilerin ayırt edilmesini sağlayan puan değeri ise 43'tür. Buna göre, ölçekten 43 ve üzeri puan alanlar evliliklerinde uyumlu, 43'ün altında puan alanlar uyumsuz olarak değerlendirilmektedir (Büyükşahin, 2004).

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler evli bireylerin ‘Kişisel Bilgi Formu’, ‘Evlilik Çatışması Ölçeği’, ‘Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği’ ve ‘Evlilikte Uyum Ölçeği’ ne verdiği yanıtlardan oluşmuştur. Ölçeklerin hepsi bir sayfalık yönerge (bkz. Ek 1) ile bir araya getirilerek bir ölçek bataryası oluşturulmuş ve zarf içine iki ölçek bataryası konularak katılımcılara elden verilmiştir. Örnekleme oluşturacak kişilere araştırmacı tarafından ulaşılmıştır. Katılımcılar ölçekleri iş yerlerinde ya da evlerinde doldurmuştur. Her iki eşe aynı anda uygulama yapıldığında, eşlerin birbirlerinin yanıtlarını görmemesine özen gösterilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada kullanılan veriler SPSS 15.0 paket programında analiz edilmiştir. Öncelikle ‘Evlilik Çatışması Ölçeği’, ‘Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği’ ve ‘Evlilikte Uyum Ölçeği’nden alınan puanlara ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri ve ölçeklerden elde edilen veriler ile ilgili çözümlenmeler için t-testi, varyans analizi, korelasyon ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problemini ve alt problemlerini incelemek üzere yürütülen istatistiksel analizler sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Demografik Yapılarına İlişkin Bulgular

Araştırma grubunu oluşturan evli bireylerin sayısı 113 çift (226 kişi) kişisel bilgi formundan elde edilen veriler ışığında tanıtılmıştır. Örnekleme tanıtıcı bilgiler üç ve dokuz numaralı tablolarda verilmiştir.

Tablo 3: Araştırma Grubunu Oluşturan Evli Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Kadın	113	%50
Erkek	113	%50
TOPLAM	226	%100

Evli bireylerin 113'ü (%50) kadın, 113'ü (%50) erkek katılımcıdan oluşmaktadır.

Tablo 4: Kadının Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Evet	60	%53.1
Hayır	53	%46.9
TOPLAM	113	%100

Tablodan 113 evli bayanın 60'ının (%53.1) çalıştığı, 53'ünün (%46.9) çalışmadığı görülmektedir.

Tablo 5: Evli Bireylerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Sıklık	Yüzde
Okuma yazma bilmeyen	3	1.3
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	2	.9
İlkokul mezunu	30	13.3
Ortaokul mezunu	18	8
Lise mezunu	62	27.4
Yüksekokul mezunu	39	17.3
Üniversite mezunu	57	25.2
Yüksek lisans mezunu	12	5.3
Doktora mezunu	3	1.3
TOPLAM	226	100

Evli bireylerin 3'ünün (%1.3) okuma yazma bilmediği, 2'sinin (%9) okuma yazma bildiği fakat bir okulu bitirmediği, 30'unun (%13.3) ilkokul mezunu, 18'inin (%8) ortaokul mezunu, 62'sinin (%27.4) lise mezunu, 39'unun (%17.3) yüksekokul mezunu, 57'sinin (%25.2) üniversite mezunu, 12'sinin (%5.3) yüksek lisans mezunu, 3'ünün (%1.3) doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Evli Bireylerin Evlenme Kararına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Kendi seçimim, ailemin onayıyla	142	%62.8
Görücü usulüyle, kendi kararım	54	%23.9
Görücü usulüyle, ailemin kararıyla	9	%4
Ailemin karşı çıkmasına rağmen evlendim	8	%3.5
Kendi kararım, ailemin bilgisi dışında	10	%4.4
Diğer	3	%1.3
TOPLAM	226	%100

Tablodan 142 kişinin (%62.8) kendi seçimi, ailesi onayıyla; 54'ünün (%23.9) görücü usulüyle, kendi kararıyla; 9'unun (%4) görücü usulüyle, ailesinin kararıyla;

8'inin (%3.5) ailesinin karşı çıkmasına rağmen evlendiği; 10'unun (%4.4) kendi kararı, ailesinin bilgisi dışında; 3'ünün (%1.3) diğer biçimlerde evlendiği anlaşılmaktadır.

Tablo 7: Evli Bireylerin Çocuk Sahibi Olmalarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Evet	162	%71.7
Hayır	64	%28.3
TOPLAM	226	%100

Tablodan katılımcıların 162'sinin (%71.7) çocuk sahibi olduğu, 64'ünün (%28.3) çocuk sahibi olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 8: Evli Bireylerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
1 çocuk	72	%31.9
2 çocuk	80	%35.4
3 çocuk	8	%3.5
4 çocuk	2	%9
TOPLAM	162	%71.7

Evli bireylerin 72'sinin (%31.9) 1 çocuklu, 80'inin (%35.4) 2 çocuklu, 8'inin (%3.5) 3 çocuklu, 2'sinin (%9) 4 çocuklu olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Evli Bireylerin Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Ben başlatırım	111	%49.1
Eşim başlatır	115	%50.9
TOPLAM	226	%100

Katılımcılardan 111'i (%49.1) çatışmayı kendi başlattığını, 115'i (%50.9) eşinin başlattığını belirtmiştir.

4.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu kısmında araştırma probleminde yer alan alt problemleri incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analizlere ait sonuçlar, ilgili başlıklar halinde sunulmuştur.

4.2.1. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” olarak katılımcıların cinsiyetlerine göre evlilik çatışmalarının, çatışma çözüm stillerinin ve evlilik uyumlarının farklılaşma düzeylerini incelemek amacıyla oluşturulmuştur. Öncelikle yapılan normallik varsayımı analizleri sonucunda normallik varsayımının karşılandığı gözlenerek (KolmogorovSmirnov $p > .05$) analizler bağımsız örneklemeler için t -testi analizleriyle yapılarak elde edilen sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 10. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bağımsız örneklemeler için t -testi tablosu

Alt alanlar	Cinsiyet	n	Ort.	ss.	t	sd	p
Çatışma yaygınlık	Kadın	113	7.12	8.67	2.014	224	.045*
	Erkek	113	5.10	6.17			
Çatışma sıklık	Kadın	113	1.63	.60	.804	224	.422
	Erkek	113	1.55	.67			
Olumlu çatışma stilleri	Kadın	113	27.16	5.53	2.281	224	.023*
	Erkek	113	25.27	6.87			
Olumsuz çatışma stilleri	Kadın	113	16.66	6.70	1.119	224	.264
	Erkek	113	15.64	6.96			
Boyun eğme	Kadın	113	21.64	7.12	.163	224	.871
	Erkek	113	21.79	6.73			
Geri çekilme	Kadın	113	21.36	7.13	.271	224	.786
	Erkek	113	21.11	6.58			
Evlilik uyumu	Kadın	113	45.48	7.79	.731	224	.466
	Erkek	113	46.25	8.03			

* $p < .05$

Bağımsız örneklemeler için *t*-testi analizleri sonucunda evli çiftlerin çatışma sıklığı ($t_{224} = .804$, $p = .422$), olumsuz çatışma çözüm stilleri ($t_{224} = 1.119$, $p = .264$), boyun eğme ($t_{224} = .163$, $p = .871$), geri çekilme ($t_{224} = .271$, $p = .786$) ve evlilik uyumunda ($t_{224} = .731$, $p = .466$) onların cinsiyetlerine göre önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Çatışma yaygınlık düzeyinde kadınların ortalama puanlarının erkeklerin ortalama puanlarına göre önemli düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t_{224} = 2.014$, $p = .045$). Benzer olarak olumlu çatışma çözüm stilleri alanında kadınların erkeklere oranla daha yüksek ortalama puanlara sahip olduklarına ulaşılmıştır ($t_{224} = 2.281$, $p = .023$). Önemli farklılıkların var olduğu belirlenen çatışma yaygınlık alanında Cohen *d* etki büyüklüğü katsayısı .14 olarak hesaplanırken olumlu çatışma çözüm stilleri alanında .18 olarak hesaplanmıştır.

4.2.2. Evli bireylerin kadının çalışma durumuna göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları kadının çalışma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” olarak ifade edilmiştir. Normallik varsayımının karşılanması üzerine (KolmogorovSmirnov $p < .05$) bağımsız örneklemeler için *t*-test analizleri kullanılmıştır. Araştırma alt problemini incelemek üzere yapılan analizlerde ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 11. Evli bireylerin kadının çalışma durumuna göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bağımsız örneklem için t-testi tablosu

Alanlar	Çalışma durumu	<i>n</i>	Ort.	ss.	<i>t</i>	sd	<i>p</i>
Çatışma yaygınlık	Evet	60	7,43	8,593	,402	111	,689
	Hayır	53	6,77	8,839			
Çatışma sıklık	Evet	53	1,52	,523	1,957	93	,053
	Hayır	42	1,77	,678			
Olumlu çatışma stilleri	Evet	60	28,85	4,946	3,616	111	,000*
	Hayır	53	25,26	5,595			
Olumsuz çatışma stilleri	Evet	60	17,65	6,811	1,678	111	,096
	Hayır	53	15,54	6,458			
Boyun eğme	Evet	60	20,50	6,912	1,838	111	,069
	Hayır	53	22,94	7,209			
Geri çekilme	Evet	60	21,53	7,872	,269	111	,788
	Hayır	53	21,16	6,265			
Evlilik uyumu	Evet	60	45,66	8,028	,260	111	,795
	Hayır	53	45,28	7,586			

* $p < .05$

Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının kadının çalışma durumuna göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için *t*-testi analizleri sonucunda çatışma yaygınlık ($t_{111} = .402$, $p = .689$), çatışma sıklık ($t_{93} = 1.957$, $p = .053$), olumsuz çatışma çözüm stilleri ($t_{111} = 1.678$, $p = .096$), boyun eğme ($t_{111} = 1.838$, $p = .069$), geri çekilme ($t_{111} = .269$, $p = .788$) ve evlilik uyumu ($t_{111} = .260$, $p = .795$) önemli farklılıkların bulunmadığına ulaşılmıştır. Olumlu çatışma çözüm stillerinde ise kadının çalışmasının çalışmayanlara göre önemli düzeyde daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir ($t_{111} = 3.616$, $p = .000$). Bu farklılığa ait etki büyüklüğü Cohen *d* katsayısıyla hesaplandığında .40 olarak belirlenmiştir.

4.2.3. Evli bireylerin onların eğitim durumlarına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” biçimindedir. İlgili alt problemi incelemek üzere yapılan istatistiksel analizlere ait çıktılar aşağıdadır.

Tablo 12. Evli bireylerin onların eğitim durumlarına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait Kruskal Wallis tablosu

Alanlar	Eğitim düzeyi	<i>n</i>	Sıra ortalaması	χ^2	sd	<i>p</i>
Çatışma yaygınlık	İlkokul	30	107,63	6,509	4	,164
	Ortaokul	18	82,17			
	Lise	62	107,38			
	Yüksekokul	39	126,47			
	Üniversite	72	114,35			
Çatışma sıklık	İlkokul	24	112,10	8,869	4	,064
	Ortaokul	13	105,35			
	Lise	46	80,11			
	Yüksekokul	34	86,53			
	Üniversite	59	82,86			
Olumlu çatışma stilleri	İlkokul	30	76,43	14,127	4	,007*
	Ortaokul	18	95,69			
	Lise	62	112,04			
	Yüksekokul	39	114,71			
	Üniversite	72	126,33			
Olumsuz çatışma stilleri	İlkokul	30	134,38	11,564	4	,021*
	Ortaokul	18	107,00			
	Lise	62	96,10			
	Yüksekokul	39	129,90			
	Üniversite	72	104,85			
Boyun eğme	İlkokul	30	107,22	1,390	4	,846
	Ortaokul	18	125,08			
	Lise	62	111,77			
	Yüksekokul	39	104,63			
	Üniversite	72	111,84			
Geri çekilme	İlkokul	30	107,20	,332	4	,988
	Ortaokul	18	114,86			
	Lise	62	110,16			
	Yüksekokul	39	108,91			
	Üniversite	72	113,47			
Evlilik uyumu	İlkokul	30	101,38	,917	4	,922
	Ortaokul	18	113,00			
	Lise	62	114,79			
	Yüksekokul	39	111,32			
	Üniversite	72	111,07			

* $p < .05$

Yapılan frekans analizlerinde 3 kişinin okuma yazma bilmediği 2 kişinin de okur yazar olduğu; ancak ilkokulu bitirmediği belirlenmiştir. Bu katılımcılara ait sayı analizler için yeterli olmadığı için analizden çıkarılmıştır. Benzer olarak çiftlerden 12'sinin yüksek lisans 3'ünün de doktora mezunu oldukları belirlenmiştir. Bu katılımcılar için yeterli sayı olmadığı için bu gruplarda yer alan katılımcılar üniversite mezunlarıyla birleştirilmiştir. Sonrasında yapılan normallik varsayımı analizlerinde normal dağılımın olmadığı (KolmogorovSmirnov $p < .05$) gözlenerek istatistiksel incelemelerde parametrik olmayan tekniklerden Kruskal Wallis ve Mann Whitney U analizleri kullanılmıştır.

Tablo 13. Evli bireylerin onların eğitim durumlarına göre olumlu ve olumsuz çatışma çözüm stillerine ait Mann Whitney U tablosu

Alanlar	Eğitim düzeyi	n	Sıra ort.	Sıra toplamı	U	Z	p
Olumlu çatışma stilleri	İlkokul	30	36,15	1084,50	619,500	2,590	,010*
	Lise	62	51,51	3193,50			
	İlkokul	30	27,80	834,00	369,000	2,622	,009*
	Yüksekokul	39	40,54	1581,00			
	İlkokul	30	35,35	1060,50	595,500	3,564	,000*
Olumsuz çatışma stilleri	Üniversite	72	58,23	4192,50			
	İlkokul	30	56,88	1706,50	618,500	2,601	,009*
	Lise	62	41,48	2571,50			
	İlkokul	30	61,88	1856,50	768,500	2,293	,022*
	Üniversite	72	47,17	3396,50			
	Lise	62	45,26	2806,00	853,000	2,489	,013*
	Yüksekokul	39	60,13	2345,00			
Yüksekokul	39	64,21	2504,00	1084,000	1,980	,048*	
Üniversite	72	51,56	3712,00				

* $p < .05$

Mann Whitney U analizleri sonucunda olumlu çatışma çözüm stilleri alanında belirlenen önemli farkın kaynağı olarak ilkokul mezunu olan evli bireylerin lise ($U= 619.50$, $p= .010$), yüksekokul ($U= 369.00$, $p= .009$) ve üniversite mezunu olan ($U= 595.00$, $p= .000$) evli çiftlere oranla daha düşük düzeyde olumlu

çatışma çözüm stillerinin olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Olumsuz çatışma çözüm stilleri alanında tespit edilen önemli farklılıkların ise ilkökul mezunu olan evli çiftlerin lise ($U= 618.50$, $p= .009$) ve üniversite mezunu olan ($U= 768.50$, $p= .022$) evli çiftlere göre önemli seviyede daha yüksek düzeyde olumsuz çatışma çözüm stillerine sahip olmalarından; benzer olarak yüksekokul mezunu evli çiftlerin lise ($U= 853.00$, $p= .013$) ve üniversite mezunu ($U= 1084.00$, $p= .048$) evli çiftlere oranla önemli seviyede daha yüksek olumsuz çatışma çözüm stillerine sahip olmalarından kaynaklandığı bulunmuştur.

4.2.4. Evli bireylerin evlenme kararına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların evlenme kararına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” şeklindedir. Bu alt problemi incelemek amacıyla yapılan analizlere ait sonuçlar aşağıdadır.

Tablo 14. Evli bireylerin evlenme kararına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözme stilleri ve evlilik uyumlarına ait bağımsız örneklem için *t*-test tablosu

Alanlar	Evlilik kararı	<i>n</i>	Ort.	ss.	<i>t</i>	sd	<i>p</i>
Çatışma yaygınlık	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	142	5,39	6,33	1,442	194	,151
	Görücü usulüyle, kendi kararım	54	7,11	9,81			
Çatışma sıklık	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	112	1,53	,54	1,614	153	,109
	Görücü usulüyle, kendi kararım	43	1,70	,68			
Olumlu çatışma stilleri	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	142	26,87	6,07	1,567	194	,119
	Görücü usulüyle, kendi kararım	54	25,27	7,09			
Olumsuz çatışma stilleri	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	142	15,62	6,41	1,358	194	,176
	Görücü usulüyle, kendi kararım	54	17,07	7,28			
Boyun eğme	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	142	21,98	7,01	,746	194	,457
	Görücü usulüyle, kendi kararım	54	21,12	7,60			
Geri çekilme	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	142	21,45	6,74	,229	194	,819
	Görücü usulüyle, kendi kararım	54	21,70	7,31			
Evlilik uyumu	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	142	46,83	7,03	1,566	194	,119
	Görücü usulüyle, kendi kararım	54	44,94	8,71			

* $p < .05$

Analizler öncesinde yapılan frekans incelemelerinde 9 kişinin görücü usulüyle, 8 kişinin ailesinin karşı çıktığı biriyle evlendiği, 10 kişinin kendi kararıyla ailesinin bilgisi dışında evlendiği 3 kişinin ise diğer biçimlerde evlendiği tespit edilerek bu alanlarda analizler için yeterli sayıda kişinin olmadığı belirlenerek veriden çıkarılmıştır. Sonraki incelemelerde normallik varsayımının da karşılandığı (KolmogorovSmirnov $p > .05$) gözlenerek bağımsız örneklemeler için t -testi analizleriyle istatistiksel analizler tamamlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, çatışma yaygınlık ($t_{194}= 1.442, p= .151$), çatışma sıklık ($t_{153}= 1.614, p= .109$), olumlu çatışma çözüm stilleri ($t_{194}= 1.567, p= .119$), olumsuz çatışma çözüm stilleri ($t_{194}= 1.358, p= .176$), boyun eğme ($t_{194}= .746, p= .457$), geri çekilme ($t_{194}= .229, p= .819$) ve evlilik uyumunda ($t_{194}= 1.566, p= .119$) çiftlerin evlilik kararlarına göre önemli farklılıkların var olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.5. Evli bireylerin çocuk sahibi olmalarına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların çocuk sahibi olmalarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” ifadesindedir. Araştırma sırasında bu alt problemi incelemek amacıyla yapılan analizlerde ulaşılan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 15. Evli bireylerin çocuk sahibi olmalarına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bağımsız örneklemeler için t -test tablosu

Alanlar	Çocuk	n	Ort.	ss.	t	sd	p																																																																				
Çatışma yaygınlık	Var	162	6,27	7,98	,513	224	,609																																																																				
	Yok	64	5,70	6,50				Çatışma sıklık	Var	127	1,63	,67	1,178	179	,240	Yok	54	1,51	,52	Olumlu çatışma stilleri	Var	162	25,92	6,53	1,122	224	,263	Yok	64	26,96	5,63	Olumsuz çatışma stilleri	Var	162	16,41	7,13	,926	224	,355	Yok	64	15,48	6,03	Boyun eğme	Var	162	21,48	7,07	,807	224	,421	Yok	64	22,31	6,53	Geri çekilme	Var	162	21,19	6,62	,144	224	,885	Yok	64	21,34	7,45	Evlilik uyumu	Var	162	45,18	8,60	2,092	224	,038*
Çatışma sıklık	Var	127	1,63	,67	1,178	179	,240																																																																				
	Yok	54	1,51	,52				Olumlu çatışma stilleri	Var	162	25,92	6,53	1,122	224	,263	Yok	64	26,96	5,63	Olumsuz çatışma stilleri	Var	162	16,41	7,13	,926	224	,355	Yok	64	15,48	6,03	Boyun eğme	Var	162	21,48	7,07	,807	224	,421	Yok	64	22,31	6,53	Geri çekilme	Var	162	21,19	6,62	,144	224	,885	Yok	64	21,34	7,45	Evlilik uyumu	Var	162	45,18	8,60	2,092	224	,038*	Yok	64	47,60	5,46								
Olumlu çatışma stilleri	Var	162	25,92	6,53	1,122	224	,263																																																																				
	Yok	64	26,96	5,63				Olumsuz çatışma stilleri	Var	162	16,41	7,13	,926	224	,355	Yok	64	15,48	6,03	Boyun eğme	Var	162	21,48	7,07	,807	224	,421	Yok	64	22,31	6,53	Geri çekilme	Var	162	21,19	6,62	,144	224	,885	Yok	64	21,34	7,45	Evlilik uyumu	Var	162	45,18	8,60	2,092	224	,038*	Yok	64	47,60	5,46																				
Olumsuz çatışma stilleri	Var	162	16,41	7,13	,926	224	,355																																																																				
	Yok	64	15,48	6,03				Boyun eğme	Var	162	21,48	7,07	,807	224	,421	Yok	64	22,31	6,53	Geri çekilme	Var	162	21,19	6,62	,144	224	,885	Yok	64	21,34	7,45	Evlilik uyumu	Var	162	45,18	8,60	2,092	224	,038*	Yok	64	47,60	5,46																																
Boyun eğme	Var	162	21,48	7,07	,807	224	,421																																																																				
	Yok	64	22,31	6,53				Geri çekilme	Var	162	21,19	6,62	,144	224	,885	Yok	64	21,34	7,45	Evlilik uyumu	Var	162	45,18	8,60	2,092	224	,038*	Yok	64	47,60	5,46																																												
Geri çekilme	Var	162	21,19	6,62	,144	224	,885																																																																				
	Yok	64	21,34	7,45				Evlilik uyumu	Var	162	45,18	8,60	2,092	224	,038*	Yok	64	47,60	5,46																																																								
Evlilik uyumu	Var	162	45,18	8,60	2,092	224	,038*																																																																				
	Yok	64	47,60	5,46																																																																							

* $p < .05$

Evli bireylerin çocuk sahibi olmalarına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına istatistiksel incelemeler öncesinde normallik varsayımının karşılanma düzeyi incelenerek bu gerekliliğin sağlandığı tespit edilmiştir (KolmogorovSmirnov $p > .05$). Analizlerde kullanılan bağımsız örneklemeler için t -test analizi sonuçlarına göre, çatışma yaygınlık ($t_{224}= .513, p= .609$), çatışma sıklık ($t_{179}= 1.178, p= .240$), olumlu çatışma çözüm stilleri ($t_{224}= 1.122, p= .263$), olumsuz çatışma çözüm stilleri ($t_{224}= .926, p= .355$), boyun eğme ($t_{224}= .807, p= .421$) ve geri çekilme ($t_{224}= .144, p= .885$) alanlarında evli çiftlerin çocuk sahibi olup olmalarına göre önemli farklılıkların olmadığı belirlenmiştir. Evlilik uyumunda ise çocuk sahibi olmayan çiftlerin çocuk sahibi olan çiftlere göre önemli düzeyde daha yüksek ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir ($t_{194}= 2.092, p= .038$). Bu farklılığa ait etki büyüklüğü için Cohen d katsayısı .17 olarak hesaplanmıştır.

4.2.6. Evli bireylerin sahip olduğu çocuk sayısına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözme stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları onların sahip oldukları çocuk sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” ifadesinin istatistiksel olarak incelenmesinde 3 çocuğu olan 8, 4 çocuğu olan 2 ebeveyn olmasından dolayı kategoriler yeniden tanımlanmıştır. Tek çocuğu olan 72 ebeveyn ile iki ve daha fazla çocuğu olan 90 ebeveynin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarında farklılık olup olmadığının incelenmesinde normallik varsayımının karşılanmasından dolayı bağımsız örneklemeler için t -testi kullanılmıştır.

Tablo 16. Evli bireylerin çocuk sayılarına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bağımsız örneklem için *t*-test tablosu

Alanlar	Çatışmayı	<i>n</i>	Ort.	ss.	<i>t</i>	sd	<i>p</i>
Çatışma yaygınlık	Tek çocuk	72	5,47	7,43	,871	224	,385
	İki ve daha fazla çocuk	154	6,41	7,65			
Çatışma sıklık	Tek çocuk	50	1,55	,58	,601	179	,548
	İki ve daha fazla çocuk	131	1,61	,65			
Olumlu çatışma stilleri	Tek çocuk	72	25,43	6,63	1,292	224	,198
	İki ve daha fazla çocuk	154	26,59	6,12			
Olumsuz çatışma stilleri	Tek çocuk	72	14,38	6,24	2,691	224	,008*
	İki ve daha fazla çocuk	154	16,98	6,96			
Boyun eğme	Tek çocuk	72	20,55	6,66	1,739	224	,083
	İki ve daha fazla çocuk	154	22,26	6,99			
Geri çekilme	Tek çocuk	72	20,95	6,50	,420	224	,675
	İki ve daha fazla çocuk	154	21,37	7,02			
Evlilik uyumu	Tek çocuk	72	46,38	7,86	,671	224	,503
	İki ve daha fazla çocuk	154	45,62	7,94			

Evli bireylerin çocuk sayılarına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bağımsız örneklem için *t*-test ile incelendiğinde çatışma yaygınlık ($t_{224} = ,871, p = .385$), çatışma sıklık ($t_{179} = ,601, p = .548$), olumlu çatışma çözüm stilleri ($t_{224} = 1,292, p = .198$), boyun eğme ($t_{224} = 1,739, p = .083$), geri çekilme ($t_{224} = ,420, p = .675$) ve evlilik uyumunda ($t_{224} = ,671, p = .503$) önemli farklılıkların olmadığı belirlenmiştir. Olumsuz çatışma çözüm stillerinde belirlenen ($t_{224} = 2,691, p = .008$) farklılığın ise iki ve daha fazla çocuğu olanların tek çocuğu olanlara göre daha yüksek ortalama puanlara sahip olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu farklılığa ait etki büyüklüğü Cohen *d* katsayısı .24 olarak belirlenmiştir.

4.2.7. Evli bireylerin çatışmayı kimin başlattığına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “Evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt problemi incelemek amacıyla yapılan analizlerde elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 17. Evli bireylerin çatışmayı kimin başlattığına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bağımsız örneklem için *t*-test tablosu

Alanlar	Çatışmayı	<i>n</i>	Ort.	ss.	<i>t</i>	sd	<i>p</i>
Çatışma yaygınlık	Ben başlatırım	111	5,9820	7,39408	,259	224	,796
	Eşim başlatır	115	6,2435	7,78842			
Çatışma sıklık	Ben başlatırım	90	1,4277	,49118	3,740	179	,000*
	Eşim başlatır	91	1,7697	,71673			
Olumlu çatışma stilleri	Ben başlatırım	111	26,7838	5,88280	1,321	224	,188
	Eşim başlatır	115	25,6783	6,65641			
Olumsuz çatışma stilleri	Ben başlatırım	111	16,2252	6,84329	,152	224	,880
	Eşim başlatır	115	16,0870	6,86533			
Boyun eğme	Ben başlatırım	111	20,8198	6,73552	1,936	224	,054
	Eşim başlatır	115	22,5913	7,01239			
Geri çekilme	Ben başlatırım	111	20,7387	6,86057	1,079	224	,282
	Eşim başlatır	115	21,7217	6,83585			
Evlilik uyumu	Ben başlatırım	111	46,4054	7,87906	,997	224	,320
	Eşim başlatır	115	45,3565	7,93636			

* $p < .05$

Evli bireyler arasında çatışmayı kimin başlattığına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait analizler normallik varsayımının karşılanmasıyla (KolmogorovSmirnov $p > .050$) bağımsız örneklem için *t*-test analizi sonuçlarına göre çatışma yaygınlık ($t_{224} = .259$, $p = .796$), olumlu çatışma çözüm stilleri ($t_{179} = 1.321$, $p = .188$), olumsuz çatışma çözüm stilleri ($t_{224} = .152$, $p = .880$), boyun eğme ($t_{224} = 1.936$, $p = .054$), geri çekilme ($t_{224} = 1.079$, $p = .282$) ve

evlilik uyumu ($t_{224} = .997$, $p = .320$) alanlarında evli çiftlerin çatışmayı başlatıp başlatmamalarına göre önemli farklılıkların olmadığına ulaşılmıştır. Çatışma sıklık alanında ise çatışmayı karşı tarafın başlattığını düşünenlerin çatışma sıklık ortalamaları puanlarının çatışmayı kendisinin başlattığını düşünenlere göre önemli düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t_{179} = 3.740$, $p = .000$). Bu farklılığa ait etki büyüklüğü Cohen d formülüyle hesaplandığında .37 katsayısına ulaşılmıştır.

4.2.8. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkilere ait bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasında önemli ilişkiler bulunmakta mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt problemi incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizleri yapılarak elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 18. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkilere ait tablo

Cinsiyet	Alanlar	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]
Kadın	Çatışma yaygınlık [1]	-	-	-	-	-	-	-
	Çatışma sıklık [2]	.17	-	-	-	-	-	-
	Olumlu çatışma stilleri [3]	-.16	-.15	-	-	-	-	-
	Olumsuz çatışma stilleri [4]	.48*	.11	-.09	-	-	-	-
	Boyun eğme [5]	.02	.01	.24*	-.11	-	-	-
	Geri çekilme [6]	.04	-.06	.16	-.12	.34*	-	-
	Evlilik uyumu [7]	-.68*	-.22*	.27*	-.50*	.17	.01	-
Erkek	Çatışma yaygınlık [1]	-	-	-	-	-	-	-
	Çatışma sıklık [2]	.20	-	-	-	-	-	-
	Olumlu çatışma stilleri [3]	-.21*	-.30*	-	-	-	-	-
	Olumsuz çatışma stilleri [4]	.37*	.24*	-.15	-	-	-	-
	Boyun eğme [5]	-.09	-.01	.43*	-.10	-	-	-
	Geri çekilme [6]	.02	.20	.14	.13	.55*	-	-
	Evlilik uyumu [7]	-.60*	-.25*	.40*	-.37*	.28*	-.02	-
Tüm grup	Çatışma yaygınlık [1]	-	-	-	-	-	-	-
	Çatışma sıklık [2]	.19*	-	-	-	-	-	-
	Olumlu çatışma stilleri [3]	-.16*	-.21*	-	-	-	-	-
	Olumsuz çatışma stilleri [4]	.43*	.18*	-.10	-	-	-	-
	Boyun eğme [5]	-.03	.01	.34*	-.11	-	-	-
	Geri çekilme [6]	.02	.06	.15*	.01	.43*	-	-
	Evlilik uyumu [7]	-.64*	-.23*	.33*	-.43*	.23*	.01	-

Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizleri sırasında birinci tip hatayı engellemek amacıyla Bonferroni düzeltmesine ($.05/20 = .003$) gidilerek önem düzeyi $.003$ olarak belirlenmiştir. Farklı cinsiyetlerde ve araştırma katılımcılarının tümünde bu önem düzeyi dikkate alınmıştır. Kadınların evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkilere göre çatışma yaygınlık ile çatışma sıklık, olumlu çatışma çözüm stilleri, boyun eğme, geri çekilme arasındaki; çatışma sıklık ile olumsuz çatışma çözüm stilleri, boyun eğme ve geri çekilme arasındaki; olumlu çatışma çözüm stilleri ile olumsuz çatışma çözüm stilleri ve geri çekilme arasında; olumsuz çatışma çözüm stilleri ile boyun eğme ve geri çekilme arasında; boyun eğme ile evlilik uyum arasındaki ve son olarak geri çekilmeyle evlilik uyumu arasındaki ilişkilerde önemli ilişkilerin var olmadığına ulaşılmıştır. Kadınlara ait önemli olduğu belirlenen ilişkili değişkenleri incelendiğinde çatışma yaygınlığının $.48$ ($r^2 = .23$) düzeyinde olumsuz çatışma çözüm stilleriyle, $-.68$ ($r^2 = .46$) düzeyinde evlilik uyumuyla; çatışma sıklığının $-.22$ ($r^2 = .05$) düzeyinde evlilik uyumuyla; olumlu çatışma çözüm stillerinin $.24$ ($r^2 = .06$) düzeyinde boyun eğmeyle, $.27$ ($r^2 = .08$) düzeyinde evlilik uyumuyla; olumsuz çatışma çözüm stillerinin $-.50$ ($r^2 = .25$) düzeyinde evlilik uyumuyla; boyun eğmenin $.34$ ($r^2 = .12$) düzeyinde geri çekilmeyle ilişkilendiği belirlenmiştir.

Erkeklerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkilere göre çatışma yaygınlığının çatışma sıklıkla, olumlu çatışma çözüm stilleriyle, boyun eğmeyle ve geri çekilmeyle; çatışma sıklığının boyun eğmeyle ve geri çekilmeyle; olumlu çatışma çözüm stillerinin olumsuz çatışma çözüm stilleriyle ve geri çekilmeyle; geri çekilmenin ise evlilik uyumuyla önemli düzeyde ilişkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Önemli olarak belirlenen ilişkiler incelendiğinde çatışma yaygınlığının olumlu çatışma çözüm stilleriyle $-.21$ ($r^2 = .04$), olumsuz çatışma çözüm stilleriyle $.37$ ($r^2 = .14$) ve evlilik uyumuyla $-.60$ ($r^2 = .36$) düzeyinde; çatışma sıklığının olumlu çatışma stilleriyle $-.30$ ($r^2 = .09$), olumsuz çatışma stilleriyle $.24$ ($r^2 = .06$) ve evlilik uyumuyla $-.25$ ($r^2 = .07$) düzeyinde, olumlu çatışma stillerinin boyun eğmeyle $.43$ ($r^2 = .19$) ve evlilik uyumuyla $.40$ ($r^2 = .16$) düzeyinde; olumsuz çatışma stillerinin evlilik uyumuyla $-.37$ ($r^2 = .14$) düzeyinde; boyun eğmenin geri çekilmeyle $.55$ ($r^2 = .31$) ve evlilik uyumuyla $.28$ ($r^2 = .08$) düzeyinde ilişkilendiği bulunmuştur.

Katılımcıların tümünün evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkilere göre çatışma yaygınlıkla boyun eğme ve geri çekilme; çatışma sıklıkla boyun eğme ve geri çekilme; olumlu çatışma çözüm stilleriyle olumsuz çatışma stilleri; geri çekilme ve evlilik uyumu arasındaki ilişkilerin önemli ilişkiler bulunmaktadır. Değişkenler arasında önemli olarak belirlenen ilişkiler incelendiğinde çatışma yaygınlığının çatışma sıklıkla $.19$ ($r^2 = .04$), olumlu çatışma çözüm stilleriyle $-.16$ ($r^2 = .03$), olumsuz çatışma çözüm stilleriyle $.43$ ($r^2 = .19$) ve evlilik uyumuyla $-.64$ ($r^2 = .41$) düzeyinde; çatışma sıklığının olumlu çatışma çözüm stilleriyle $-.21$ ($r^2 = .04$), olumsuz çatışma çözüm stilleriyle $.18$ ($r^2 = .03$) ve evlilik uyumuyla $-.23$ ($r^2 = .06$) düzeyinde; olumlu çatışma çözüm stillerinin boyun eğmeyle $.34$ ($r^2 = .12$), geri çekilmeyle $.15$ ($r^2 = .03$) ve evlilik uyumuyla $.33$ ($r^2 = .11$) düzeyinde; olumsuz çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumuyla $-.43$ ($r^2 = .19$) düzeyinde; boyun eğmenin ise geri çekilmeyle $.43$ ($r^2 = .19$) ve evlilik uyumuyla $.23$ ($r^2 = .06$) düzeyinde ilişkilendiğine ulaşılmıştır.

4.2.9. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumlarına etkisi

Araştırmanın son alt problemi “Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri onların evlilik uyumlarının önemli birer yordayıcısı mıdır?” şeklinde ifade edilerek Çoklu Regresyon Analiziyle incelemiş, elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 19. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumlarına ait çoklu regresyon analizi tablosu

Cinsiyet	Model	Standartlaştırılmamış		Standartlaştırılmış	t	p
		katsayılar		katsayılar		
		B	s.h.	Beta		
Kadın	(Sabit)	47,697	4,419		10,793	,000*
	Çatışma yaygınlık	-,457	,076	-,518	6,044	,000*
	Çatışma sıklık	-1,110	,990	-,086	1,121	,265
	Olumlu çatışma stilleri	,176	,110	,127	1,604	,112
	Olumsuz çatışma stilleri	-,244	,100	-,207	2,433	,017*
	Boyun eğme	,140	,088	,129	1,598	,114
	Geri çekilme	-,059	,084	-,056	-,702	,484
Erkek	(Sabit)	42,067	4,067		10,343	,000*
	Çatışma yaygınlık	-,570	,114	-,443	4,986	,000*
	Çatışma sıklık	-,602	1,133	-,050	-,531	,597
	Olumlu çatışma stilleri	,238	,126	,189	1,889	,063
	Olumsuz çatışma stilleri	-,074	,103	-,066	,725	,471
	Boyun eğme	,355	,129	,303	2,740	,008*
	Geri çekilme	-,241	,122	-,202	1,970	,052
Tüm grup	(Sabit)	44,049	2,888		15,254	,000*
	Çatışma yaygınlık	-,501	,062	-,491	8,085	,000*
	Çatışma sıklık	-,924	,726	-,074	1,272	,205
	Olumlu çatışma stilleri	,229	,078	,178	2,946	,004*
	Olumsuz çatışma stilleri	-,159	,070	-,138	2,257	,025*
	Boyun eğme	,218	,072	,194	3,028	,003*
	Geri çekilme	-,109	,068	-,097	1,591	,113

* $p < .05$

Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmalarının, çatışma çözüm stillerinin onların evlilik uyumlarının önemli birer yordayıcısı olup olmadıklarını incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon analizleri sonucunda regresyon modellerinin önemliliğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları kadın ($F_{6,88} = 14.952, p = .000$), erkek ($F_{6,79} = 10.373, p = .000$) ve katılımcıların tümünde ($F_{6,174} = 24.611, p = .000$) modellerin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Bağımsız değişkenler olarak evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stillerinin kadın katılımcılarda varyansın %47'sini ($R^2 = .47$), erkeklerde %40'ını ($R^2 = .40$) ve katılımcıların tümünde ise %44'ünü ($R^2 = .44$) açıklamaktadır.

Her bir bağımsız değişkenin önemli birer yordayıcı olup olmadıkları incelendiğinde ise kadın katılımcılarda çatışma yaygınlığının ($t= 6.044, p= .000$) ve olumsuz çatışma çözüm stillerinin ($t= 2.433, p= .017$) önemli birer açıklayıcı oldukları belirlenmiştir. Sonuçlara göre kadınlarda çatışma yaygınlığının azalmasıyla (-.52) olumsuz çatışma çözüm stillerinin azalması (-.21) çiftlerin evlilik uyumlarını arttıran önemli değişkenlerdir. Erkek katılımcılarda ise evlilik uyumu yordayan değişkenlerden çatışma yaygınlığının ($t= 4.986, p= .000$) ve boyun eğmenin ($t= 2.740, p= .008$) önemli birer yordayıcı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre erkeklerde çatışma yaygınlığının azalması (-.44) ve boyun eğmenin artması (.30) evli bireylerin evlilik uyumlarını arttıran birer unsur konumdadırlar. Katılımcıların tümünde ise çatışma yaygınlığının ($t= 8.085, p= .000$), olumlu çatışma çözüm stillerinin ($t= 2.946, p= .004$), olumsuz çatışma çözüm stillerinin ($t= 2.257, p= .025$) ve boyun eğmenin ($t= 3.028, p= .003$) evlilik uyumunun önemli birer açıklayıcı oldukları bulunmuştur. Sonuçlara göre evli bireylerin çatışma yaygınlıklarının azalması (-.49), olumlu çatışma çözüm stillerinin artması (.18), olumsuz çatışma çözüm stillerinin azalması (-.14) ve boyun eğmenin artması (.19) evli bireylerin evlilik uyum düzeylerinin artmasıyla birliktelik göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu kısmında, “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde yer alan araştırma bulguları sırası ile irdelenmiş, alan yazındaki benzer ve farklı araştırma bulgularıyla karşılaştırılarak sonuç, tartışma ve öneriler sunulmuştur.

5.1.1. Cinsiyete göre evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulguların tartışılması

“Evli Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi” araştırmasında, evli bireylerin çatışma yaygınlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Çatışma yaygınlık düzeyinde kadınların ortalama puanlarının erkeklerin ortalama puanlarına göre önemli düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tezer (1986) evli eşler arasında çıkan çatışmalarla eşlerin genel evlilik doyumlarının ilişkilerini inceleyen çalışmasında, bu araştırmadaki sonuçlardan farklı olarak çatışmanın yaygınlığının cinsiyete göre değişmediğini tespit etmiştir.

Çalışmada evli bireylerin çatışma sıklığında onların cinsiyetlerine göre önemli farklılıklar bulunmamıştır, bu bulguya benzer olan araştırmada kadın ve erkek eşlerin çatışma sıklık puanı ortalamaları arasında da anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır (Tezer, 1986). Ovalı (2010) çalışmasında ise kadınların çatışma yaygınlığı ve sıklığı ortalama puanlarının erkeklerin puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, olumlu çatışma çözüm stilleri alanında kadınların erkeklere oranla daha yüksek ortalama puanlara sahip olduklarına ulaşılmıştır. Bu bulguya paralel olarak Taştan (1996), problem çözme durumunda eşlerarası iletişim çalışmasında eşlerin, kullandıkları yöntemlerde bir sorunu fark ettiklerinde, fark etme durumlarına göre, daha fazla olumlu iletişime girdiklerini belirlemiştir. Cinsiyet açısından bakıldığında ise kadınların, yöntemlerindeki hatayı fark ettiklerinde,

erkeklerle oranla daha fazla olumlu iletişime girmiş olduklarını gözlemlemiştir. Sevim (2005)'in, üniversite öğrencilerinin çatışmalara yaklaşım biçimleri araştırmasında, kız öğrencilerin erkeklerden daha olumlu ve yapıcı çatışma çözme becerilerine sahip olduğu bulgusu da çalışma bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca, çatışma çözme ile cinsiyet farkının incelendiği Black (2000) çalışmasında da çatışma çözümünde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde destek arama ve iletişim sergiledikleri, erkeklerin ise daha çok çatışmadan kaçınma davranışı sergiledikleri bulunmuştur.

5.1.2. Kadının çalışma durumuna göre evli bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulguların tartışılması

Bu araştırmada, kadının çalışma durumuna göre çatışma yaygınlık, çatışma sıklık, olumsuz çatışma çözüm stilleri, boyun eğme, geri çekilme ve evlilik uyumlarında önemli farklılıkların bulunmadığına ulaşılmıştır. Olumlu çatışma çözüm stillerinde ise kadının çalışmasının çalışmayanlara göre önemli düzeyde daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde: Housek ve Macke 1981, 663 üniversite mezunu bayanla yaptıkları araştırmada, çalışan kadınların evlilik uyumunun çalışmayan kadınlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Nathavat ve Mathur 1992 çalışmasında, kadının çalışmamasının evlilikte uyumunu olumsuz yönde etkilediğini belirlemiştir. Sezer (2005), 85 evli kadın ile yaptığı ve kadının uyum düzeyini bazı değişkenlere göre karşılaştırdığı çalışmasında, kadının çalışıyor olmasının uyumu olumlu etkilediğini bulmuştur. Güçlü Ergin (2008) evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması çalışmasında, evlilik uyumunu en iyi yordayan değişkenlerin, çalışma durumu, evlenme biçimi, kadınsılık, eğitim durumu ve evlilik süresi olduğunu tespit etmiştir. Belirtilen değişkenler içinde en büyük payın %8 ile çalışma durumuna ait olduğu bulunmuştur.

5.1.3. Eğitim durumuna göre evli bireylerin, evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulguların tartışılması

Araştırma sonuçlarında eğitim durumuna göre olumlu ve olumsuz çatışma çözüm stilleri alanında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Mann Whitney *U* analizleri sonucunda olumlu çatışma çözüm stilleri alanında belirlenen önemli farkın kaynağı olarak ilkokul mezunu olan evli bireylerin lise, yüksekokul ve üniversite mezunu olan evli çiftlere oranla daha düşük düzeyde olumlu çatışma çözüm stillerinin olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Olumsuz çatışma çözüm stilleri alanında tespit edilen önemli farklılıkların ise ilkokul mezunu olan evli çiftlerin lise ve üniversite mezunu olan evli çiftlere göre önemli seviyede daha yüksek düzeyde olumsuz çatışma çözüm stillerine sahip olmalarından; yüksekokul mezunu evli çiftlerin lise ve üniversite mezunu evli çiftlere oranla önemli seviyede daha yüksek olumsuz çatışma çözüm stillerine sahip olmalarından kaynaklandığı bulunmuştur. Benzer biçimde Uğurlu 2003 çalışmasında, eğitim düzeyi azaldıkça erkeklerin olumsuz-aktif çatışma yönetim biçimini tercih ettikleri bulunmuştur.

5.1.4. Evlenme kararına göre evli bireylerin, evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulguların tartışılması

Elde edilen bulgulara göre, çatışma yaygınlık, çatışma sıklık, olumlu çatışma çözüm stilleri, olumsuz çatışma çözüm stilleri, boyun eğme, geri çekilme ve evlilik uyumunda çiftlerin evlilik kararlarına göre önemli farklılıkların var olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada da evlenme biçiminin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur (Polat, 2006). Aksi bir çalışmada, ailelerinin kararı ile evlenmiş eşlerin, kendi kararları ile evlenmiş eşlere oranla daha fazla çatışma yaşadıklarını tespit edilmiştir (Hortaçsu, 2007). Bir başka çalışmada, görücü usulü evlenen bireyler ile kendi tercihi ile evlenen bireylerde sorun çözmede eşler arasındaki iletişime bakılmıştır. Kendi tercihleri ile evlenen bireylerde iletişimin daha olumlu olduğu tespit edilmiştir (Taştan, 1996).

5.1.5. Çocuk sahibi olmalarına göre evli bireylerin, evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulguların tartışılması

Bu araştırmada, çatışma yaygınlık, çatışma sıklık, olumlu çatışma çözüm stilleri, olumsuz çatışma çözüm stilleri, boyun eğme ve geri çekilme alanlarında evli çiftlerin çocuk sahibi olup olmalarına göre önemli farklılıkların olmadığı belirlenmiştir. Evlilik uyumunda ise çocuk sahibi olmayan çiftlerin çocuk sahibi olan çiftlere göre önemli düzeyde daha yüksek ortalamalara sahip oldukları bulunmuştur. Benzer biçimde evlilik uyumu ve çocuk sahibi olma arasındaki ilişkinin araştırıldığı 1535 evli bireyle yapılan bir çalışmada, çocuk sahibi olmanın evlilik yapısında (örneğin, az iletişim, gelirden sıkıntılar, iş bölümü) farklılıklar oluşturduğuna rastlanmıştır, bunların da evlilik uyumunu azalttığı saptanmıştır (Hicks ve Platt, 1970). Twenge, Campbell, Foster 2003 araştırmasında da, anne-baba olanların olmayanlara göre evlilik uyumlarının daha az olduğu tespit edilmiştir. Troupe (2008)'in aktardığı bazı araştırmalarda -Whiteman, McHale ve Crouter, 2007; Belsky ve Kelly, 1994; Cowan ve Cowan, 1992-, yaşlarına bakılmaksızın çocukların varlığının evlilikteki mutlulukla olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Çocuğu olan ve olmayan kadınların evlilik uyumlarının incelendiği aksi bir araştırmada, çocuk sahibi olanların evlilik uyumlarının biraz daha fazla olduğu, fakat çocuğun yaşının önemli olduğu, bebeklik döneminde bir çocuğa sahip kadınların evlilik uyumlarının diğerlerine göre daha az olduğu bulunmuştur (Hochschild, 1989).

Araştırmalar, çocuğun evlilik uyumunu arttırdığı sonucunun (Denga, 1982) yanında, evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği şeklinde de sonuçlar vermiştir (Schumm ve Buggaighi, 1986; Polit, 1982; Ryder, 1973). Bu iki grup arasında fark olmadığını gösteren çalışmaların (Hoffman ve Levant, 1985; Callan, 1984; Veevers, 1979) yanında, çocuksuz evliliklerin, evlilik uyumu açısından daha yüksek olduğu sonucunu gösteren çalışmalar (Callan, 1987; Houseknecht, 1979) da bulunmaktadır (Akt. Fıfıloğlu, 1992).

5.1.6. Evli bireylerin sahip olduğu çocuk sayısına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözme stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulguların tartışılması

Araştırmada, çatışma yaygınlık, çatışma sıklık, olumlu çatışma çözüm stilleri, boyun eğme, geri çekilme ve evlilik uyumunda önemli farklılıkların olmadığı belirlenmiştir. Olumsuz çatışma çözüm stillerinde belirlenen farklılığın ise iki ve daha fazla çocuğu olanların tek çocuğu olanlara göre daha yüksek ortalama puanlara sahip olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Paralel bir çalışmada, Nelson (1990), sahip olunan çocuk sayısı ile eşler arasındaki ilişkiyi konu almış, çocuk sayısı arttıkça, eşler arasındaki düşmanlık ve çatışma durumlarının da arttığını bulmuştur. Tutarel-Kışlak ve çabukça (2002) 150 evli bireyin katıldığı çalışmasında, sahip olunan çocuk sayısının evlilik uyumunu yordamadığı bulunmuştur. Twenge, Campbell, Foster 2003 araştırmasında ise çocuk sayısı ile evlilik uyumunun negatif korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir.

5.1.7. Evli bireylerin çatışmayı kimin başlattığına göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarına ait bulguların tartışılması

Araştırmada, çatışma yaygınlık, olumlu çatışma çözüm stilleri, olumsuz çatışma çözüm stilleri, boyun eğme, geri çekilme ve evlilik uyumu alanlarında evli çiftlerin çatışmayı başlatıp başlatmamalarına göre önemli farklılıkların olmadığı ulaşılmıştır. Çatışma sıklık alanında ise çatışmayı karşı tarafın başlattığını düşünenlerin çatışma sıklık ortalama puanlarının çatışmayı kendisinin başlattığını düşünenlere göre önemli düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Paralel bir çalışma olan Uğurlu (2003) alışmasında, çatışmayı başlatan karşı taraf olduğunda erkek katılımcıların olumsuz-aktif çatışma yönetim biçimini tercih ettikleri, kadın katılımcıların ise karşı taraf çatışmayı başlattığında daha fazla olumsuz-pasif çatışma yönetim biçimini tercih ettikleri bulunmuştur.

5.1.8. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkilere ait bulguların tartışılması

Kadınlara ait önemli olduğu belirlenen ilişkili değişkenleri incelendiğinde çatışma yaygınlığının olumsuz çatışma çözüm stilleriyle, evlilik uyumuyla; çatışma sıklığının evlilik uyumuyla; olumlu çatışma çözüm stillerinin boyun eğmeyle, evlilik uyumuyla; olumsuz çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumuyla; boyun eğmenin geri çekilmeyle ilişkilendiği belirlenmiştir.

Erkeklerle ait önemli olarak belirlenen ilişkiler incelendiğinde çatışma yaygınlığının olumlu çatışma çözüm stilleriyle, olumsuz çatışma çözüm stilleriyle ve evlilik uyumuyla; çatışma sıklığının olumlu çatışma stilleriyle, olumsuz çatışma stilleriyle ve evlilik uyumuyla, olumlu çatışma çözüm stillerinin boyun eğmeyle ve evlilik uyumuyla; olumsuz çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumuyla; boyun eğmenin geri çekilmeyle ve evlilik uyumuyla ilişkilendiği bulunmuştur.

Katılımcıların tümüne ait önemli olduğu belirlenen ilişkili değişkenler incelendiğinde çatışma yaygınlığının çatışma sıklıkla, olumlu çatışma çözüm stilleriyle, olumsuz çatışma çözüm stilleriyle ve evlilik uyumuyla; çatışma sıklığının olumlu çatışma çözüm stilleriyle, olumsuz çatışma çözüm stilleriyle ve evlilik uyumuyla; olumlu çatışma çözüm stillerinin boyun eğmeyle, geri çekilmeyle ve evlilik uyumuyla; olumsuz çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumuyla; boyun eğmenin ise geri çekilmeyle ve evlilik uyumuyla ilişkilendiğine ulaşılmıştır.

Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde:

Benzer bir çalışmada evlilik ilişkisinden sağlanan genel doyumun cinsiyete göre değiştiğini gösteren bir kanıt elde edilmemiştir (Tezer, 1986). Mike McLaughlin, Cormier ve Cormier (1988)'in çalışan kadınların evlilik uyumları ile stres ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasına on iki yaşın altında en az bir çocuğu olan altmış dokuz evli bayan katılmıştır. Evlilik uyumu ile stres ve başa çıkma stratejilerinin sayısı, türü ve kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Başa çıkma stratejilerinin sayısı ve kullanım sıklığı arttıkça

stresin azaldığı ve evlilik uyumunun arttığı belirlenmiştir. Worthington (1989), evli çiftler arasında tartışma ve evlilik hayatı hakkında 36 gönüllü çift ile çalışmış, değerlendirme, bilgi, yapılandırılmamış tartışma grubu ve yapılandırılmış bilgi ve tartışma grubu olarak dört durum belirlemiş, bilginin çiftler üzerinde etkili olduğunu açıklamış, davranış ve kendini değerlendirme ölçümleriyle yakınlık, iletişim ve çatışma çözümünün uyum üzerindeki etkisinde her birinin birbirinden bağımsız olarak evliliği etkilediğini belirtmiştir.

Kurdek (1994), erkek eşcinseller, kadın eşcinseller ve heteroseksüel çiftlerle yapmış olduğu çalışmasında, belirtilen tüm çiftler için çatışmanın sıklığı ile evlilik doyumu arasında olumsuz ilişki olduğunu bulmuştur. Stanley ve diğerleri (2002) araştırmasında, olumsuz çatışma çözüm stili ve evlilik uyumu arasında ters yönde bir ilişki tespit etmiştir. Benzer biçimde, olumsuz-aktif çatışma yönetim biçimi çiftler arasında evlilikte uyumun kapsamında olan mutluluk, bağlılık ve ortak kararlılık ile anlamlı ilişkide bulunan değişken olarak bulunmuştur (Uğurlu, 2003). Polat (2006), evlilik uyumu, aldatma eğilimi ve çatışma eğiliminin birbirleriyle ve bazı değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla yaptığı ve evli olan 204 kişi ile çalıştığı araştırmasında, evlilik uyumu yüksek olan kadın ve erkeklerin çatışma eğiliminin düşük olduğu; kadınların sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe evlilik uyumlarının yükseldiği çatışma eğilimlerinin ise düştüğü; evlilik uyumu yüksek olan kadın ve erkeklerin aldatma eğilimlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

5.1.9. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumlarına etkisine ait bulguların tartışılması

Her bir bağımsız değişkenin önemli birer yordayıcı olup olmadıkları incelendiğinde kadın katılımcılarda çatışma yaygınlığının ve olumsuz çatışma çözüm stillerinin önemli birer açıklayıcı oldukları belirlenmiştir. Sonuçlara göre kadınlarda çatışma yaygınlığının azalmasıyla olumsuz çatışma çözüm stillerinin azalması çiftlerin evlilik uyumlarını arttıran önemli değişkenlerdir. Erkek katılımcılarda ise evlilik uyumu yordayan değişkenlerden çatışma yaygınlığının ve boyun eğmenin önemli birer yordayıcı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre erkeklerde çatışma yaygınlığının azalması ve boyun eğmenin artması evli bireylerin evlilik uyumlarını arttıran birer unsur konumdadırlar. Katılımcıların tümünde ise çatışma yaygınlığının,

olumlu çatışma çözüm stillerinin, olumsuz çatışma çözüm stillerinin ve boyun eğmenin evlilik uyumunun önemli birer açıklayıcı oldukları bulunmuştur. Sonuçlara göre evli bireylerin çatışma yaygınlıklarının azalması, olumlu çatışma çözüm stillerinin artması, olumsuz çatışma çözüm stillerinin azalması ve boyun eğmenin artması evli bireylerin evlilik uyum düzeylerinin artmasıyla birliktelik göstermektedir.

Benzer biçimde Hatipoğlu (1993) çalışmasında, çatışma yaygınlığı, kadın ve erkek eşlerin evlilik doyumunu açıklayan değişken olarak bulunmuştur. Çatışma sıklığı değişkeninin kadın katılımcılarda, erkek katılımcılarda ve katılımcıların tümünde önemli bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Tezer (1994b)'in çalışmasında ise eşle çatışma sıklığının evlilik doyumunu yordadığı bulunmuştur. Paralel bir çalışmada, Hacı (2011)'in "Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözüm Stillerine Göre Yordanması" tezinde, İzmir ilinin merkez ilçelerinde yaşayan 360 evli birey ile (203 kadın, 157 erkek) yaptığı çalışmasında, olumsuz ve itaat çatışma çözüm stillerinin evli bireylerin evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu, olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinin ise evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olmadığı bulunmuştur.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmanın bulgu, sonuç ve tartışmasından yola çıkarak Aile Eğitimi ve Danışmanlığı alanında getirilebilecek öneriler aşağıda sunulmuştur.

1-Bu araştırmadaki sonuçlar İzmir il/ilçe merkezlerindeki çalışmaya katılmaya gönüllü olan 113 çiftten (226 kişi) elde edilen verilerle sınırlıdır. Bu konudaki araştırmaların daha büyük bir örneklem grubuyla yapılması yararlı olacaktır.

2-Araştırmadan elde edilen verilerin olgunun tanımlanması açısından önemli olmakla birlikte bu konu ile ilgili yapılabilecek deneysel çalışmalar içinde zemin oluşturacağı, evlilik ilişkisini geliştirmeye yönelik hazırlanacak programlar içindeki oturumlarda, evlilik çatışmasının ne olduğunun anlaşılmasını sağlama, evliliklerde en çok çatışma yaratan durumları belirleme, çatışma çözüm stillerinin neler olduğunun

bilinmesini sağlama, çatışmaları çözmeye yardımcı olacak yöntemleri kullanma gibi süreçlerin yer almasının uygun olacağı düşünülmektedir.

3-Uygulama alanında ise bu araştırmadan elde edilen verilerin evli bireyler ile çalışan tüm uzmanlara çalışmalarında ışık tutacağı, çiftlerin çatışmalarını sağlıklı çözebilmesinde yardımcı olacağı düşünülmektedir.

4-Bu araştırma boşanma sürecinde olan çiftler ile de gerçekleştirilir ise karşılaştırmalı araştırmalardan daha kapsamlı veriler elde edilebilecektir.

KAYNAKÇA

Askari, M., Noah, S.B., Hassan, B.T. & Baba, B.T. (2012). Comparison The Effects Of Communication And Conflict Resolution Skills Training On Marital Satisfaction. **Internal Journal Of Psychological Studies**, 4 (1), 182-195.

Bell, D.C., Chafetz, J.S. & Horn, L.G. (1982). Marital Conflict Resolution: A Study Of Strategies And Outcomes. **Journal of Family Issues**, 3 (1), 111-132.

Benokraitis, N.V. (1993). **Marriages And Families**. Prentice Hall.

Burgess, E.W. & Cottrell, L.S. (1988). **Predicting Success Of Failure In Marriage**. New York: Thoemmes Press.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Pegem Akademi.

Büyükşahin, A. (2004). Psikoloji Araştırma ve Uygulamalarında: Ölçek/Teknik/Vaka/Yayın/Kavram Tanımı: Türkiye’de Uyarlama Çalışmaları Yapılmış Ya da Türk Kültüründe Geliştirilmiş İkili İlişkiler Kapsamındaki Ölçeklerin Kısa Tanıtımı. **Türk Psikoloji Dergisi**, 19 (53), 129-143.

Black, K.A. (2000). Gender Differences In Adolescents’ Behaviour During Conflict Resolution Tasks With Best Friends. **Adolescence**, 35 (139), 499.

Bradbury, N.B., Fincham, F.D. & Beach, S.R. (2002). Evlilik Doyumunun Doğası Ve Belirleyicileri Üzerine Araştırmalar: Son On Yılın Derlemesi. Çeviren: Ş. Tutarel- Kışlak. **Türk Psikoloji Bülteni**, 7 (24-25), 120-129.

Cann, A., Norman, M.A., Welbourne, J.L. & Calhoun, L.G. (2008). Attachment Styles, Conflict Styles And Humour Styles: Interrelationships And Associations With Relationship Satisfaction. **European Journal Of Personality**, 22, 131-146.

Chiu, .F.K. (1998). Relationships Among Role Conflicts, Role Satisfaction And Life Satisfaction: Evidence From Hong Kong. **Social Behavior And Personality**, 26 (4), 409-414.

Christensen, A. & Shenk, J. (1991). Communication, Conflict And Psychological Distance In Nondistressed, Clinic And Divorcing Couples. **Journal of Consulting And Clinical Psychology**, 59, 458-463.

Curun, F. (2006). Yükllemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi İle Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Crohan, S.E. (1992). Marital Happiness And Spousal Consensus On Beliefs About Marital Conflict: A Longitudinal Investigation. **Journal Of Social And Personal Relationships**, 9 (1), 89-102.

Demiray, Ö. (2006). Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Devlet Planlama Teşkilatı, Türk Aile Yapısı Araştırması.

Diblaiso, F. A. (2000). Decision-Based Forgiveness Treatment In Cases Of Marital Infidelity. **Psychotherapy**, 37, 149-158.

Dhir, K.S. & Markman, H.J. (1984). Application Of Social Judgement Theory To Understanding And Treating Marital Conflict. **Journal Of Marriage And The Family**, 46 (3), 597-610.

Doğan, İ. (2009). **Dünden Bugüne Türk Ailesi**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 369.

Doğan, H. (2010). Evli Bireylerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleriyle Evliliklerinde Çatışma Yaşama Durumları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Ebenuwa-Okoh, E. E. (2008). Personality Variables As Correlates Of Marital Adjustment Among Married Persons In Delta State Of Nigeria. **Educational Research and Review**, 3 (8), 275-279.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., ve Alpkan, R.L., (2005). Evlilik Uyumu. **Düşünen Adam**, 18 (1), 39-47
http://www.logos.com.tr/tr/p_dusunen012005.asp (20 Nisan 2011).

Erel O., Burman B. (1995). Interrelatedness Of Marital Relations And Parent-child Relations: A Metaanalytic Review. **Psychological Bullentin**, 118: 108-132.

Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). **Evlilik İlişkilerini Geliştirme (Kuram ve Uygulama)**. Ankara: Nobel.

Faircloth W.B. & Cummings, E.M. (2008). Evaluating A Parent Education Program For Preventing The Negative Effects Of Marital Conflict. **Journal Of Applied Developmental Psychology**, 29, 141-156.

Faulkner, R.A. & Davey, M. & Davey, A. (2005). Gender-Related Predictors Of Change In Marital Satisfaction And Marital Conflict. **The American Journal Of Family Therapy**, 33, 61-83.

Fincham, F.D. & Beach, S.R. (1999). Conflict In Marriage: Implications For Working With Couples. **Annual Review Psychology**, 50, 47-77.

Fincham, F.D. (2003). Marital Conflict: Correlates, Structure And Context. **Curent Directions In Psychological Science**, 12 (1),23-27.

Fıfıloğlu, H. (1992). Lisanüstü Öğrencilerin Evlilik Uyumu. **Türk Psikoloji Dergisi**, 7 (28), 16-23.

Fletcher, G., Thomas, G., & Durrant, R. (1999). Cognitive And Behavioural Accommodation In Close Relationship. **Journal Of Social and Personal**, 16, 705-730.

Gittins, D. (1985). **Aile Sorgulanıyor**. İstanbul: Pencere Yayınları.

Gordon, K.C. & Baucom, D.H. (2003). Forgiveness And Marriage: Preliminary Support For A Measure Based On A Model Of Recovery From A Marital Betrayal. **The American Journal of Family Therapy**, 31, 179-199.

Gotmann, J.M., Coan, J., Carrere, S., & Swanson, C. (1998). Predicting Marital Happiness And Stability From Newlywed Interactions. **Journal of Marriage and the Family**, 60 (1), 5-22.

Güçlü Ergin, N. (2008). Evli ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gürsoy, Ç. (2004). Kaygı ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Greef, A.P., & Bruyne, T. (2000). Conflict Management Style And Marital Satisfaction. **Journal of Sex and Marital Theraphy**, 26, 321-334.

Grych, J.H & Fincham, F.D (1990). Marital Conflict And Children's Adjustment: A Cognitive-Contextual Framework. **Psychological Bullentin**, 108: 267-290.

Hacı, Y. (2011) Evlilik Uyumunun Empatik Eğitim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Haley, J. (1988). **İletişim, Psikolojik Sorunlar ve Psikoterapi**. (Çev. A. UZUNÖZ, A.) Ankara: Çark Kitabevi Yayınları.

Hamilton, K. (2009). Consumer Decision Making In Low-Income Families: The Case Of Conflict Avoidance. **Journal Of Consumer Behaviour**, 8.

Hanzal, A. & Segrin, C. (2009). The Role Of Conflict Resolution Styles In Mediating The Relationship Between Enduring Vulnerabilities And Marital Quality. **Journal Of Family Communication**, 9, 150-169.

Hatipoğlu, Z. (1993). The Role Of Certain Demographic Variables And Marital Conflict In Marital Satisfaction Of Husbands And Wives. Middle East Technical University, Ankara.

Heene, E., Buysse, A., & Oost, P. V. (2007). An Interpersonal Perspective On Depression: The Role Of Marital Adjustment, Conflict Communication, Attributions And Attachment Within A Clinical Sample. **Family Process**, 46 (4), 499-514.

Hicks, M.W. & Platt, M. (1970). Marital Happiness and Stability: A Review Of The Research In The Sixties. **Journal Of Marriage And The Family**, 32, 553-574.

Hisli, Ş., Basım, N. ve Çetin, F. (2009). Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı. **Türk Psikiyatri Dergisi**, 20 (2). 153.

Hoshchild, A.R. (1989). **The Second Shift**. New York : Avon Books.

Hortaçsu, N. (2007). Family-Versus Couple-Initiated Marriages In Turkey: Similarities And Differences Over The Family Life Cycle. **Asian Journal of Social Psychology**, 10, 103-116.

Ilfeld, F. W. (1980). Understanding Marital Stressors: The Importance Of Coping Style. **Journal of Nervous and Mental Disease**, 168, 375-81.

Janicki, D.L., Kamarck, T.W., Gwaltney, C.J. & Shiffman, S. (2006). Application Of Ecological Momentary Assessment To The Study Of Marital Adjustment And Social Interactions During Daily Life. **Journal Of Family Psychology**, 20 (1), 168-172.

Johnson, DR, Amazola, T.O & Booth, A. (1992). Stability And Developmental Change In Marital Quality: A Three Wave Panel Analysis. **Journal Of Marriage And The Family**, 54, 582-594.

Kahn J. & Coyne J.C. & Margolin, G. (1985). Depression And Marital Disagreement: The Social Construction Of Despair. **Journal Of Personal And Social Relationships**, 2, 447-461.

Kammayer, K.C.W. (1987). **Marriage And Family**. Allyn And Bacon, Inc.

Kelley, H. Berscheid, E., Christensen A., Harvey, J.H., Huston, T.L., Levinger, G., McClintock, M., Peplau, Peterson, P. (1983). **Close Relationship**. (Ed. H. Kelley). New York: W.H. Freeman.

Kinnier, R.T., Katz, E.C. & Berry, M.A. (1991). Successful Resolutions To The Career-Versus-Family Conflict. **Journal Of Counseling & Development**, 69 (5), 439-445.

Koydemir, S., Sun-Selişik, Z.A., Tezer, E. (2008). Conflict Behaviors And Marital Adjustment In Turkish Couples. **Family Therapy**, 35 (3), 133-143.

Kurdek, L.A. (1994a). Areas Of Conflict For Gay, Lesbian And Heterosexual Couples: What Couples Argue About Influences Relationship Satisfaction. **Journal Of Marriage And Family**, 56, 923-934.

Kurdek, L.A. (1994b). Conflict Resolution Styles In Gay, Lesbian, Heterosexual Nonparent And Heterosexual Parent Couples. **Journal Of Marriage And the Family**, 56, 705-722.

Kurdek, L.A. (1995). Predicting Change In Marital Satisfaction From Husbands' and Wives' Conflict Resolution Styles. **Journal Of Marriage And Family**, 57 (1), 153-161.

Lower, L.M., (2005). "Couples With Young Children", **Handbook of Couples Therapy**, Ed. Michele Harway. New Jersey: John Wiley & Sons, Incorporated, Hoboken.

Mackey, R.A. & O'Brien, B.A. (1998). Marital Conflict Management: Gender And Ethnic Differences. **Social Work**, 43 (2), 128-141.

Madden, M.E. & Janoff-Bulmann (1981). Blame, Control And Marital Satisfaction: Wives' Attribution For Conflict In Marriage. **Journal Of Marriage And Family**, 43 (3), 663-674.

Malkoç, B. (2001). The Relationship Between Communication Patterns And Marital Adjustment. The Degree of Master. Middle East Technical University Social Sciences, Ankara.

Marchand-Reilly, J. F. & Reese-Weber, M. (2005). Husbands' And Wives' Attachment Orientations And Depressive Symptoms: Predictors Of Positive And Negative Conflict Behaviors In The Marriage. **Journal Of Adult Development**, 12 (1), January 2005.

McGovern, J.M. & Meyers, S.A. (2002). Relationships Between Sex-Role Attitudes, Division of Household Tasks And Marital Adjustment. **Contemporary Family Therapy**, 24 (4).

Messman, S.J. & Mikesell, R.L. (2000). Competition And Interpersonal Conflict In Dating Relationships. **Communication Reports**, 13 (1), 21-35.

Metz, M.E. & Rosser, B.R.S. (1994). Differences In Conflict Resolution Styles Among Heterosexual, Gay and Lesbian Couples. **Journal Of Sex Research**, 31 (4), 293-309.

Mike McLaughlin, L., Cormier, S. & Cormier, W.H. (1988). Relation Between Coping Strategies And Distress, Stresss And Marital Adjustment Of Multiple-Role Women. **Journal Of Counseling Psychology**, 35 (2), 187-191.

Nathavat, S.S. & Mathur, A. (1992). Marital Adjustment And Subjective Well-Being In Indian-Educated Housewives And Working Women. **The Journal Of Psychology**, 35 (2), 187-191.

Nelson, R. (1990). Parental Hostility, Conflict And Communication In Joint And Sole Custody Families. **Journal Of Divorce**, 13 (2).

Ondaş, B. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Ve Eş Seçimiyle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ovalı, H. (2010). Farklı Coğrafi Bölgelerde Yaşayan Bireylerin Evlilik Çatışmalarının Çeşitli Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.

Özen, A. (2006). Value Similarities Of Wives And Husbands And Conflict Resolution Styles Of Spouses As Predictors Of Marital Adjustment. Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özgüven, İ. E. (2009). **Evlilik ve Aile Terapisi**. Ankara: PDR Yayınları.

Öztan, B. (2009). **Medeni Hukuk'un Temel Kavramları**. Ankara: Turhan Kitabevi.

Özügürlü, K. (1990). **Evlilik Raporu**. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Pape, A. W. (2001). Conflict Resolution Satisfaction: A Study Of Satisfied Marriages Across 16 Domains Of Marital Conflict. Doctoral Dissertation. Texas Woman's University, Texas.

Peterson, D.R. (1983). **Conflict**. H.H.Kelley (Ed.). Close Relationships, New York W.H. Freeman.

Polat, D. (2006). Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Rank, M.R. & LeCroy, C.W. (1983). Toward A Multiple Perspective In Family Theory And Practice: The Case Of Social Exchange Theory, Symbolic Interactionism And Conflict Theory. **Family Relation**, 32 (3), 441-448.

Richter, H.E. (2000). **Hasta Aile: Evlilikte Ve Ailede Çatışmaların Doğuşu, Yapısı ve Tedavisi.** (Çev. Prof. Dr. G. Koptagel İlal). İstanbul: Yaprak Yayınları.

Ridley, C.A., Wilhelm, M. S., & Surra, C.A. (2001). Married Couples' Conflict Responses And Marital Quality. **Journal Of Social And Personal Relationships**, 18 (4), 517-534.

Roberts, L.J. (2000). Fire And Ice In Marital Communication: Hostile And Distancing Behaviors As Predictors Of Marital Distress. **Journal Of Marriage And The Family**, 62, 693-707.

Rogers, S.J. & Amato, P.R. (1997). Is Marital Quality Declining? The Evidence From Two Generations. **Social Forces**, 75, 1089-1100.

Rogers, S.J. & Amato, P.R. (2000). Have Changes In Gender Relations Affected Marital Quality. **Social Forces**, 79 (2), 731-753.

Royal Anthropological Institute, 1951.

Schneewind, K.A. & Gerhard, A.K. (2002). Relationship Personality, Conflict Resolution And Marital Satisfaction In The First 5 Years Of Marriage. **Family Relations**, 51 (1), 63-71.

Segrin, C. & Flora, J. (2004). **Family Communication.** Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

Sevim, S.A. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Çatışmalara Yaklaşım Biçimleri. **Eurasian Journal Of Educational Research**, 21, 223-233.

Sezer, Ö. (2005). Kadınların Uyum Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 3 (23), 87-98.

Solmuş, T. (Ed.).(2010). **Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Spainer, G.B. (1979). The Measurement Of Marital Quality. **Journal Of Sex & Marital Therapy**, 5 (3), 1979.

Sprey, J.: (1979). "Conflict Theory And Study Of Marriage And The Family" W.R. Burr, R. Hill, F.I. Nye & I.L. Reiss (Eds), **Contemporary Theories About The Family**, Vol:2, New York: Free Press.

Stanley, S. M., Markman, H.J. & Whitton, S.W. (2002). Communication, Conflict And Commitment: Insights On The Foundations Of Relationship Success From A National Survey. **Family Process**, 41 (4), 659-675.

Storaasli, R.D., & Markman, H.J. (1990). Relationship Problems In The Early Stages Of Marriage: A Longitudinal Investigation. **Journal Of Family Psychology**, 4 (1), 80-98.

Şendil, G. (1999). Çocukların Anne Babanın Evlilik Çatışmasını Algılayışı. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Şirvanlı-Özen, D. (1998). Eşlerarası Çatışma Ve Boşanmanın Farklı Yaş Ve Cinsiyetteki Çocukların Davranış Ve Uyum Problemleri İle Algıladıkları Sosyal Destek Üzerindeki Rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Tanrıöğen, A. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Taştan, N. (1996). Interpersonal Communication In A Problem Solving Situation. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Terzioğlu, G. & Şener, A. (2008). Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler İle İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. **Aile ve Toplum**, 4 (13).

Tezer, E. (1986). Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tezer, E. (1994a). Evli Eşler Arasındaki Çatışmalar İle Çeşitli Demografik Değişkenlerin Evlilik Doyumuna Etkisi: Kadın Eşin Bir İşte Çalıştığı ve Çalışmadığı Eşler Üzerinde Bir Araştırma. **3P-Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi**, 2 (3), 209-216.

Tezer, E. (1994b). Evlilik ve İş Doyumu İlişkisi. İkili Çatışmalar ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 2 (1), 1.

Tezer, E. (1996). Conflict Handling Behaviour Toward Spouses And Supervisors. **The Journal Of Psychology**, 130 (1), 281-292.

Thomas, K.W. (1976). Conflict And Conflict Management. In M. D. Dunnette (Ed.). **Handbook Of Industrial And Organizational Psychology**. Chicago: Rand-McNally, 889-935.

Topham, G.L. & Larson, J. H. & Holman, T.B. (2005). Family-Of-Origin Predictors Of Hostile Conflict In Early Marriage. **Contemporary Family Therapy**, 27 (1).

Troupe, F. (2008). Marital Conflict: A Longitudinal Study. Florida State University. Collage Of Human Sciences.

Tutarel Ş. (1995). Cinsiyet, Evlilik Uyumu, Depresyon İle Nedensel Ve Sorumluluk Yüklemeleri Arası İlişkiler Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tutarel-Kışlak (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, **3P Dergisi**, 7 (1), 51.

Tutarel-Kışlak, S. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. **Aile ve Toplum Dergisi**, 2 (5).

Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimi, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. **Aile ve Toplum**, Ocak-Şubat-Mart, 64.

Tümer, A.B. (1998). Evli Çiftlerde Gözlenebilen Çatışma Odakları ve İletişim Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük. www.tdk.gov.tr (06.11.2011)

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), www.tuik.gov.tr , bilgi@tuik.gov.tr (16.08.2011).

Türkiye İstatistik Kurumu, Aile Yapısı Araştırması 2006.

Twenge, M.J., Campbell, K.W., Foster, A.C. (2003). Parenthood And Marital Satisfaction: A Meta Analytic Review. **Journal Of Marriage And Family**, 65 (3), 574-583.

Uğurlu, O. (2003). Evli Çiftlerde Cinsiyet Ayrımına İlişkin Tutumlar, Çatışma Yönetimi Biçimleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Webster Dictionary (1950). G&C Merriam C.O., Publishers Springfield, Mas., U.S.A.

Weiten, W. (1986). **Psychology Applied To Modern Life. Adjustment In The 80's**. California: Words Worth.

White, Jenny B., (1999). **Para ile Akriba**. İstanbul: İletişim Yayınları.

Worthington, J.R., Evertt, L., Beverley G. (1989). A Component Analysis Of Marriage Enrichment: Information And Treatment Modality. **Journal Of Counselling & Development**, 67 (10), 555 Http:// www. Search.Epnet.Com (28.06.2011).

Volkema, R.J. & Bergmann, T.J. (1995). Conflict Styles As Indicators Of Behavioral Patterns In Interpersonal Conflicts. **The Journal Of Social Psychology**, 135 (1), 5-15.

Vuchunic, S. (1987). Starting And Stopping Spontaneous Family Conflicts. **Journal Of Marriage And Family**, 49 (3), 591-601.

Yılmaz, A. (2000). Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne-Baba Tutumu ile Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yükseköğretim Kurulu, Ulusal Tez Merkezi, www.yok.gov.tr (14.03.2011).

EKLER

EK 1: YÖNERGE

Sayın Katılımcılar,

Bu araştırma “evlilik” ile ilgili bir araştırmadır, zarfta iki ayrı ölçek bulunmaktadır, bu ölçeklerin ikisi aynıdır. Birisini **sizin** diğerini ise **eşinizin** doldurması gerekmektedir.

Ölçeklere kesinlikle isminizi yazmanız **gerekmemektedir**, bu yüzden verilen yanıtların kime ait olacağı hiçbir şekilde anlaşılamayacaktır. Vereceğiniz yanıtlar sadece araştırmacı tarafından bilimsel veri amacıyla kullanılacaktır. Her bir ölçeğe geçmeden önce ölçek başlarında sunulan kısa açıklamaları **lütfen dikkatlice okuyunuz ve soru atlamayınız, her bir cümleyi cevapladığınızdan emin olunuz**, verilerin analizi için soruların tamamının cevaplanmış olması önem taşımaktadır.

Lütfen ölçekleri doldururken sorular hakkında eşinizle konuşmayınız. Ölçekleri eşinizle beraber doldurmak sizin ve eşinizin vereceği cevapları etkileyecektir. Bu nedenle ölçekleri tek başınıza, eşinize göstermeden doldurunuz. Ölçekleri doldurduktan sonra eşinizin doldurmuş olduğu ölçeği incelemeyiniz ve sizin doldurduğunuz ölçekleri eşinizin incelemesine izin vermeyiniz. Doldurulan ölçekleri zarfa koyup zarfın ağzını yapıştırınız.

Samimi cevaplar vermeniz yürüttüğümüz bilimsel çalışmanın sonuçları açısından önem taşımaktadır.

Katıldığınız için çok teşekkür ederim.

Psk. Derya ŞENGÜL ÖNER

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Enstitüsü

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1) Cinsiyetiniz : Kadın () Erkek ()

2) Yaşınız : -----

3) Şu an ikamet ettiğiniz ilçe : -----

4) Çalışıyor musunuz?: Evet () Hayır ()

Çalışıyor iseniz mesleğiniz : -----

Devlet memuruyum () Özel sektörde çalışıyorum () Serbest
çalışıyorum ()

5) Eğitim durumunuz: Okuma yazma bilmeyen ()

Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen ()

İlkokul mezunu ()

Ortaokul mezunu ()

Lise mezunu ()

Yüksekokul mezunu ()

Üniversite mezunu ()

Yüksek lisans mezunu ()

Doktora mezunu ()

6) Evlenme kararınız nasıl oldu? Kendi seçimim, ailemin onayıyla ()

Görücü usulüyle, kendi kararım ()

Görücü usulüyle, ailemin kararıyla ()

Ailemin karşı çıkmasına rağmen evlendim ()

Kendi kararım, ailemin bilgisi dışında ()

Diğer () -----

7) Kaç yıldır evlisiniz? : -----

8) Eşinizle yakınlık dereceniz? Yakın akraba () Uzak akraba ()
Akrabalığımız yok ()

9) Evlendiğinizde kaç yaşındaydınız? -----

10) Eşinizle aranızdaki yaş farkı nedir? -----

11) Çocuğunuz var mı?: Evet () Hayır ()

Evet ise kaç çocuğunuz var?: -----

12) Ailenizin toplam aylık geliri ne kadardır? -----

13) Evinizdeki ev işleri genellikle kimin tarafından yapılır? Ben yaparım () Eşim yapar ()

14) Eşinizle yaşadığınız çatışmayı genellikle kimin başlattığını düşünürsünüz?

Ben başlatırım () Eşim başlatır ()

EK 3: EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ

Bu anket evli eşler arasındaki anlaşmazlık konularını saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Sizden istenen, ankette yer alan konuların herbiri için eşinizle aranızda bu konuda bir anlaşmazlık olup olmadığına karar vermeniz ve eşinizle aranızda böyle bir durum yok ise "böyle bir durum yok" seçeneğini, var ama bu durum aranızda gerginlik yaratmıyor ise "var ama hiç gerginlik yaratmıyor" seçeneğini, var ve bu durum eşinizle aranızda bir gerginlik yaratıyor ise, ne sıklıkta gerginlik yarattığını "yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor", "ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor", "haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor" ve "günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor" seçeneklerinden sizin için en uygun olanına **çarpı işareti (x)** koyarak belirtmenizdir.

KONULAR	Böyle bir durum yok	Var ama hiç gerginlik yaratmıyor	Yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor
1) Bir yere giderken geç hazırlanma						
2) Buluşma saatlerine geç kalma						
11) Kendi isteklerini hep ön plana çıkarma						
12) Tartışmalarda davranışlarını ve söylediklerini kontrol edememe						
23) Birlikte sinema, tiyatro veya arkadaş toplantısı gibi yerlere gitmeyi reddetme						
24) Temiz ve düzenli olmama						
40) Çocukların ihtiyaçlarıyla ilgilenmeme						

EK 4: ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda, evlilik ilişkilerinde yaşanan sorunların genel olarak nasıl çözümlendiği ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen eşinizle ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz. Her bir ifadenin önündeki boşluğa aşağıdaki sayılardan uygun olanı yazınız.

1	2	3	4	5	6
Hiç	Oldukça	Birazcık	Birazcık	Oldukça	Çok
Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum

___ 1) Tartışma esnasında konuyla ilgisiz de olsa zayıflıklarını yüzüne vururum.

___ 8) Sesimi yükselterek beni dinlemesini sağlamaya çalışırım.

___ 17) İlişkide sorun yaşanmaması için kendimden ödün veririm.

___ 21) Çok gergin olduğumuzda susarım.

___ 24) Bir problem yaşandığında, kendimi sevgilimin yerine koyarak onun ne düşündüğünü anlamaya çalışırım.

EK 5: EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ

EUÖ

1. **Bu maddede** yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki mutlu sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu olan küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

0 1 2 3 4 5 6

Çok
mutsuz

Mutlu

Çok
mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2.Aile bütçesini idare etme						
5.Arkadaşlar						
6.Cinsel İlişkiler						

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabı işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

erkeğin susması ile ()

kadının susması ile ()

karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır ()

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

aynı kişiyle evlenirdiniz ()

farklı bir kişiyle evlenirdiniz ()

hiç evlenmezsiniz ()

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

hemen hemen hiçbir zaman ()

nadiren ()

çoğu konularda ()

her konuda ()

EK 6: İZİN BELGELERİ**EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ**

02.09.2010

[Zeynep Hatipoglu Sümer](#)

Kime: derya şengül

Kimden: **Zeynep Hatipoglu Sümer** (zeynep@metu.edu.tr)

Gönderme tarihi: 02 Eylül 2010 Perşembe 12:26:11

Kime: derya şengül (deryasenguloner@hotmail.com)

Sayın Oner,

Gelistirdigim "Evlilik Catismasi Olcegi'ni" tezinizde kullanabilirsiniz.

Iyi calismalar dilerim.

Zeynep Hatipoglu Sumer, Ph.D.
Middle East Technical University,
Faculty of Education,
Department of Educational Sciences,
06531 Ankara-Turkey
Office Phone: 90 312 210 4028
Office Fax: 90 312 210 7967
E-mail: zeynep@metu.edu.tr

ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Bununla ilişkili iletileri görmek için, [iletileri konuşmaya göre gruplandırın](#).

19.10.2010

[Ayça Özen](#)

Ayça Özen

ayozen@metu.edu.tr

-
- [E-posta gönder](#)
- [E-postayı bul](#)
- [Ayrıntıları görüntüle](#)

Kime: derya şengül

Kimden: **Ayça Özen** (ayozen@metu.edu.tr) adına **ayozen99@gmail.com**

Gönderme tarihi: 19 Ekim 2010 Salı 18:55:05

Kime: derya şengül (deryasenguloner@hotmail.com)

2010/10/18 Ayça Özen <ayozen@metu.edu.tr>

Sayın Derya hanım,

Ben yurt disındayım ve o mailiniz gormedim, sanırım gozumden kacti...Olcegimi kullanmanızda hiçbir sakınca yoktur, bu yeterli mi yoksa daha resmi bir mail mi atmaliyim. Cevap yazarsanız hemen geri donerim.

Ayca

Ayca Ozen
Arastirma Gorevlisi / Research Assistant
Psikoloji Bolumu / Department of Psychology
ODTU / Middle East Technical University
Ankara / Turkey

EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Belgeler | 17.08.2010

Sennur.T.Kislak@humanity.ankara.edu.tr

- Sennur.T.Kislak@humanity.ankara.edu.tr
-
- [E-posta gönder](#)
- [E-postayı bul](#)

[Kişilere ekle](#)

Kime: derya şengül

Kimden: **Sennur.T.Kislak@humanity.ankara.edu.tr**

Gönderme tarihi: 17 Ağustos 2010 Salı 16:37:23

Kime: derya şengül (deryasenguloner@hotmail.com)

Hotmail [Etkin Görünüm](#)

2 ek (toplam 401,9 KB)

EUÖ Makale.rtf

[Karşıdan yükle](#)(343,9 KB)

EUÖI...DOC

[Çevrimiçi göster](#)

[Karşıdan yükle](#)(58,0 KB)

Tümünü zip olarak karşıdan yükle

Merhaba,

Makale ve ölçek ekte.

Makalenin tümünü okuyunca puanlama hakkında bilgi edineceksiniz.

Kolay gelsin.

ŞK

> Sayın Doç. Dr. Şennur TUTAREL KIŞLAK,

>

> Öncelikle merhaba demek ve kendimi tanıtmak istiyorum, ben

psikolog Derya ŞENGÜL ÖNER, şu an DEÜ Aile Eğitimi ve

> Danışmanlığı'nda Yüksek Lisans yapıyorum, tezimde "Evlilikte Uyum Ölçeği" ni kullanmak istiyorum, bunun için

> sizden izin istiyorum, ayrıca mümkün ise ölçeği ve ölçeğin puanlaması ile ilgili bilgileri gönderirseniz çok

> sevinirim. İyi çalışmalar ve iyi tatiller diliyorum.

Derya ŞENGÜL ÖNER

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
ETİK KURULU KARARI

TOPLANTI TARİHİ :11/11/2010
TOPLANTI SAYISI : 17

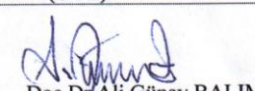
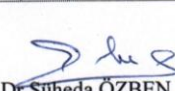
KARAR-1-:

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programında Yrd.Doç.Dr.Zekavet KABASAKAL danışmanlığında 2008950224 numaralı öğrencisi Derya ŞENGÜL ÖNER'in tezi kapsamında gerçekleştireceği uygulamalarına yönelik 03/11/2010 tarihli dilekçesi ve ekleri görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda,

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programında Yrd.Doç.Dr.Zekavet KABASAKAL danışmanlığında 2008950224 numaralı öğrencisi Derya ŞENGÜL ÖNER'in *Evlü Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi* konulu tez çalışması kapsamında yapmak istediği uygulamaların etik açıdan uygunluğuna, oy birliği ile karar verildi.

Prof.Dr.Teoman KESERCİOĞLU
(BAŞKAN)

 Yrd.Doç.Dr.İrfan YURDABAKAN (ÜYE)	 Yrd.Doç.Dr.Emine HALIÇINARLI (ÜYE)
 Doç.Dr.Ali Günay BALIM (ÜYE)	 Yrd.Doç.Dr.Şüheda ÖZBEN (ÜYE)

Adres : Uğur Mumcu Caddesi 135 Sokak No:5 35150 Buca / İZMİR
Telefon: +90 (232) 440 09 08 – 440 09 11 **Faks**: +90 (232) 420 60 45 **e-posta**: egitimbil@deu.edu.tr